

RMUTP

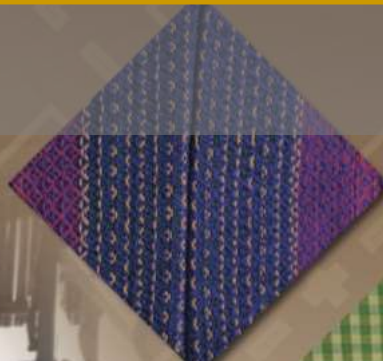
ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้สวดลายผ้าท้องถิ่น สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า
ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

สุชีรา ผ่องใส สุวดี ประดับ และกิตติ ยอดอ่อน

ลายแซง

ลายขีด

ลายดอกแก้ว

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

 ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่น
สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นมา
การให้ความหมาย การใช้สี และความเชื่อเกี่ยวกับลวดลายผ้า
จากความทรงจำร่วมของคนในชุมชน ลวดลายผ้าทั้งลายแซง ลายขัด และลายดอกแก้ว
จึงสะท้อนภาพ "หญิงทอผ้า ชายตีเหล็ก" ของคนในชุมชนเขาแก้วศรีสมบูรณ์
ที่มีการสืบทอด “มรดกทางภูมิปัญญา” ที่มากกว่าของล้ำค่า
แต่คือการส่งต่อ “เจตนารมณ์” จากรุ่นสู่รุ่น

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา แขวงวรชัยยบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ : ๐๒-๖๖๕-๓๘๘๘ โทรสาร : ๐๒-๖๖๕-๓๘๐๐

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

Community of Participatory Learning Practice Fabric Pattern to
Development of Local Hand-mend Cloth Products of Sewing Community
Enterprise and Craft Khao of Sewing Khao Kaew Srisomboon, Thung Saliang,
Sukhothai Province.

สุชีรา ผ่องใส
สุวดี ประดับ
กิตติ ยอดอ่อน

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อวิจัย	ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
ชื่อ นามสกุล	สุชีรา ผ่องใส สุวดี ประดับ และกิตติ ยอดอ่อน
ชื่อคณะ	เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือประเภทเครื่องประดับ จำนวน 5 ชุด จากนั้นนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านเครื่องประดับ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาเลือกชุดเครื่องประดับจากผ้าทอมือที่มีความเหมาะสมสำหรับการนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับ จำนวน 3 ชุด และสอบถามผู้เชี่ยวชาญตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ จำนวน 5 ท่าน เพื่อถ่ายทอดการประดิษฐ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือสู่ชุมชน จำนวน 1 ชุด และศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าท้องถิ่น ปรากฏลวดลายผ้าดั้งเดิมจำนวน 3 ลวดลาย ได้แก่ ลายแซง ลายขัด และลายดอกแก้ว ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือประเภทเครื่องประดับ ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านเครื่องประดับทั้ง 5 ท่าน ได้เลือกรูปแบบชุดเครื่องประดับ ชุด A ชุด B และชุด D โดยให้ความคิดเห็นว่า ด้านรูปแบบ มีการจัดวางองค์ประกอบของเครื่องประดับมีความเหมาะสม โดยเฉพาะการนำลวดลายผ้าท้องถิ่นผสมผสานกับรูปทรงเรขาคณิตทำให้ชิ้นงานมีความร่วมสมัย ด้านขนาดและสัดส่วน ควรปรับให้เข้ากับสัดส่วนของผู้สวมใส่ และด้านการใช้สี ควรใช้สีดั้งเดิมของผ้าโดยเฉพาะสีแดง เพราะเป็นสีที่มีความโดดเด่นเมื่อนำมาประดิษฐ์ชิ้นงานจะช่วยให้เครื่องประดับมีความสวยงาม และมีมิติ รวมทั้งบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของคนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ส่วนผู้เชี่ยวชาญตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้เลือกรูปแบบชุดเครื่องประดับแบบ A เนื่องจากรูปแบบมีความร่วมสมัย สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ และความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ พึงพอใจในความสวยงามอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.83 ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ พึงพอใจในวัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ ที่ค่าเฉลี่ย 4.67 ด้านประโยชน์ใช้สอย พึงพอใจในการใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ ที่ค่าเฉลี่ย 4.66 และด้านการจัดจำหน่าย พึงพอใจในงานจัด

แสดงสินค้าเครื่องประดับ ที่ค่าเฉลี่ย 4.60 ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นมา การให้ความหมาย การใช้สี และความเชื่อเกี่ยวกับลวดลายผ้าจากความทรงจำร่วมของคนในชุมชน ลวดลายผ้าทั้งลายแสลง ลายขีด และลายดอกแก้ว จึงเป็นภาพสะท้อน "หญิงทอผ้า ชายตีเหล็ก" ของคนในชุมชนเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ที่มีการสืบทอด “มรดกทางภูมิปัญญา” ที่มากกว่าของล้ำค่า แต่คือการสืบทอด “เจตนารมณ์” จากรุ่นสู่รุ่น

คำสำคัญ : ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้, ลวดลายผ้าท้องถิ่น, ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

Research	Community of Participatory Learning Practice Fabric Pattern to Development of Local Hand-mend Cloth Products of Sewing Community Enterprise and Craft Khao of Sewing Khao Kaew Srisomboon, Thung Saliam, Sukhothai Province.
Author	Sucheera Phongsai, Suwadee Pradab and Kittti Yord-on
Faculty	Home Economics Technology
University	Rajamangala University of Technology Phra Nakorn
Academic Year	2020

ABSTRACT

Research on the community of Participatory Learning Practice Fabric Pattern to Development of Local Hand-mend Cloth Products of Sewing Community Enterprise and Craft Khao of Sewing Khao Kaew Srisomboon, Thung Saliam, Sukhothai Province. The objectivity of this project is to study the patterns of cloth to develop hand-woven fabric products. The learning practice of local fabric patterns to develop 5 sets of hand-woven jewelry products, then 5 sets of jewelry experts were asked to consider selecting suitable hand-woven jewelry sets for making. 3 sets of jewelry and asked 5 experts from the community state enterprise, sewing and artificial arts, to transfer the invention of handwoven jewelry to the community, 1 set, and to study the satisfaction of the target group of 30 people and analyze the data. By using statistics, frequency, percentage, standard deviation and mean with the following analysis results.

The findings of the study were as follows. It was found that Local fabric patterns Appeared in 3 traditional fabric patterns: Saeng pattern, Plain pattern and Kaew pattern. Learning practice of local fabric patterns for the development of hand-woven fabric accessories. All 5 jewelry experts chose the style of jewelry set A, set B and set D, commenting that the style has suitable elements of jewelry. In particular, the combination of local fabric patterns and geometric shapes creates a contemporary look. Size and proportion should be adapted to the proportion of the wearer. And the use of color always use the original color of the fabric, especially red. Because it is a color that is unique when it comes to making the piece, it will help make the jewelry more beautiful and dimension, as well as indicate the identity of the people of Khao Kaew Srisomboon. The expert representative of the community enterprise group I chose the A Series because of the contemporary style. Can generate income for people in the community And the satisfaction of the target groups towards making jewelry sets, it was found that the product Satisfaction with aesthetics was the highest at an

average of 4.83 in terms of suitability of the fabricated material. The satisfaction of the materials used was interesting at an average of 4.67 in terms of utility. Satisfaction in wearing on various occasions at the average 4.66 and distribution. Satisfaction in the jewelry trade show at an average of 4.60 communities, working on learning patterns of local fabrics to develop hand-woven products. Has given importance to the history the meaning, use of color and the belief in cloth pattern hooves from shared memories of people in the community. Fabric patterns, both Saeng pattern, Plain pattern and Kaew pattern Therefore, it is a reflection of the people in Khao Kaew Srisomboon community that has inherited the "wisdom heritage" that is more than precious. Rather, it is the inheritance of "intent" from generation to generation.

Keywords : Community of Participatory Learning Practice, Fabric Pattern, Local Hand-mend Cloth Products

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ดังต่อไปนี้

โครงการวิจัยฉบับนี้ ได้รับเงินทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

ขอขอบคุณผู้ใหญ่ฟงศกร จักรบุตร ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอ ทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และนางพรพรรณ มาตี หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ รวมถึงผู้เข้าร่วมอบรมตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัยทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ทั้งในด้านวิชาการเกี่ยวกับเครื่องประดับ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา อาจารย์วรัญชสิทธิ์ ทวีชัย อาจารย์อัฉรวรรณ ณ สงขลา อาจารย์ ดร.กนกวรรณ ใจหาญ และอาจารย์ยงยุทธ ผันแปรจิตร ผู้เชี่ยวชาญตัวแทนกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ นางพรพรรณ มาตี นางนิตยา บัณฑิต นางมิ่งแก้ว ปะละมานางสุรินทร์ เทียงรัตน์ และนางสาวสายฝน ใจงาม ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง คณะผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณบุคลากรคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รวมถึงผู้ช่วยนักวิจัยที่ให้ความช่วยเหลือในการทำโครงการวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าจากโครงการวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวที่แต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญภาพประกอบ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญแผนภูมิ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎี	8
2.1.1 แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้	8
2.1.2 แนวคิดภูมิปัญญา	12
2.1.3 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม	18
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย	21
2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ	29
2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี	35
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์	61
3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
3.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม	62
3.1.3 การออกแบบเครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ	64
3.1.4 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ สร้างแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล	70
3.1.5 การประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ	86

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
3.2 ระยะที่ 2 การถ่ายทอดสวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ และการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	100
3.2.1 การถ่ายทอดสวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	100
3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	101
บทที่ 4 ผลการวิจัย	103
4.1 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	103
4.2 การศึกษาสวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	110
4.3 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้สวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ	113
4.4 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	115
4.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล	115
4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
5.1 สรุป	121
5.2 อภิปรายผล	124
5.3 ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย	134
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	141
ภาคผนวก ค ภาพการลงพื้นที่ภาคสนามระยะที่ 1	154
ภาคผนวก ง ภาพการลงพื้นที่ภาคสนามระยะที่ 2	158
ประวัติย่อผู้วิจัย	167

สารบัญญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 ส่วนประกอบของผ้าขึ้นตีนจก	23
2 การปักผ้าด้วยแล่ง	31
3 การปักลูกปัดแบบเดินเส้น	32
4 การปักลูกปัดแบบเป็นสาย	32
5 การปักลูกปัดแบบเป็นห่วง	33
6 กำไลวง	36
7 เทวรูปสำริด เครื่องทรงได้แก่ มงกุฏ กรองศอ สังวาล และพาดูร์ด	37
8 เครื่องประดับทองคำ ของกษัตริย์ มเหสี พระราชวงศ์ และขุนนางสมัยอยุธยา	38
9 พระมงกุฏ เครื่องประดับสำหรับษัตริย์ในสมัยอยุธยา	38
10 เครื่องประดับเงินล้านนา	40
11 เครื่องประดับสตรีของชาวน่านในอดีต	41
12 สร้อยคอเงินและชั้นน้ำเงินเมื่อน่าน	41
13 สร้อยคอเงิน และสร้อยข้อมือเงินเขวาสินรินทร์	42
14 กำไลข้อมือเงิน และเข็มขัดเงินศรีสะเกษ	42
15 กำไลข้อมือเงินนครศรีธรรมราช	43
16 ทองเพชรบุรีเป็นเครื่องประดับทองคำที่มีคุณภาพสูง มีลวดลายและรูปแบบทองโบราณ	44
17 ต่างหูแบบเจาะ	46
18 ต่างหูแบบขอเกี่ยว	46
19 สร้อยคอ	47
20 กำไลและสร้อยข้อมือ	48
21 แหวนทอง	48
22 การออกแบบแหวน	49
23 ขนาดมาตรฐานในการออกแบบแหวน	49
24 แสดงการวาดแบบต่างหูควรอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม	51
25 แสดงภาพขนาดมาตรฐานของสร้อยคอ	52
26 แสดงขนาดมาตรฐานของสร้อยข้อมือ	53
27 ขนาดมาตรฐานการออกแบบสร้อยข้อมือ	53
28 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ A	65
29 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ B	66

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
30	การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ C	67
31	การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ D	68
32	การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ E	69
33	แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ A	83
34	แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ B	84
35	แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ D	85
36	วัสดุและอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ	88
37	ตัดผ้ากาวสำหรับการประดิษฐ์ต่างหู A และ D	89
38	การประกอบต่างหู A และ D	90
39	ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู B	90
40	ขั้นตอนการตัดผ้ากาวสำหรับการประดิษฐ์สร้อยคอ B	91
41	ขั้นตอนการประกอบสร้อยคอ B	92
42	การตัดกระดาษและการตัดผ้า	92
43	นำผ้าที่รีดผ้ากาวและเย็บเก็บริม	93
44	วิธีการทำดอกทิวลิป	94
45	การประกอบสร้อยคอ	95
46	ผลงานการประดิษฐ์สร้อยคอ D	95
47	ตัดผ้ากาวประดิษฐ์กำไรข้อมือชุด D	96
48	การตัดผ้าประดิษฐ์เครื่องประดับผม A และ D	97
49	การประกอบเครื่องประดับผม A และ D	97
50	ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับผม B	98
51	การตัดผ้าการประดิษฐ์เข็มกลัดติดเสื้อ A และ D	99
52	การประกอบเข็มกลัดติดเสื้อ A และ D	99
53	ขั้นตอนการประดิษฐ์เข็มกลัดติดเสื้อ B	100
54	ช่องหอบเป็นกำแพงกันเขตแดนระหว่างอาณาจักรล้านนากับอาณาจักรสุโขทัย	106
55	แผนที่จังหวัดสุโขทัย	108
56	แผนที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	109
57	ลายแสลง ลายขีด และลายดอกแก้ว	110
58	สีดำ สีขาว และสีแดงที่ปรากฏในลวดลายผ้าทอมือ	111
59	การใช้ยามของผู้หญิงในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์	112

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพที่

60 ผู้หญิงทอผ้าในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

หน้า

113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
3.9	82
3.10	82
3.11	87
4.1	115
4.2	117
4.3	118
4.4	119
4.5	120

สารบัญแนกมึ

แผนภูมิที่	หน้า
1 วิธีการดำเนินการวิจัย	37
2 ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าสุโขทัย	86

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางนับเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยซึ่งมีผลต่อภาคสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นแหล่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในประเทศอีกด้วย การส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองในระดับครอบครัวและชุมชน โดยการประกอบกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการที่ดำเนินการโดยอาศัยทุนของตนเองและทุนของชุมชนที่มีเพื่อสร้างรายได้ แก้ไขปัญหาความยากจนและทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มุ่งส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มีจุดมุ่งหมายสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการแข่งขันที่ยั่งยืน เน้นการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์กรความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564, 2559) โดยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศเพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์

วิสาหกิจชุมชนจังหวัดสุโขทัยมีเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในส่วนของรูปแบบ เนื้อหา และภาพลักษณ์ เพื่อจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะจังหวัดสุโขทัยเป็นเมืองมรดกโลกและมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากมาย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2554) ซึ่งมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว 633 แห่ง สมาชิก 10,251 ราย อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัยเป็นอำเภอที่มีสมาชิกจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนมากเป็นลำดับที่ 2 รองจากอำเภอศรีสัชชนาลัย โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดสุโขทัย ห่างจากตัวจังหวัด 68 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบเชิงเขา เป็นพื้นที่ที่มีชื่อว่าเป็นประตูอารยล้ำนา ศิลปะล้ำนา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หัตถกรรม ทอผ้า จักสาน ดอกไม้ประดิษฐ์ ไม้กวาด เครื่องเรือน ขนมไทย และการนวดแผนไทย เป็นต้น จากการศึกษาบริบทชุมชนทำให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่ง อำเภอทุ่งเสลี่ยม มีจำนวนวิสาหกิจชุมชน 142 แห่ง (การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากภาครัฐ, 2561) เกิดจากการรวมตัวกันเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ ที่ทางชุมชนได้จัดทำขึ้นซึ่งเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวล้ำนาให้คงอยู่สืบไป

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอทุ่งเสลี่ยมที่มีศักยภาพของกลุ่มสมาชิกคนพิการเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของคนพิการ โดย นางพรชรร มาติ เป็นหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2554 ด้วยจำนวนสมาชิก 15 คน และได้เพิ่มจำนวนสมาชิกเป็น 30 คน ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนเงินทุนและการอบรมความรู้ในด้านการตัดเย็บ จากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มสืบเนื่องจากสมาชิกคนพิการมีฐานะยากจน ตกงานเนื่องจากนายจ้างส่วนใหญ่มักคิดว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้ ทำให้ขาดรายได้ คุณภาพชีวิตและครอบครัวตกต่ำ การจัดตั้งกลุ่มการทำงานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการในพื้นที่ได้แสดงออกถึงทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการสร้างความมั่นคงทางรายได้ ใช้ความสามารถและพึ่งพาตนเองแบ่งเบาภาระของครอบครัวและสังคมเป็นสิ่งที่คนพิการต้องการเป็นอันดับแรก (พรชรร, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563)

ปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 172 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย สินค้าที่ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ผ้าฝ้ายและผ้าทอพื้นเมืองที่กลุ่มสมาชิกคนพิการได้ผลิตและจำหน่ายทางหน้าร้าน ส่งสินค้าทางเว็บไซต์ โดยใช้ชื่อเพจ Facebook ว่า “พรชรร ผลิตภัณฑ์ งานฝีมือจากคนพิการ” สินค้าที่ผลิตและจำหน่าย อาทิเช่น พวงกุญแจจากผ้า กระเป๋า ดอกไม้ประดิษฐ์ ของที่ระลึกและของชำร่วย ตุ๊กตา ของตกแต่งบ้าน เป็นต้น (พรชรร, 2561 : สัมภาษณ์) ซึ่งกลุ่มได้รับการขึ้นทะเบียน OTOP ประเภทงานกระเป๋าและงานประดิษฐ์จากผ้า จังหวัดสุโขทัย ระดับ 4 ดาว เมื่อปี พ.ศ. 2559 และได้รับใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เลขที่ใบรับรอง 23-5/417 ชื่อผลิตภัณฑ์ (มผช.) กระเป๋าผ้า 417/2558 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2560 โดยสำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดสุโขทัย จากสภาพการบริหารงานของกลุ่มปัจจุบันยังต้องการการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาให้สมาชิกกลุ่มมีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านศิลปะประดิษฐ์ เทคนิคการตัดเย็บ ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย เช่น ผ้าท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่า สนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า และนักท่องเที่ยว (พรชรร, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563)

เหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการยกระดับวิสาหกิจชุมชนและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน การสร้างมูลค่าให้กับสินค้าของกลุ่มให้ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค การสร้างความแตกต่างในตัวสินค้า การผลิตเชิงธุรกิจบนฐานอัตลักษณ์เดิมของชุมชน ที่จะสร้างความยั่งยืน ชับเคลื่อน และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ด้วยการนำลวดลายผ้าท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของกลุ่ม จึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือให้มีรูปแบบที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชน โดยเฉพาะการนำลวดลายผ้าทอยกดอกซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนในชุมชนเขาแก้วศรีสมบูรณ์ที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งในด้านลวดลาย และวิธีการทอผ้า ดังที่

พรชรร มาตี เล่าว่า “ผ้าทอพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของเรา คือลายดอกแก้ว ลายแซง เป็นลายดั้งเดิมที่
ยังเป็นเอกลักษณ์ของเรา คนเฒ่าคนแก่ยังหีบฝ้าย (การนำดอกฝ้ายป้อนเข้าเครื่องหีบเพื่อแยกเมล็ด
และปุยฝ้ายออกจากกัน) ปั่นฝ้าย ทำเป็นเส้นด้าย ทอเป็นผืนแบบโบราณ อีกทั้งคนในอำเภอทุ่งเสลี่ยม
เป็นอำเภอเดียวของจังหวัดสุโขทัย ที่ยังมีวัฒนธรรมแบบชาวเหนือหรือแบบล้านนา ทั้งภาษาพูด วิถี
การดำรงชีวิต อาหารการกิน รวมถึงการแต่งกาย ชาวบ้านจะนิยมแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง มีทั้งผ้าฝ้าย
และผ้าทอ” (พรชรร, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) จากประเด็นดังกล่าว พบว่า ลายดอกแก้ว ลาย
แซง เป็นลวดลายผ้าดั้งเดิมของคนในอำเภอทุ่งเสลี่ยม บางลวดลายได้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของที่
ระลึก บางลวดลายคนในชุมชนมีการรื้อฟื้นจากคนเฒ่าคนแก่ และบางลวดลายกำลังสูญหายไปจาก
ความทรงจำของคนในชุมชน

ดังนั้น กระบวนการจัดทำชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการ
หนึ่งในการสืบค้นและการสำรวจข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านลวดลายผ้าที่นับว่ามีความสำคัญ
ซึ่งไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการสืบค้นเพื่อหาสินค้าหรืองานฝีมือที่ชุมชนผลิตอยู่เท่านั้น เพราะนับเป็นการ
แยกส่วนผลผลิตทางความคิดออกจากระบบคิด และระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสรรพสิ่ง
รอบ ๆ ตัว ซึ่งท้ายที่สุดจะนำมาซึ่งความล้มเหลวในกระบวนการจัดการความรู้แบบยั่งยืนใน ขั้นตอน
ต่อไป (จิรวัดน์, 2557)

ปัจจุบัน คนไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาชาวบ้านมากขึ้น หันมาบริโภคสินค้าไทย นิยม
แต่งกายด้วยผ้าไทย ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอมือในโครงการส่งเสริมอาชีพงานศิลปวัฒนธรรมด้าน
ต่าง ๆ โดยเฉพาะผ้าทอมือของคนไทยที่มีเทคนิคการทอลวดลายที่สวยงาม เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
ที่มีเสน่ห์ในตัวเอง เป็นการสร้างงานจากฝีมือของไทย และสามารถเลือกซื้อหาได้ง่ายไม่น้อยไปกว่าผ้า
ทอในระบบอุตสาหกรรม ประกอบกับ ลวดลายของผ้าทอของคนไทยตั้งแต่อดีตนั้น สามารถพัฒนา
และประยุกต์เป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับมาจนถึงปัจจุบันได้อย่างงดงามและเหมาะสมกับยุค
สมัย ลวดลายผ้ากับการออกแบบเครื่องประดับ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ควบคู่กับการแต่งกาย เครื่องประดับ
จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในภาพลักษณ์ของแต่ละบุคคล เครื่องประดับของคนไทยแสดงออกซึ่ง
สุนทรียภาพ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ชุมชน และสภาพแวดล้อม ลวดลายของ
เครื่องประดับจึงมีความสัมพันธ์กับลวดลายผ้าทอ เช่น ลวดลายผ้ายก ดอกพิกุลในผืนผ้า ได้กลายเป็น
ลวดลายสร้อยและต่างหูในเครื่องประดับ (วิฒนะ, 2555)

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัด
สุโขทัย จึงใช้กระบวนการชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์
เครื่องประดับ ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรม และมีแนวคิดพื้นฐาน
ว่า การทำความเข้าใจกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นระบบของปฏิบัติการทางสังคมแบบหนึ่ง จะช่วยทำ
ให้สามารถเข้าใจกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ดำเนินอยู่ในสังคมมากยิ่งขึ้น ชุมชนปฏิบัติการด้านการ
เรียนรู้ในที่นี้จึงไม่ได้ถูกจำกัดด้วยนิยามของความเป็นชุมชนแบบจารีตที่ยึดโยงอยู่กับแนวคิดเรื่องความ
เป็นชาติหรือลักษณะทางกายภาพ แต่เป็นชุมชนแบบใหม่ที่การเลื่อนไหลและปรับตัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น
ตลอดเวลา ขอบเขตของความเป็นชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้จึงมีอาจนิยามได้ด้วยวิธีคิดแบบเดิม

แต่เป็นขอบเขตใหม่ของชุมชนในจินตภาพ ที่มีภูมิปัญญาทั้งในลักษณะข้ามพรมแดน เชื่อมโยง และสร้างเสริมพลังอำนาจของผู้อาศัยอยู่ในชุมชน (พัชรินทร์, 2552)

งานวิจัยฉบับนี้ จึงให้ความสำคัญกับชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่น โดยเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมา ความหมาย และการใช้สีของลวดลายผ้า ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างคนกับความเชื่อ การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นดังกล่าว จึงนำไปสู่ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้กระบวนการถอดลวดลายผ้าจากความทรงจำ และการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ผลงานการออกแบบและสร้างสรรค์เครื่องประดับจะนำไปสู่การหาคำตอบความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้าของคนในชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผลจากงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าให้เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภค การสร้างความแตกต่างในตัวสินค้า และการผลิตผลิตภัณฑ์เชิงธุรกิจบนฐานอัตลักษณ์เดิมของชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นผลจากการเรียนรู้ร่วมกันที่นำไปสู่การเป็นชุมชนต้นแบบจากการพัฒนานวัตกรรมทางคหกรรมศาสตร์เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
- 1.2 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ
- 1.3 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมายของโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล และกลุ่มที่สอง กลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนี้

1.3.1.1 กลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยกลุ่มคน 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คนในชุมชนที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญา ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน และผู้สูงอายุหรือผู้อาวุโสในชุมชน กลุ่มละ 2 - 3 คน

กลุ่มที่ 2 คนในครอบครัวที่เป็นตระกูลดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งมีการเก็บรวบรวม
ผ้าท้องถิ่น ตระกูลละ 2 - 3 คน

1.3.1.2 กลุ่มเป้าหมายในการการถ่ายทอดองค์ความรู้

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตเชิงเนื้อหาประกอบด้วยเอกสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
สามารถจำแนกได้เป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่
แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิดภูมิปัญญา และแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ส่วนที่สอง
ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย ส่วนที่สาม ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ
จากผ้าทอมือ ส่วนที่สี่ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี และส่วนที่ห้า ผลงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.3.2.1 แนวคิดและทฤษฎี

- 1) แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้
- 2) แนวคิดภูมิปัญญา
- 3) แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

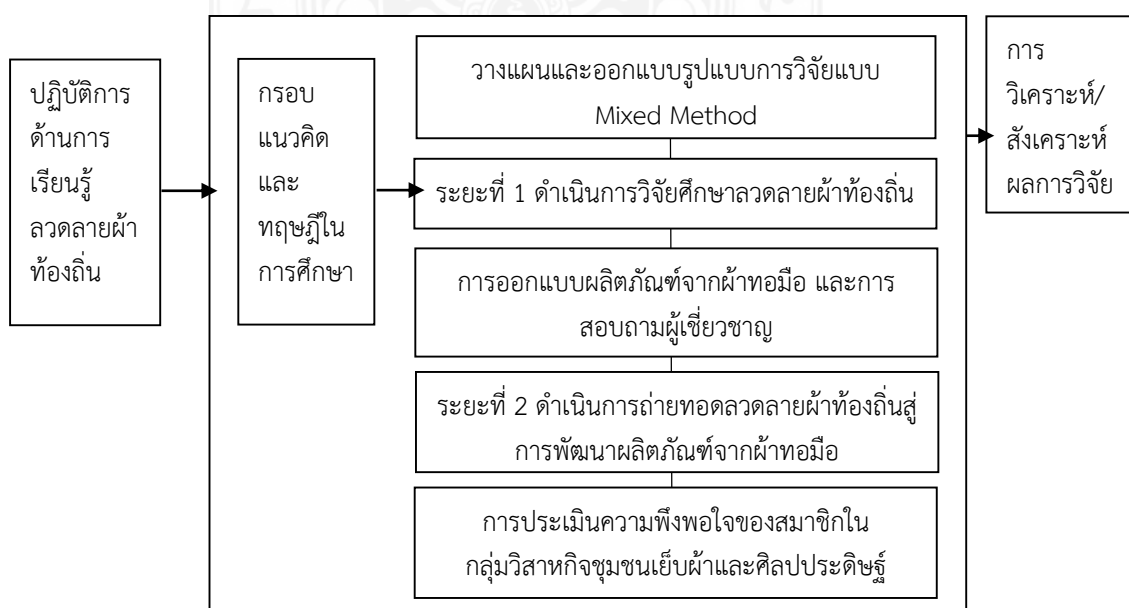
1.3.2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย

1.3.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

1.3.2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี

1.3.2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ด้านวิชาการ

1.5.1.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

1.5.1.2 ได้รูปแบบการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

1.5.1.3 ชุมชนประสบการณ์ความรู้ในการนำทุนทางวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

1.5.1.4 นำผลจากการวิจัยมาบูรณาการกับการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ได้แก่ วิชาหลักศิลปะเพื่องานคหกรรมศาสตร์ วิชาการประยุกต์ศิลปะเพื่องานคหกรรมศาสตร์ และวิชาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์คหกรรมศาสตร์ไทย ส่วนในระดับปริญญาโท ได้แก่ วิชาการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ทางคหกรรมศาสตร์ และวิชาการวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบศิลปะพื้นบ้าน

1.5.1.5 ผลการวิจัยก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา เช่น หลักสูตรการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ หลักสูตรเทคโนโลยีงานประดิษฐ์สร้างสรรค์ และหลักสูตรคหกรรมศาสตร์ศึกษา เพื่อให้เห็นแนวทางหรือวิธีการประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีทางศิลปะในการออกแบบ และวัฒนธรรมศึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม เนื่องจากลวดลายผ้าท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา นอกจากคุณค่าทางศิลปะแล้วยังเป็นการแสดงถึงแบบแผนความเป็นอยู่ที่สะท้อนตัวตนและวิถีชีวิต การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งหวังให้ภูมิปัญญาดังกล่าวดำรงอยู่ควบคู่กับการพัฒนาเป็นอาชีพและการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน

1.5.2 ด้านนโยบาย

1.5.2.1 ผลการวิจัยอาจนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาในด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น กระทรวงวัฒนธรรม และกรมการพัฒนาชุมชน สามารถนำไปจัดทำสื่อเผยแพร่ การวางแผนการพัฒนา การส่งเสริมการอาชีพ และการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน

1.5.2.2 การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ในด้านการวิจัยอนุรักษ์ สืบทอด บูรณาการ และส่งเสริมการดำเนินงานด้านศิลปะ และวัฒนธรรม บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนในชุมชน

1.5.3 ด้านสังคมและชุมชน

สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้าได้นำความรู้จากการถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ ทั้งในด้านส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาและองค์กรอื่นให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ หมายถึง การรวมตัวของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย สู่กระบวนการปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก การรวบรวมองค์ความรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นจากคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน ขั้นตอนที่สอง การร่วมวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางในการอนุรักษ์ลวดลายผ้าท้องถิ่น และขั้นตอนที่สาม สรุปบทเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

1.6.2 ลวดลายผ้าท้องถิ่น หมายถึง ลวดลายผ้าทอมือของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้แก่ ลายแสง ลายซัด และลายดอกแก้ว

1.6.3 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ หมายถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีจากผ้าทอมือจำนวน 5 ชิ้น ได้แก่ ต่างหู (Earrings) สร้อยคอ (Necklace) สร้อยข้อมือ (Bracelet) เครื่องประดับผม (Hair Pins) และเข็มกลัดติดเสื้อ (Brooch)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา ได้แก่แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิดภูมิปัญญา และแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ส่วนที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย ส่วนที่สาม ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ ส่วนที่สี่ ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี และส่วนที่ห้า ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎี
 - 2.1.1 แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้
 - 2.1.2 แนวคิดภูมิปัญญา
 - 2.1.3 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม
- 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย
- 2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ
- 2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิดภูมิปัญญา และแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ดังนี้

2.1.1 แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรม และมีแนวคิดพื้นฐานว่า การทำความเข้าใจกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นระบบของปฏิบัติการทางสังคมแบบหนึ่ง จะช่วยให้สามารถเข้าใจกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ดำเนินอยู่ในสังคมมากยิ่งขึ้น ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ในที่นี้จึงไม่ได้ถูกจำกัดด้วยนิยามของความเป็นชุมชนแบบจารีตที่ยึดโยงอยู่กับแนวคิดเรื่องความเป็นชาติหรือลักษณะทางกายภาพ แต่เป็นชุมชนแบบใหม่ที่มีการเลื่อนไหลและปรับตัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ขอบเขตของความเป็นชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้จึงมีอาณาเขตได้ด้วยวิธีคิดแบบเดิม แต่เป็นขอบเขตใหม่ของชุมชนในจินตภาพ ที่มีภูมิปัญญาทั้งในลักษณะข้ามพรมแดน เชื่อมโยง และสร้างเสริมพลังอำนาจของผู้อาศัยอยู่ในชุมชน (พัชรินทร์, 2552) จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกแนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ได้ 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การให้ความหมายชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ ประเด็นที่สอง

องค์ประกอบการจัดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ และประเด็นที่สาม แนวทางการจัดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ ดังนี้

2.1.1.1 การให้ความหมายชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้

การเรียนรู้ (Learning) มีขอบข่ายกว้างกว่าการศึกษาหรือการฝึกอบรม ริชาร์ด เพตติงเกอร์ (Pettinger, 2000) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการก่อให้เกิดรูปแบบและพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ทศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Behaviour) ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษา (Education) ฝึกอบรม (Training) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และประสบการณ์ (Experience) การเรียนรู้จะก่อให้เกิดการปรับตัว การยอมรับ การมีแนวทางการปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของเวลาและขอบเขต บางคนเรียนรู้ได้เร็ว บางคนเรียนรู้ได้ช้า บางคนเรียนรู้ได้ครบถ้วน บางคนเรียนรู้ได้เฉพาะส่วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย 5 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขแรก ความปรารถนาและแรงจูงใจ เงื่อนไขที่สอง คุณภาพและวิธีการสอนหรือการเรียนรู้ เงื่อนไขที่สาม และสถานการณ์ที่จะเรียนรู้ทั้งที่เกิดจากตัวเขาเองที่ต้องการศึกษา เงื่อนไขที่สี่ เกิดจากแรงเสริมของตนเองที่ต้องการพัฒนาในการสร้างโอกาสในหน้าที่การงานของตนเอง และเงื่อนไขที่ห้า ทศนคติของแต่ละคนที่ต้องการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ต้องการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของตนเอง (วชิรวัชร, 2558)

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ จึงหมายถึงศักยภาพในการพัฒนาตนเองของชุมชนจากการเรียนรู้ภูมิปัญญา เพื่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Action Learning Process) และกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) โดยมีการนำภูมิปัญญานั้นมาจัดการความรู้ (Knowledge Management) จนเกิดองค์ความรู้ที่นำไปสู่กรณีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) แล้วนำกลับเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ ทบทวน ตรวจสอบ และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการของชุมชน (อัจฉรา, 2553)

2.1.1.2 องค์ประกอบการจัดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้

องค์ประกอบของการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) รวมคน เริ่มจากการรวบรวมคนเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคม โดยวัตถุประสงค์ที่รวบรวมพลังเป็นการเสริมใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมในการแก้ปัญหาาร่วมกัน 2) ร่วมคิด เพื่อระดมพลังความคิด โดยผ่านการระดมสมองเพื่อระดมความคิด สร้างความเข้าใจร่วมกัน ร่วมวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแนวทาง วิธีการ และแผนงานในการแก้ปัญหา (วชิรวัชร, 2558)

เช่นเดียวกับ กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนไม้เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนไม้เรียงเริ่มจากการรวมตัวของผู้นำชุมชนที่มีการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) อย่างง่าย เพื่อหาข้อสรุปที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความเห็นรวมของชุมชน และพบว่า การขับเคลื่อนใช้ผลของการค้นคว้าวิจัยจากช่วงของการริเริ่ม ก่อให้เกิดมาผลักดันไปสู่การปฏิบัติโดยใช้ภาวะผู้นำ และกระบวนการกลุ่ม ส่วนกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน เป็นการสร้างโอกาสให้คนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน หรือเป็นการยกระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ค้นหาและตัด สิ้นใจกำหนดแผนหรือกิจกรรมทางเลือกใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่สามารถดำเนินการ ได้จริงและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยการพึ่ง ตนเอง (วารุณี, 2549)

สอดคล้องกับ การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อวิเคราะห์กระบวนการและรูปแบบการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการคิดและปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและการพัฒนา ด้านนิเวศเศรษฐกิจและสังคมชุมชนให้ดีขึ้นและมีความสมดุล ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือการทบทวน ความยากลำบากในชีวิต การตรวจสอบถึงสาเหตุวิกฤตของกลุ่มแกนนำชุมชน การกระตุ้นคนในชุมชน ได้ตระหนักในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของชุมชน การหาทางออกในแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตาม ทางเลือก การประเมินผลย้อนกลับ การพัฒนาความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น และการบูรณาการเข้าสู่ชีวิต ผล จากการคิดและปฏิบัติของชุมชนทำให้ระบบนิเวศของชุมชนมีความสมบูรณ์ขึ้น เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น และมีความมั่นคง มีการผลิตทางการเกษตรมากขึ้น โดยเฉพาะการเกษตรแบบผสมผสานโดยใช้ภูมิ วิทยศาสตร์ เนื้อหาของการเรียนรู้ครอบคลุมถึงกิจกรรมการเรียนรู้หลายลักษณะร่วมกัน ทำให้ศักยภาพ ของชุมชนเพิ่มขึ้น ได้แก่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การสนทนา การพบปะหารือและ ประชุม การสังเกตผลของกิจกรรม การถ่ายทอดภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้าน การฝึกอบรมและดู งานในพื้นที่จริงการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ การเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ของชุมชน การเรียนรู้ผ่าน ประเพณีและพิธีกรรม (พจนา, 2546)

รูปแบบการสร้างความรู้พื้นฐานของชุมชนเพื่อการอาชีพทำนาของชาวบ้าน ตอน อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี รูปแบบการสร้างความรู้พื้นฐานของชุมชน ประกอบด้วย 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) กระบวนการเรียนรู้ในรูปกลุ่มของชุมชน 2) การเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่ได้รับจาก โรงเรียนชาวนา มูลนิธิข้าวขวัญ 3) ความรู้จากผู้รู้ภายนอกชุมชน 4) ชุดความรู้การทำนาในอดีตที่เคย มีในชุมชน และ 5) ระบบความสัมพันธ์และระบบวัฒนธรรมของชุมชนที่เกื้อกูลให้ชาวนาบ้านดอน ประสบผลสำเร็จในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (พรหมพิริยะ, 2556)

2.1.1.3 แนวทางการจัดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ เป็นการสืบค้นและการสำรวจ ข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญที่สุด ซึ่งไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการสืบค้นเพื่อหาสินค้า หรืองานฝีมือที่ชุมชนผลิตอยู่เท่านั้น เพราะนับเป็นการแยกส่วนผลผลิตทางความคิดออกจากระบบคิด และระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสรรพสิ่งรอบ ๆ ตัว ซึ่งท้ายที่สุดจะนำมาซึ่งความล้มเหลวใน กระบวนการจัดการความรู้แบบยั่งยืนในขั้นตอนต่อไป (จิรวัดน์, 2557) ดังนั้น แนวทางการจัดชุมชน ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ FPCIL ได้แก่ 1) การอำนวยความสะดวก (Facilitator : F) 2) การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory assessment and planning : P) 3) การเพิ่มคุณค่าทุนชุมชน (Community capital value added : C) 4) การสร้าง นวัตกรรมชุดความรู้ (Innovation of knowledge : I) และ 5) การถอดบทเรียน (Lesson-learned : L) (ชรินทร์ และคณะ, 2561)

อย่างไรก็ตาม แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของครูใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มแล้วนำข้อมูลมา วิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงกับประเด็นที่กำหนด ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่

สูงอย่างยั่งยืน ดังนี้ องค์ประกอบแรก การอำนวยความสะดวก (Facilitator : F) การพัฒนาคุณภาพครูในพื้นที่ได้สะท้อนว่าครูต้องมีการปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกโดยผ่านกระบวนการที่หลากหลายที่เกิดจากการแสวงหาความรู้ (Knowledge acquisition) ของครูที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) แล้วนำมาปรับใช้กับชุมชน และดำเนินการเปลี่ยนแปลงกระบวนการปฏิบัติงานในเชิงรุกให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาบูรณาการในการบริหารจัดการความรู้เพื่อพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ซึ่งการทำงานของครูเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ต้องมีทักษะและความรู้ในงานที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถทำงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ กระตุ้นการเรียนรู้ของชาวบ้านได้ถูกต้อง แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในงานที่ทำได้ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูในศูนย์การเรียนรู้จัดขึ้น (ชรินทร์ และคณะ,2561)

องค์ประกอบที่สอง การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory assessment and planning : P) เป็นกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งครูในพื้นที่นั้นได้นำเสนอว่าในการสร้างแผนชุมชนร่วมกับชาวบ้านต้องเน้นการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน โดยมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานชุมชน รู้จักทรัพยากรของชุมชน รู้ความต้องการในการพัฒนา เข้าใจปัญหาและอุปสรรค จากนั้นนำมากำหนดเป้าหมาย และวางแผนในการพัฒนาร่วมกัน เกิดเป็นแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่มีการบูรณาการงานร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เมื่อเริ่มดำเนินงานตามแผนแล้ว จะต้องมีการทบทวนแผนอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถปรับแผนได้ตามสถานการณ์และตรงตามทิศทางการพัฒนาที่ชุมชนต้องการ (ชรินทร์ และคณะ,2561)

องค์ประกอบที่สาม การเพิ่มคุณค่าทุนชุมชน (Community capital value added : C) เป็นการสกัดความรู้ในชุมชน (Externalization) โดยครูมีได้มองว่ากระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านวิธีการสนทนายีสันทนา (Dialogue) เพื่อสร้างสรรค์ทุนชุมชนเชิงตรรกวิทยา (Dialectic) นั้นได้ส่งเสริมให้ชุมชนได้มองเห็นมูลค่าทุนชุมชนที่มีอยู่เพื่อต่อยอดการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ซึ่งการจัดการทรัพยากรชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มเป็นแนวทางในการดึงศักยภาพของชุมชนเพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาพื้นที่สูง ครูต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกกระบวนการ ซึ่งการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ชุมชนจะสามารถดำเนินการได้เองต่อไปในอนาคต เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน (ชรินทร์ และคณะ,2561)

องค์ประกอบที่สี่ การสร้างนวัตกรรมชุดความรู้ (Innovation of knowledge : I) เป็นการผนวกความรู้ในชุมชน (Combination) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ของครูสู่การใช้ประโยชน์ผ่านการสร้างนวัตกรรมชุดความรู้ในแต่ละชุมชน โดยครูที่ปฏิบัติงานในชุมชนพื้นที่โครงการหลวงได้นำเสนอองค์ความรู้ที่เกิดจากชุมชนที่ได้มีการจัดเก็บ จัดหมวดหมู่ กลั่นกรอง แลกเปลี่ยน เผยแพร่ เทคนิค วิธีปฏิบัติ และกลเม็ดเคล็ดลับ หรือข้อพึงระวังเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตได้ครบทุกด้าน แต่ทั้งนี้ครูต้องสร้างผู้นำต้นแบบในชุมชนที่ผสมผสานความรู้ให้เข้ากับภูมิปัญญาของพื้นที่พัฒนาของโครงการหลวง และมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นหลัก (ชรินทร์ และคณะ,2561)

องค์ประกอบที่ห้า การถอดบทเรียน (Lesson-learned : L) เป็นการผนึกความรู้ในชุมชน (Internalization) เพื่อใช้ในการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของครู โดยครูได้จัดกิจกรรมในการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างชุมชนความรู้จากบทเรียนที่ครูและชุมชนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดความ

เชี่ยวชาญ จะต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะในระยะเวลาที่เหมาะสมจึงจะเห็นผลความสำเร็จ การถอดบทเรียนของครูจึงต้องมีการดำเนินงานแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ได้ชุดความรู้เชิงประจักษ์ที่ฝังลึกในชุมชน มีการเรียนรู้ความผิดพลาดเพื่อให้ได้วิธีการใหม่ในการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องปรับแก้กันหลายครั้งจึงจะบรรลุเป้าหมาย ครูนักพัฒนาจึงต้องมีความอดทน เกาะติดสถานการณ์ตลอดเวลา ครูต้องไม่ละทิ้งชุมชนแม้ในช่วงเวลาที่เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน (ชรินทร์ และคณะ, 2561)

ดังนั้น กระบวนการจัดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ นอกจากเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้วยังทำให้มีแนวคิดในกรอบที่กว้างและรอบคอบมากขึ้น มีเหตุมีผลมากขึ้น ดังนั้น ถ้าชุมชนใดมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะทำให้คนในชุมชนมีเหตุมีผลในการเลือกแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกของชุมชน ชุมชนเองก็จะมีเหตุและผลในการเลือกผู้นำของเขาได้ถูกคน เลือกคนดีในสายตาของชุมชนที่จะนำพาชุมชนของตนเองพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัวและพัฒนาชุมชน 3) ร่วมทำเพื่อรวมพลังการจัดการตามแผนงานและบทบาทหน้าที่ที่กำหนด 4) ร่วมสรุปบทเรียนเพื่อสร้างพลังปัญญา ทำให้เกิดการเชื่อมต่อและนำไปสู่การพัฒนา และ 5) ร่วมรับผลจากการกระทำ เพื่อสร้างโดยการยกย่องชื่นชม และให้กำลังใจคนที่เสียสละและทำงานให้ชุมชนและสังคม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและมีความสุขจากการทำงานร่วมกัน (วชิรวัชร, 2558)

2.1.2 แนวคิดภูมิปัญญา

แนวคิดภูมิปัญญา (Wisdom) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านาน เป็นการดำรงอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น โดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่พิเศษกว่าสัตว์อื่น กล่าวคือ มีมันสมองที่มีความสามารถในการคิดค้น เรียนรู้ แก้ปัญหาและมีการสืบทอดแบบแผนความรู้เป็นมรดกมาช้านาน แม้ว่าภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่สั่งสมและถ่ายทอดเป็นมรดกมาช้านาน แต่มีเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่ง คือ เป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงและผสมกลมกลืนกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ค่าใช้จ่าย การศึกษา และวัฒนธรรม (ประเวศ, 2530) ภูมิปัญญาเป็นความคิดทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมขนาดใหญ่พอควรและดำรงอยู่ได้ยาวนานย่อมต้องมีด้วยกันทุกสังคม สังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่สังคมหนึ่ง จึงปรากฏภูมิปัญญาเช่นนี้อยู่จำนวนมาก ภูมิปัญญาเหล่านี้นอกจากแสดงความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยที่สำคัญอย่างหนึ่งแล้วยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญ และพัฒนาการของคนในชาตินั้นทั้งนี้ เพราะภูมิปัญญาเป็นสิ่งละเอียดอ่อนชาติที่เจริญมีสังคมที่สงบสุขร่มเย็นไม่ระส่ำระสาย มีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์ และสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ้นมาได้

การกล่าวถึงเรื่องภูมิปัญญามักจะหมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมส่วนยอด ส่วนปลายสุดของสถาบันสังคม (Social Institution) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมแต่ละสังคม และสถาบันสังคมนั้นจะต้องดำรงอยู่คู่กับกลุ่มคนซึ่งเรียกว่าองค์การทางสังคม (Social Organization) องค์การทางสังคมนี้ดำรงตนเป็นเอกเทศไม่ได้จำเป็นต้องมีสถาบันสังคมเป็นองค์ประกอบที่เหนียวแน่น สถาบันสังคมและองค์การทางสังคมนี้เมื่อผนึกเข้าด้วยกันเป็นหน่วยรวมอันเดียวกันแล้วมีชื่อเรียกว่า โครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ซึ่งสามารถแยกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่เฉพาะได้ แต่ละส่วนมีหน้าที่

เฉพาะเรียกว่า หน่วยทางสังคม (Social Unit) ดังนั้นแต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยคนหลายคน และระเบียบแบบแผนสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของคนเหล่านั้น หากจะทำให้ชัดเจน แต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม หน้าที่ แบบแผนพฤติกรรม (ความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และบรรทัดฐานทางสังคม) และองค์วัตถุประสงค์ จากโครงสร้างของหน่วยสังคมนี้ ภูมิปัญญาจึงเป็นเนื้อหาสาระส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างผสมผสานกัน (เรืองเดช, 2542)

การสืบค้นข้อมูลด้านภูมิปัญญา นักวิจัยควรให้ความสนใจกับเป้าหมายในการจัดเก็บ และการนำเสนอข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนมากกว่าปริมาณของสินค้าหรือครุภัณฑ์จากชุมชนที่จะนำไปจัดจำหน่าย ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องความคิด และการวางแผนกระบวนการระบบไปพร้อม ๆ กับการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้พร้อม ๆ กับการทำงานและการเรียนรู้ของนักวิจัย อีกทั้งการทำงานในภาคสนามพบว่า หากไม่มีการกำหนดกรอบแนวคิดและการวางแผนเชิงกระบวนการให้ชัดเจนควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล และออกแบบกลไกทางสังคมเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนแล้ว ข้อมูลที่ได้มักซ้ำซ้อน เกิดความสับสนในขั้นตอนการวิเคราะห์ อาจทำให้เสียเวลาและงบประมาณจำนวนมากไปโดยเปล่าประโยชน์ (จิรวัดน์, 2557) จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกแนวคิดภูมิปัญญาได้ 5 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การให้ความหมายภูมิปัญญา ประเด็นที่สอง ความสำคัญของภูมิปัญญา ประเด็นที่สาม กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญา ประเด็นที่สี่ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา และประเด็นที่ห้า แนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ดังนี้

2.1.2.1 การให้ความหมายภูมิปัญญา

การกล่าวถึงเรื่องภูมิปัญญามักจะหมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมส่วนยอด ส่วนปลายสุดของสถาบันสังคม (Social Institution) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมแต่ละสังคม และสถาบันสังคมนั้นจะต้องดำรงอยู่คู่กับกลุ่มคนซึ่งเรียกว่าองค์การทางสังคม (Social Organization) องค์การทางสังคมนี้ดำรงตนเป็นเอกเทศไม่ได้จำเป็นต้องมีสถาบันสังคมเป็นองค์ประกอบที่เหนียวแน่น สถาบันสังคม และองค์การทางสังคมนี้เมื่อผนึกเข้าด้วยกันเป็นหน่วยรวมอันเดียวกันแล้วมีชื่อเรียกว่าโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ซึ่งสามารถแยกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่เฉพาะได้ แต่ละส่วนมีหน้าที่เฉพาะเรียกว่า หน่วยทางสังคม (Social Unit) ดังนั้นแต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยคนหลายคน และระเบียบแบบแผนสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของคนเหล่านั้น หากจะทำให้ชัดเจน แต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม หน้าที่ แบบแผนพฤติกรรม (ความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และบรรทัดฐานทางสังคม) และองค์วัตถุประสงค์ จากโครงสร้างของหน่วยสังคมนี้สังกัดเรื่องภูมิปัญญาเป็นเนื้อหาสาระส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างผสมผสาน นอกจากนี้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงกันไปหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่อง อาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ การใช้จ่าย การศึกษา และวัฒนธรรม (เรืองเดช, 2542)

ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้สร้างจากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัว การดำรงชีพในระบบนิเวศน์หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา ภูมิปัญญาเป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่น

ฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่ที่สิ่งแวดล้อมอื่นได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน แล้วรับเอามาปรับเปลี่ยน นำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อม และบริบททางสังคมของวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ภูมิปัญญาจึงมีทั้งภูมิปัญญาอันเกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่เกิดจากภายนอก และภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตซ้ำ เพื่อแก้ปัญหา การปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเปลี่ยนแปลง (เอกวิทย์, 2546)

เช่นเดียวกับ ภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น คือวัฒนธรรมพื้นฐานของเรา การพัฒนาควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงของเราเอง และหาสิ่งอื่นมาตกแต่งประดับประดาที่เหมาะสมหาใช้การพัฒนาที่ขาดลอยจากฐานเดิมของตนเอง ซึ่งจะทำให้โยกคลอนได้ง่าย รัฐบาล และสาธารณะควรทำ ความเข้าใจความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมสนับสนุนให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาของชาติ เพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษา อันเป็นการฟื้นฟูบูรณะพลังของชาติ เพื่อความสมานฉันท์ของคนในชาติ การพัฒนาอย่างได้สมดุล ยั่งยืน และสันติสุขของสังคมไทย (ประเวศ, 2534) ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นความรู้ ความสามารถ ความคิด ความเชื่อ ความชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพอยู่ในระบบนิเวศน์ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา (เอกวิทย์, 2540)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่ก่อเกิด สั่งสม ปรับเปลี่ยนตามเหตุปัจจัย อยู่ในจิตใจ ระบบคิด พฤติกรรมความเคยชิน และความสันทัดชัดเจนที่เรียกว่า “ชาวบ้าน” โดยชาวบ้านเพื่อชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการทดสอบในชีวิตจริง ผ่านกาลเวลา สถานการณ์ และบริบททางเศรษฐกิจ สังคมที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง จึงเป็นธรรมดาที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายสิ่งหลายอย่างย่อมตกสมัยไปแล้ว ทว่าพร้อมกันนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกหลายอย่างก็ยังคงอยู่ หากแต่มีการปรับใช้สถานการณ์แล้วองงามเจริญเติบโตต่อไป (อมรรัตน์, 2560)

ประเด็นเดียวกันนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลา และในภูมิปัญญาท้องถิ่นมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจึงอาจเรียกได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ขึ้นอยู่กับปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หากในสังคมต่าง ๆ (Situated Knowledge) ปรากฏจากกระบวนการเรียนรู้ถึงแม้จะมีปัญญาก็ใช้ไม่ได้กับการพัฒนา เพราะการพัฒนา หมายถึง สถานการณ์ที่ไม่คงที่สถานการณ์ที่ผันแปรตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาถ้าหากความรู้มิได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ก็ไม่สามารถที่จะเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะภูมิปัญญา มีระบบความรู้ที่ผสมผสานอยู่อันนี้เป็นลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่ง (อานันท์, 2544)

2.1.2.2 ความสำคัญของภูมิปัญญา

ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย ตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2542 โดยได้กำหนดขอบข่ายภูมิปัญญาไทยไว้ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ แต่ละด้านมีกระบวนการสืบทอด ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ

แล้วพัฒนาเลือกสรร ปรับปรุงองค์ความรู้เหล่านั้น จนเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ไขและพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย แล้วเกิดภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ใหม่ ที่เหมาะสมและสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ความสำคัญของภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน และเป็นรากฐานของวัฒนธรรม โดยสะท้อนออกมาในรูปแบบของขนบประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี การละเล่นพื้นบ้าน และวิทยาการต่าง ๆ เมื่อมีชุมชนเกิดขึ้นหรือดำรงอยู่มานาน ล้วนต้องมีภูมิปัญญาของตนเอง (อมรรัตน์, 2560) ประเด็นดังกล่าว ความสำคัญของภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน และเป็นรากฐานของวัฒนธรรม ซึ่งความสำคัญของภูมิปัญญาสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจร่วมกัน และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดค่านิยมร่วมกัน ดังนี้

ประเด็นแรก ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจร่วมกัน องค์ประกอบของภูมิปัญญาซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เกิดคุณค่าและความภาคภูมิใจซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคม ความรู้จากการทดสอบทดลองหลายครั้งจนได้ความรู้ที่แท้จริง ความเชื่ออันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีบาปบุญคุณโทษ และจิตวิญญาณเข้ามาเกี่ยวข้องค่านิยมคนในสังคม มีการอนุรักษ์ให้มีการสืบทอดแก่ ลูกหลาน ความเห็นที่เกิดจากการพิจารณารอบคอบจากชุมชนจนเกิดการยอมรับด้วยความจริงใจ ความสามารถอันเกิดจากพรสวรรค์หรือจากการฝึกฝนเกิดขึ้นจากจินตนาการ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และค่านิยมการสั่งสมประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสร้างองค์ความรู้ และสังเคราะห์ใหม่ให้มีความก้าวหน้า และนำมาใช้งานได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เอี่ยม, 2542) ภูมิปัญญาท้องถิ่นนับเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าทางจิตใจ แสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคลและสังคม ซึ่งได้มีการสั่งสม และปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมา ซึ่งมีลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในสังคมไทย ดังนี้

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดกันมาอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการกลั่นกรองทางสังคม เรียนรู้ได้จากประสบพบเจอเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง การฟังจากคำบอกเล่า และการอ่านจากการบันทึก ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ คนในท้องถิ่นสามารถสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง และดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะเป็นพลวัต มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์เมื่อสภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิถีแห่งการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาเพื่อปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นจึงเป็นความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง (ประสาธ, 2546 และพะเยาว์ และคณะ, 2562)

ประเด็นที่สอง ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดค่านิยมร่วมกัน เมื่อได้เห็นหรือได้สิ่งเหล่านั้นมาค่านิยมจึงเป็นพื้นฐานของการจัดรูปแบบพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ภายในและแสดงออกเป็นพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางกาย วาจา และความคิด โดยสรุปค่านิยมเป็นพื้นฐานสำคัญทางภูมิปัญญาเป็นบ่อเกิดพฤติกรรมของบุคคลแต่ละสังคม ความเห็น คือภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลหรือชุมชนได้พิจารณา และใคร่ครวญโดยรอบคอบแล้วจึงลงมาตัดสินใจว่าควรจะ

แสดงออกในลักษณะอย่างไร เช่น เห็นด้วย ทำตาม ยอมรับปฏิเสธ ร่วมมือ กระทำ หรือดำเนินการ ด้วยเห็นว่า ดี ชั่ว เหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นบาป เป็นบุญ ซึ่งความเห็นในลักษณะดังกล่าวนี้เป็น ภูมิปัญญาประการหนึ่งที่มีผลสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งกายวาจา และจิตใจ ความสามารถ คือ ศักยภาพ และประสิทธิภาพที่มีอยู่ภายในบุคคล เช่น ชุมชนในการที่จะจัดการเรื่อง ไตเรื่องหนึ่งในลักษณะเดียวกับสิ่งที่เรียกว่าพรสวรรค์ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางกายและจิตใจ ร่วมกันโดยแต่ละคนหรือชุมชน ย่อมจะต้องมีแตกต่างกัน เช่น การที่บางคนสามารถปาฐกถาได้ดี ลำดับเนื้อหา และการแสดงทุกอย่างเป็นที่ชื่นชม ถือว่าเป็นผลมาจากความสามารถที่มีอยู่ในบุคคลนั้น ฉะนั้น ความสามารถจึงเป็นภูมิปัญญาอีกประการหนึ่ง ความฉลาด ไหวพริบ คือ ทักษะที่ปรากฏอยู่ ภายในจิตใจ หรือจิตวิญญาณเป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้แก้ไขป้องกันควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ให้เกิด ปัญหาขึ้น หรือให้เป็นไปตามที่ตนเอง หรือชุมชนต้องการ (เอี่ยม, 2542)

องค์ประกอบของภูมิปัญญาซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เกิดคุณค่าและความภาคภูมิใจ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคม ความรู้จากการทดสอบทดลองหลายครั้งจนได้ ความรู้ที่แท้จริง ความเชื่ออันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีบาปบุญคุณโทษ และจิตวิญญาณเข้ามา เกี่ยวข้องค่านิยมคนในสังคม มีการอนุรักษ์ให้มีการสืบทอดแก่ ลูกหลาน ความเห็นที่เกิดจากการ พิจารณารอบคอบจากชุมชนจนเกิดการยอมรับด้วยความจริงใจ ความสามารถอันเกิดจากพรสวรรค์ หรือจากการฝึกฝน เกิดขึ้นจากจินตนาการ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และค่านิยมการสั่งสม ประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสร้างองค์ความรู้ และสังเคราะห์ใหม่ให้มีความก้าวหน้า และนำมาใช้งานได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เอี่ยม, 2542)

2.1.2.3 กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญา การสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเป็น กระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทาง สังคมที่มีการพัฒนามายาวนาน (เอกวิทย์, 2544) ลักษณะการเรียนรู้ของชาวบ้านหรือคนสามัญ ธรรมดาจนก่อให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาไว้อย่างมากมายว่า กระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของ มนุษย์ ได้แก่ การลองผิดลองถูก ลงมือกระทำจริง การถ่ายทอดองค์ความรู้ พิธีกรรม ศาสนา การ แลกเปลี่ยนความรู้ การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม และครุพักักจำ (อมรรัตน์, 2560)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทั้งงานส่วนภาครัฐและเอกชนมรการตื่นตัว และนำความรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประยุกต์ใช้กับธุรกิจประเภทต่าง ๆ ทั้งธุรกิจบริการและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อ เพิ่มเอกลักษณ์และลักษณะเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ แนวทางการประยุกต์องค์ความรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้ภูมิปัญญา (เสรี, 2536) จึงประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) การอนุรักษ์ เป็นการบำรุงรักษาความรู้ หรือสิ่งที่ดิงามไว้ เช่น ประเพณี และ งานหัตถกรรม
- 2) การฟื้นฟู เป็นการรื้อฟื้นความรู้ หรือสิ่งที่ดิงามต่าง ๆ ที่สูญหาย เปลี่ยนแปลง เลิกไป หรือกำลังจะเลิก ให้กลับมาเป็นประโยชน์กับผู้คนสมัยนี้
- 3) การประยุกต์ เป็นการปรับหรือการผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้า ด้วยกันให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป
- 4) การสร้างใหม่ เป็นการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่สัมพันธ์กับความรู้เดิม

2.1.2.4 วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นการสืบทอดประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน กระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีการพัฒนามายาวนาน (มธุวีริญจ, 2555) ชาวบ้านได้ใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ ประสบการณ์เพื่อดำรงชีพมาโดยตลอด ย่อมถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยอาศัยความศรัทธา ดังนั้น การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านจะคำนึงถึงวัยเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งมีความสนใจและประสบการณ์ ต่างกัน (สามารถ, 2534. และอมรรัตน์, 2560) วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทแรก วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก เด็กโดยทั่วไปมีความสนใจในช่วงเวลาสั้นในสิ่งที่ใกล้ตัว ซึ่งแตกต่างจากผู้ใหญ่ กิจกรรมการถ่ายทอดต้องง่าย ไม่ซับซ้อน สนุกสนาน และดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การลองทำ และการเล่นปริศนาคำทาย วิธีการเหล่านี้เป็นการสร้างเสริมนิสัยบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นจริยธรรมที่เป็นสิ่งควรทำและไม่ควรทำ (สามารถ, 2534)

ประเภทที่สอง วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ต่าง ๆ มาพอสมควรแล้ว และเป็นวัยทำงาน วิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีการเล่าโดยตรงหรือบอกผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา และพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น การสอดแทรกในกระบวนการและเนื้อหาหรือคำร้องของการบันเทิง คำร้องเหล่านี้จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น คติธรรมคำสอนของศาสนา การเมือง การปกครอง การประกอบอาชีพ การรักษาโรคพื้นบ้าน รวมทั้งการปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีต่าง ๆ (สามารถ, 2534)

2.1.2.5 แนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาเป็นมรดกทางปัญญาที่ได้มีการสั่งสมและสืบทอดจนถึงปัจจุบันหากคนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญภูมิปัญญาที่อาจเกิดการสูญเสียดังกล่าวเพราะขาดการเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบันเพื่อมิให้ภูมิปัญญาสูญหายจึงมีแนวทางการสืบทอดภูมิปัญญา (อมรรัตน์, 2560) ดังนี้

1) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน ให้สามารถทำการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนเองได้อย่างเต็มที่และให้โอกาสพัฒนาผลงานให้ได้คุณภาพและควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับอย่างแพร่หลายเพื่อเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความภูมิใจมั่นใจทำให้เกิดความศรัทธายอมรับในความคิดของบุคคล

2) สรรหาบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละสาขาวิชาที่มีความรู้ ประสบการณ์จนเกิดความเชี่ยวชาญในอาชีพที่กระทำนั้นๆซึ่งโดยทั่วไปชาวบ้านจะไม่คุ้นเคยกับการประชาสัมพันธ์ตนเองรักหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน บางโอกาสให้แก่บุคคลในท้องถิ่นวิธีการคือการคัดเลือกประกวดหรือการแสวงหาโดยต้องทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ และผลงานของบุคคลนั้นเพื่อทำการเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รู้จักซึ่งกระบวนการสรรหาบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้บุคคลมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักและบุคคลทั่วไป

3) การรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินงานควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดศูนย์วัฒนธรรมอำเภอองค์กรของรัฐ

และเอกชนเพื่อขอความร่วมมือและเก็บรวบรวมข้อมูลตามหมู่บ้านตำบลอำเภอและจังหวัดต่างๆทั่วประเทศโดยการออกสำรวจตามพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนหลังจากนำจัดพิมพ์ในรูปแบบของสื่อสารสนเทศประเภทต่างๆ

4) ส่งเสริมการเผยแพร่เมื่อมีการเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นของแต่ละสาขาแล้วเรียบเรียงพิจารณาสื่อที่จะใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมเพื่อให้ผู้รับมีโอกาสได้รู้จักและศึกษาหาความรู้โดยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

5) สนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อให้เกิดมีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยโดยนำผลจากการทดลองสรุปเป็นองค์ความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วนำผลจากการวิจัยมาใช้เพื่อปรับปรุงเสริมสร้างภูมิปัญญาให้มีการยอมรับหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

2.1.3 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

ทุนทางวัฒนธรรม นักทฤษฎีวัฒนธรรมวิพากษ์ชาวฝรั่งเศส บูร์ดีเยอ (See Keawtep & Hinwiman, 2008) เป็นผู้หนึ่งที่ริเริ่มนำแนวคิดเรื่องทุนประยุกต์ใช้ศึกษาวัฒนธรรมโดยได้นิยามความหมายของทุนว่า สิ่งใดจะกลายเป็นทุนได้ก็ต่อเมื่อนั้นได้ทำหน้าที่ในฐานะความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางสังคม (Function as Social Relation of Power) ประเภทของทุนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic) เป็นทุนที่เกิดจากการสะสมความมั่งคั่งของรายได้และทรัพย์สินที่อยู่ในรูปของเงินทอง อาคารบ้านเรือน เครื่องเพชร รถยนต์ หุ่น เป็นต้น ทุนประเภทนี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นทุนประเภทอื่นตามมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ประเภทที่สอง ทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นรูปแบบของโครงสร้าง สถาบัน เครือข่าย และความสัมพันธ์ ซึ่งปัจเจกบุคคลสามารถใช้ในการดำรงรักษา และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าไปเอื้อประโยชน์ทางสังคมให้แก่แต่ละคนตามกลุ่มที่สังกัดตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้าน สถานที่ทำงาน กลุ่มธุรกิจ เป็นต้น ประเภทที่สาม ทุนทางสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) เป็นสถานภาพ ชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นที่ทำให้เจ้าของทุนเกิดการได้เปรียบหรือได้รับผลประโยชน์ต่าง ๆ และประเภทที่สี่ ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) บูร์ดีเยอ (Bourdieu. 1986) กล่าวว่า เป็นทุนที่สะสมอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของ และที่อยู่ในรูปแบบของสถาบัน ซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดผ่านทางระบบการศึกษา ผลผลิตที่ได้จากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมคือ รสนิยม (Taste) ซึ่งจะสร้างความแตกต่างและเป็นเครื่องมือที่ใช้ธำรงรักษาชนชั้นในสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไป (อุทิศ และคณะ, 2558)

ขณะที่ Storey (1999) นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษา เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมเป็นการสะสมความรู้ ความคุ้นเคย และความรู้สึกร่วมของแต่ละบุคคลในเรื่องภูมิหลังครอบครัว การลงทุนทางด้านการศึกษา และสถานภาพทางสังคมซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตที่แตกต่างกัน ทุนทางวัฒนธรรมที่แต่ละบุคคลสะสมมาจะมีอิทธิพลต่อพื้นฐานการรับรู้วัฒนธรรมที่ครอบงำ หรืออำนาจที่มีอิทธิพลในสังคมว่าเป็นเรื่องธรรมดา ส่วน Griswold (2004) นักวิชาด้านสังคมศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษา อธิบายความหมายทุนทางวัฒนธรรมจากแนวคิดของบูร์ดีเยอ เพิ่มเติมว่า วัฒนธรรมอาจถูกมองในฐานะเป็นทุนชนิดหนึ่งที่สามารถสะสม และนำไปลงทุนได้เหมือนดังเช่นทุนทางเศรษฐกิจ หรือ

สามารถนำไปแปรรูปเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้ ทุนทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการรับรู้รสนิยมทางศิลปวัฒนธรรมรวมไปถึงรูปแบบการใช้ชีวิต ด้วยการมองทุนทางวัฒนธรรมว่าเป็นการสะสมทุนชนิดหนึ่งที่น่าไปสู่การรับรู้ของอำนาจที่มีอิทธิพลในสังคม ดังนั้น แนวคิดทุนทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การให้ความหมายทุนทางวัฒนธรรม และประเด็นที่สอง ประเภทของทุนวัฒนธรรม ดังนี้

2.1.3.1 การให้ความหมายทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ให้ความหมายว่า เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทุนทาง วัฒนธรรมที่จับได้ เช่น โบราณสถาน มรดกทางวัฒนธรรม ผลงาน ศิลปะแขนงต่าง ๆ ทั้ง ภาพวาด ทัศนกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณกรรม เหล่านี้มักจะวัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ ส่วนทุน วัฒนธรรมที่ จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ความเชื่อ จารีต ประเพณี วิถีชีวิต (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559) ทุนทางวัฒนธรรมเป็นมรดกทางความคิดทางภูมิปัญญาของชาวบ้าน ชุมชน และสังคมต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งคำว่าวัฒนธรรมนั้น หมายถึงสิ่งที่คนส่วนใหญ่ประพฤติ ปฏิบัติกันเรื่อยมา ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันทั้งสิ่งที่ดี และไม่ดีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมแต่ละยุคสมัย สิ่ง ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้ภูมิปัญญา งานสร้างสรรค์ซึ่งเกิดจากการค้นคว้า ค้นพบโดยผู้ทรงความรู้ ในท้องถิ่น (ดิเรก. 2547) กระทรวงวัฒนธรรม ได้จำแนกทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ประเพณี ภาษา อาชีพ ความเชื่อ และศิลปะพื้นถิ่น รวมทั้ง จำแนกมรดกวัฒนธรรมไทยออกเป็น 9 วัฒนธรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559) ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมบ้านเชียง (Ban Chiang Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด ได้แก่ อุดรธานี และหนองบัวลำภู
- 2) วัฒนธรรมทวารวดี (Dvaravati Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ นครนายก ฉะเชิงเทรา ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ ยโสธร และมหาสารคาม
- 3) วัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง (Sri Kotrabun-LanChang Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น นครพนม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี สกลนคร เลย หนองคาย มุกดาหาร และอำนาจเจริญ
- 4) วัฒนธรรมลพบุรี (Lopburi Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ
- 5) วัฒนธรรมศรีวิชัย (Srivijaya Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ชุมพร ตรัง พังงา กระบี่ ระนอง สตูล พัทลุง สงขลา ยะลา นราธิวาส และปัตตานี
- 6) วัฒนธรรมล้านนา (Lanna Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา และตาก
- 7) วัฒนธรรมสุโขทัย (Sukhothai Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย กำแพงเพชร พิษณุโลก อุตรดิตถ์ พิจิตร และอุทัยธานี

8) วัฒนธรรมอยุธยา (Ayutthaya Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท สิงห์บุรี อโยธยา ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร อ่างทอง และสระบุรี

9) วัฒนธรรมธนบุรี-รัตนโกสินทร์ (Thonburi - Ratanakosin Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และตราด นอกจากนี้ ยังมีวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับกลุ่มวัฒนธรรมดังกล่าว เช่น วัฒนธรรมชนเผ่า และวัฒนธรรมพื้นบ้าน

2.1.3.2 ประเภทของทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางวัฒนธรรมของไทยสามารถจัดกลุ่มได้ 7 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่มแรก** ภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ ในกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นถ้อยคำและภาษาทางกาย มี 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก ภาษาสำหรับติดต่อสื่อสารในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากภาษาราชการหรือภาษากลาง ได้แก่ ภาษาถิ่นในแต่ละภาคของไทย เรียกว่าภาษาไทยถิ่น และลักษณะที่สอง ภาษาสำหรับติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เช่น ภาษาเผ่าม้ง เย้า และกะเหรี่ยง

กลุ่มที่สอง ศิลปะการแสดง เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกแสดงเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้เสียง กิริยา ท่าทาง เช่น การร้องรำ การรำรำ การแสดงท่าทาง ตลอดจนการขับร้อง หรือ เล่นเครื่องดนตรี

กลุ่มที่สาม ภูมิปัญญาทางช่างฝีมือ ทักษะเชิงช่าง เป็นเทคนิควิธีการ และการเลือกใช้วัสดุที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ มีวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน หรือ สังคมประกอบด้วยกลุ่มงานศิลปหัตถกรรม ได้แก่ 1) งานผ้า และผลิตภัณฑ์จากผ้า โดยมีวิธีการ ถัก ทอ ปัก ย้อม จกมัดหมี่ พิมพ์ลวดลาย ชิด เกาะ เพื่อใช้เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม 2) เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ภายในบ้าน ที่ทำจากวัสดุดิบในชุมชน หรือท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หวาย เตย และกระจูด 3) เครื่องรัก การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยใช้รักเป็นหลัก เช่น การทำลายนั่ง การปิดทอง การประดับมุก และกระจกลี 4) เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ใช้ดินเหนียวในการผลิตเป็นสำคัญ 5) เครื่องโลหะ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เหล็ก ทองแดง ทองเหลือง หรือโลหะอื่น ๆ มาสร้างสรรค์เป็นของใช้ ของที่ระลึก เป็นต้น 6) เครื่องไม้ ไม้แปรรูป งานฝีมือ งานช่างก่อสร้าง เครื่องใช้เครื่องเรือน เครื่องดนตรี และอาวุธ ที่ทำจากไม้ โดยใช้วิธีการสลัก แกะ ขุด เจาะ กลึง และขัด 7) เครื่องหนัง งานหัตถกรรมที่ทำจากหนังสัตว์ ที่ผ่านการหมัก และฟอก นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน 8) เครื่องประดับ เป็นงานช่างฝีมือ ที่ประดิษฐ์ขึ้นสำหรับตกแต่งใช้วัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ มีการพัฒนาเป็นโลหะ อัญมณีต่าง ๆ เพื่อความงาม และความต้องการ 9) ศิลปกรรมพื้นบ้าน เป็นงานศิลปะที่แสดงฝีมือเชิงช่าง มีคุณค่าทางความงาม เช่น งานหล่อ และงานปั้น และ 10) งานช่างฝีมือที่ประดิษฐ์ หรือ ผลิตขึ้นจากวัตถุในท้องถิ่น หรือ วัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานที่มีแต่โบราณ

กลุ่มที่สี่ วรรณกรรมพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องราววิถีชีวิตที่ถูกถ่ายทอด โดยการบอกเล่ามาเป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์ บทสวด บทร้อง สำนวนต่าง ๆ ปริศนาคำทาย และตำรา

กลุ่มที่ห้า กีฬาพื้นบ้าน ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

กลุ่มที่หก พิธีกรรม และเทศกาลต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน

กลุ่มที่เจ็ดความรู้ และแนวปฏิบัติ ความสัมพันธ์ ระหว่างคนและสิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติ และเหนือธรรมชาติ ประกอบด้วย อาหาร การแพทย์แผนไทย แพทย์พื้นบ้าน โหราศาสตร์ เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน, 2563)

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย

เสร็จจากงานนา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก โดยเฉพาะความงามของลวดลายผ้าตีนจก ได้บอกเล่าถึงฝีมืออันประณีตของช่างทอผ้าผู้รักษาวิธีการทอมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ได้สะท้อนให้เห็นถึงธรรมเนียมนิยมของสตรีในจังหวัดสุโขทัย ที่โดดเด่นมากก็คือ ชาวไทพวน อำเภอหาดเสี้ยวและอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ปัจจุบันกลายเป็นผ้าขึ้นตีนจกที่ได้รับความนิยมไปทุกภูมิภาคของประเทศไทย ชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยวยังคงรักษาวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของตนไว้โดยเฉพาะวัฒนธรรมการทอผ้าและการตีเหล็ก สมัยก่อนผู้ชายตีเหล็ก ตีมีดได้นั้นแสดงถึงความเป็นผู้นำ มีความพร้อมในการที่จะออกเรือน เป็นที่หมายของฝ่ายหญิง ส่วนหญิงสาวก็ต้องทอผ้า การทอและใส่ผ้าขึ้นสายนนั้นก็เป็นการแสดงความพร้อมที่จะออกเรือนด้วยเช่นกัน การทอผ้าในพื้นที่อำเภอหาดเสี้ยวเป็นประเพณีที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันตลอดมาในหมู่ผู้หญิง เพราะถือว่าการทอผ้าเป็นคุณสมบัติของผู้หญิงทุกคนที่จะต้องหัดทอผ้าให้เป็นก่อนอายุ 16 ปี โดยเริ่มด้วยการหัดกรอตัวแล้วเริ่มทอผ้าตีนจก ซึ่งถือว่าเป็นผ้าทอที่มีกรรมวิธียุ่งยากที่สุด เมื่อทอผ้าตีนจกได้แล้วจะสามารถทอผ้าชนิดอื่นได้ไม่ยาก ดังนั้น หญิงสาวแทบทุกคนจึงมีผ้าขึ้นตีนจกประจำตัวแทบทุกคน เพราะขึ้นตีนจกเป็นผ้าสำคัญสำหรับนุ่งในพิธีต่าง ๆ (สาธิต พิพิธภัณฑสถานผ้าทองคำ, 2562)

ในประเด็นเดียวกันนี้ ขึ้นตีนจก ขึ้นหาดเสี้ยวแต่เดิมเป็นขึ้นต่อกันสามชั้น ขึ้นหาดเสี้ยวมี 2 ชนิด คือ ขึ้นธรรมดาใช้ใส่อยู่กับบ้านและทำงาน และขึ้นตีนจกที่ใช้ในโอกาสพิเศษใส่งานบุญ งานเทศกาลและพิธีการสำคัญ ขึ้นธรรมดามักเป็นขึ้นพื้นลายขวางลำตัว มีเชิงเป็นแถบสีดำสำหรับสตรีที่สมรสแล้ว และสีแดงอมส้มสำหรับสตรีที่ยังไม่สมรส ส่วนขึ้นตีนจกนั้นจะประกอบด้วยสามส่วนคือ หัวขึ้น ตัวขึ้น และตีนขึ้น ตีนจกคือเชิงขึ้นที่ใช้เทคนิคการควักหรือล้วงด้วยมือ ซึ่งอาจใช้ขนเม่นหรือไม้ช่วยก็ได้ ทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าสลัสนสวยงาม ลายตีนจกของหาดเสี้ยวจะมีลักษณะการทอที่ทอหงายหน้าลายขึ้นลวดลายที่ทอเป็นลายเรขาคณิตเป็นหลักผ้าทอของชาวไทพวนหาดเสี้ยวมีทั้งหมด 9 ลาย คือ ลายเครือน้อย ลายเครือกลาง ลายเครือใหญ่ ลายมนสิบก ลายสิบกสองหน่วยตัด ลายน้ำอ่าง ลายทองสอง ลายแปดขอ และลายสี่ขอ (สาธิต พิพิธภัณฑสถานผ้าทองคำ, 2562) จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย สามารถจำแนกได้ 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ความหมายของตีนจก ประเด็นที่สอง ความเป็นมาของผ้าตีนจก และประเด็นที่สาม ลวดลายผ้าตีนจกในจังหวัดสุโขทัย ดังนี้

2.2.1 ความหมายของตีนจก

ตีนจก หมายถึง โครงสร้างส่วนล่างที่ประกอบเป็นผ้าถุงซึ่งโดยทั่วไปผ้าขึ้นตีนจกจะประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือหัวขึ้น (ส่วนบน) ตัวขึ้น (ส่วนกลาง) ตีนขึ้น (ส่วนล่าง) จก ตามภาษาพื้นบ้านแปลว่าควักหรือล้วงด้วยมือ เป็นเทคนิคการทำลวดลายบนผืนผ้าเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้าทำให้สามารถสลัสน ลวดลายได้หลากหลายสี ซึ่งอาจใช้ขนเม่นหรือไม้ช่วยก็ได้ เมื่อนำความหมายมารวมกันขึ้นตีนจกซึ่งหมายถึง การนำลวดลายที่มีสีสันทองงามบนพื้นผ้าอาจจะใช้

ฝ้ายหรือไหม แล้วนำมาประกอบ หรือต่อตรงส่วนล่างของผ้าชิ้น เมื่อรวมกันเป็นผืนจึงเรียกว่าชิ้นตีนจก (สาธ, 2540)

เช่นเดียวกับ ผ้าตีนจก เป็นผ้าชิ้นที่ใช้ในโอกาสพิเศษของชาวไทยวน มีโครงสร้างหลักเหมือนกับผ้าชิ้นชนิดอื่น ๆ หากแต่ส่วนตีนผ้าจะมีลักษณะพิเศษด้วยลวดลายที่ละเอียดสวยงามจากความพิถีพิถันของเทคนิคการตกแต่งลวดลายด้วยวิธีการ “จก” เทคนิคการจก (Discontinuous supplementary weft) เป็นเทคนิคการทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า ด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามต้องการ ซึ่งไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า โดยใช้ไม้หรือขนหมั่น หรือนิ้วมือยก หรือจกด้ายเส้นยืนขึ้น แล้วสอดด้ายเส้นพุ่งพิเศษใส่เข้าไป หากด้ายเส้นพุ่งพิเศษที่เพิ่มเข้าไปออกก็จะไม่ทำให้เสียโครงสร้างผ้าหรือเสียเนื้อผ้า (อรรถพงษ์, 2560)

2.2.2 ความเป็นมาของผ้าตีนจก

ผ้าตีนจกเป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรมที่เลือนหายไปจากความทรงจำของคนในสมัยปัจจุบัน และอนาคตข้างหน้า คือผ้าชิ้นตีนจกของชาวไทยวนหาดเสี้ยว ซึ่งตามกฎหมายของสิ่งที่ถูกเรียกว่า วัฒนธรรมย่อมมีการวิวัฒนาการในตัวของมันเอง จากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหากว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นตั้งมั่นอยู่บนรากฐานของความเชื่อมั่น และศรัทธาผสมผสานไว้ซึ่งความต้องการของสังคมที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมนั้นไว้ ลักษณะที่เป็นสิ่งเฉพาะตัวของสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมจะยังคงโดดเด่นในความรู้สึกของคนทั่วไป แม้ว่ากาลเวลาจะล่วงเลยผ่านไปก็ตาม ฉะนั้นการสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษชาวไทยวนในเรื่องของการแต่งกายด้วยผ้าชิ้นตีนจกซึ่งถูกสืบสานส่งต่อไปยังลูกหลานโดย คุณสาทร โสร็จประสพสันติ ผู้ที่มีความชำนาญการเรื่องผ้า และการทอผ้า เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขชาวไทยวนโดยแท้จริง ในเขตตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีวัฒนธรรมการทอผ้าชิ้นตีนจกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดดเด่นมาก การผสมกลมกลืนสีสันทของการทอผ้าชิ้นตีนจกแต่เดิมแรกจะเป็นโทนสีร้อน แต่ในยุคสมัยต่อมาจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของลวดลาย และสีสันทปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือเทคโนโลยีที่ทันสมัยและอุปสงค์ หรือความต้องการของผู้ซื้อสินค้าประเภทผ้าชิ้นตีนจกนั่นเอง (สาธ, 2540)

ผ้าทอของชาวไทยวน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย นั้นมี 2 ประเภท คือ **ผ้าทอเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน** ผ้าประเภทนี้จะไม่เน้นความประณีตสวยงามนักแต่จะเน้นความแน่น ความหนาของเนื้อผ้า เพื่อให้คงทนให้ใช้ได้ยาวนาน ผ้าทอประเภทนี้ได้แก่ ผ้าชิ้นลายต่าง ๆ ผ้าห่ม ผ้านวม ผ้าพันข้อมมครามหรือข้อมมะเกลือ ผ้าทำถุงย่าม เป็นต้น ส่วนผ้าทออีกประเภทหนึ่งนั้นทออย่างประณีตงดงาม **ผ้าทอเพื่อใช้ในโอกาสพิเศษหรือโอกาสสำคัญ** ผ้าทอประเภทนี้ ได้แก่ ผ้าชิ้นตีนจก ซึ่งสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิให้กับชาวไทยวนเป็นอย่างยิ่ง ลายตีนจกที่นิยมทอมีเก๋าลาย ซึ่งมีชื่อเรียกขานว่า ลายเครือ่น้อย ลายเครือกลาง ลายเครือใหญ่ ลายมนสิบก ลายสิบกสองหน่วยตัด ลายน้าอ่าง ลายทองสอง ลายแปดขอ และลายสี่ขอ ผ้าชิ้นของชาวไทยวน นั้นจะมีส่วนประกอบอยู่สามส่วน คือ หัวชิ้น ตัวชิ้น และตีนชิ้น ทั้งนี้เพราะสมัยโบราณนิยมทอด้วยพื้หน้าแคบ "ตัวชิ้น" จะสั้นต้อง "ต่อหัว ต่อตีน" จึงจะนุ่งได้ ตีนจกทั้งเก๋าลายมีความวิจิตรงดงามแฝงไว้ด้วยแง่คิดอันทรงคุณค่า เป็นลายตีนชิ้นที่หญิงชาวไทยวนอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประดิษฐ์ประดอยมาเป็นตีนชิ้นของตนเอง (สาธ, 2540)

เช่นเดียวกับ ผ้าซิ่นตีนจก ของอำเภอหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย ผ้าซิ่นตีนจกของชาวไทพวน มีมานานนับศตวรรษแล้ว ลักษณะพิเศษคือ รายละเอียดในการออกแบบโครงสร้าง และรายละเอียดบนพื้นผ้าซิ่นแม้แต่ในพื้นที่ตำบลหาดเสี้ยวเดียวกัน ความแตกต่างของโครงสร้างและลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าจะไม่เหมือนกัน คำกล่าวของผู้เฒ่าผู้แก่ที่บอกว่าผ้าซิ่นตีนจกสามารถบอกแหล่งกำเนิดกลุ่มชนชาติพันธุ์ว่ามาจากกลุ่มใด หมู่บ้านใด ได้เป็นอย่างดี ในสมัยก่อนผ้าซิ่นตีนจกเป็นผ้าซิ่นที่ทอขึ้นมาไว้ใช้ในโอกาสพิเศษ เกี่ยวกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทพวนหาดเสี้ยว เช่น งานทำบุญ งานนักขัตฤกษ์ งานเทศกาล และพิธีกรรมสำคัญในกระบวนการทอผ้าทั้งหมด ทุกประเภทผ้าซิ่นตีนจกเป็นสิ่งที่ประณีตงดงามที่สุด และยังแฝงไว้ด้วยความเชื่อขนบประเพณีอันดีงามของชาวไทพวนหาดเสี้ยวไว้อีกด้วยความหมายของคำว่าซิ่นตีนจก ผ้าซิ่นตีนจกประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนบนของผ้าซิ่นหรือหัวซิ่น ส่วนกลางของผ้าซิ่นหรือตัวซิ่น และส่วนล่างของผ้าซิ่นหรือตีนซิ่น (สาร, 2540) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ส่วนประกอบของผ้าซิ่นตีนจก
ที่มา: สาร. (2540)

2.2.3 ลวดลายผ้าตีนจกในจังหวัดสุโขทัย

การทอผ้าตีนจก จะปรากฏเป็นลายขวางตรงกลางตัวซิ่น ความยาวของผ้าซิ่นตีนจกนี้ขึ้นอยู่กับความกว้างของฟืม (อุปกรณ์การทอผ้า) ในสมัยก่อนฟืมทอผ้ามักจะหน้าแคบ จึงต้องใช้วิธีต่อส่วนเอว และส่วนตีน เพื่อให้มีความยาวพอเหมาะกับการสวมใส่การทอซิ่นตีนจกนี้ จะนิยมทอลวดลายเฉพาะตรงส่วนกลาง และตรงส่วนล่างของผ้าซิ่น ส่วนที่เป็นหัวซิ่นนั้นจะใช้เป็นผ้าพื้นธรรมดา

ซึ่งเป็นประโยชน์ในแง่ของความคงทนถาวร และสามารถเปลี่ยนได้ถ้าหากมีการฉีกขาด เพื่อการง่ายต่อความเข้าใจซึ่งต้นจกสามารถแยกแปลความหมายได้ ลายหลักหรือแม่ลายในการทอผ้าต้นจกจึงเป็นลวดลายที่ปรากฏเฉพาะตรงส่วนกลาง และตรงส่วนล่างของผ้าชิ้น ดังนี้

ลายหลักหรือแม่ลายในการทอจกบนต้นจก ของชาวไทพวนในอำเภอหาดเสี้ยว และอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย แม่ลายหรือลายหลักของจกเกล้าลาย และลายประกอบของจกสิบลาย แต่ละลายประกอบด้วยการให้ความหมาย หลักปฏิบัติ และแหล่งที่มา ดังนี้

2.2.3.1 แม่ลายหรือลายหลักของจกเกล้าลาย ข้อมูลจาก สาร. (2540) ได้แก่ ลายเครือน้อย ลายเครือกลาง ลายเครือใหญ่ ลายมนสิบหก ลายสิบสองหน่วยตัด ลายน้าอ่าง ลายสองห้อง ลายแปดขอ และลายสี่ขอ ดังนี้

1) ลายเครือน้อย ในสมัยโบราณลายเครือน้อยนิยมต่อกับชิ้นมุก เป็นลายที่มีลายประกอบไม่มาก มีเครื่องประกอบตัวลายหลักน้อย และเป็นลายที่ทำให้ง่ายจึงนิยมให้เด็กผู้หญิงฝึกหัดทำต้นจกตั้งแต่อายุ 13-14 ปี ส่วนประกอบของแม่ลายเครือน้อยจะมีลายเล็กประกอบ คือ ลายนกหมู่ ลายสร้อยหมาก และลายสร้อยสา ลายนกหมู่จะเป็นสัญลักษณ์ของลาย และไม่ยมนำลายนกหมู่ไปประกอบกับลายอื่น เพราะทำให้ดูไม่สวยงาม

2) ลายเครือกลาง เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นเขิน ลายหลักมีความคล้ายคลึงกับลายเครือน้อย เพียงแต่มีความยากในการจกลายเพิ่มมากขึ้น ส่วนประกอบของลายหลักนี้เป็นลายนกคาบ ลายพันคิง ลายดอกหมี่ และลายสร้อยสา

3) ลายเครือใหญ่ เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นมุก ลายหลักเป็นดอกไม้อยู่ตรงกลางเครือ ส่วนประกอบของลายหลักนี้เป็นลายนกคุ้ม ลายนกคาบ ลายยันคิง และลายเครือขอ

4) ลายมนสิบหก เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นตาเติบ ลายหลักเป็นลายขอ 16 ขอรูปร่างของลายมีลักษณะกลม ภาษาพื้นบ้านจะเรียกว่า มน (กลม) ลายนี้เป็นลายที่สวยงามมากกว่าลายอื่น ๆ ส่วนประกอบของลายหลักนี้จะเหมือนกับลายอื่นทั่วไป

5) ลายสิบสองหน่วยตัด เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นตาหว่า ลายหลักเป็นลายขอจำนวน 12 ขอ ประกอบกันเป็นดอกไม้มีขาพันทำเป็นสามเหลี่ยม และยังมีนกคาบหรือหงส์ตัวเล็กอยู่ตรงกลางของแม่ลายด้วย

6) ลายน้าอ่าง เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นเขิน ลายหลักเป็นลายนกหงส์สองตัวคาบดอกไม้ร่วมกัน คล้ายกับว่าหงส์สองตัวคาบดอกไม้ในอ่างน้ำนั่นเอง ลายหลักนี้สตรีชาวไทพวนศรีสัชชนาลัยนิยมทอใส่กันมากที่สุด เนื่องจากเป็นลายที่มีความสะดุดตา

7) ลายสองห้อง เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นน้ำอ่อย ลายหลักเป็นลายที่มีความหมายแปลกกว่าลายอื่น คือ ครึ่งหนึ่งของลายจะเป็นสีดำ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะเป็นแดง เวลาจะฟุงกระสวยสองสี แต่จะไม่ปล่อยให้กระสวยฟุงไปจนหมดขอบชิ้น เมื่อปล่อยสีดำมายังลายที่กำหนดแล้วจึงย้อนกลับ เพราะฉะนั้นสีดำจะมีเพียงครั้งเดียว แล้วจะปล่อยกระสวยด้วยสีแดงมาด้วยวิธีเดียวกัน จึงต้องมีกระสวยสองอันในการทอหนึ่งผืน

8) ลายแปดขอ เป็นลายที่ต้องต่อกับชิ้นอ้อมแดงจะเป็นนกแก้ว ลายมีความคล้ายกับลายมนสิบหก แต่ย่อขนาดให้เล็กลง ลายหลักลายนี้ต้องต่อกับชิ้นอ้อมแดงจะเป็นนกแก้ว

9) ลายสี่ขอ เป็นลายขนาดเล็ก ลายหลักนี้ต่อด้วยขึ้นตาหว่า เครื่องประกอบลายขนาดเล็ก จึงใช้สำหรับต่อผ้าขึ้นให้ได้ผู้หญิงตัวเล็กใส่ ดังตารางที่ 1

ลายที่	ชื่อแม่ลายหรือลายหลักของจก	ภาพแม่ลายหรือลายหลักของจก
1	ลายเครื่องน้อย	
2	ลายเครื่องกลาง	
3	ลายเครื่องใหญ่	
4	ลายมนสิบก	

ลายที่	ชื่อแม่ลายหรือลายหลักของจก	ภาพแม่ลายหรือลายหลักของจก
5	ลายสิบสองหน่วยตัด	
6	ลายน้ำอ่าง	
7	ลายสองห้อง	
8	ลายแปดขอ	
9	ลายสี่ขอ	

ตารางที่ 2.1 แม่ลายหรือลายหลักของจกเกล้าลาย

ที่มา: สาร. (2540)

2.2.3.2 ลายประกอบของจกสิบลาย ผ้าขึ้นตีนจกของชาวไทพวนภาคอีสาน นอกจากจะทำให้ผู้สวมใส่มีความสง่างามแล้ว ยังแฝงไว้ซึ่งความเป็นสิริมงคลต่อผู้สวมใส่อีกด้วย ในการเลือกสรรส่วนประกอบของลาย จำคำนี้ถึงความสวยงาม และความหมายอันเป็นมงคลอีกด้วย ส่วนประกอบของลายหลัก ข้อมูลจาก สาร. (2540) ประกอบด้วยลายสิบลาย ได้แก่ ลายนกคุ้ม ลายนกหมู่ ลายนกแหว ลายนกคาบ ลายดอกหมี ลายโงะ ลายพินปลา ลายสร้อยหมาก สร้อยพราว ลายเครือขอ และลายสร้อยสา ดังนี้

1) ลายนกคุ้ม เป็นลายที่มีความหมายถึงการอยู่คุ้มเหย้าคุ้มเรือนคุ้มผัวคุ้มเมีย บังเกิดความเป็นสิริมงคลต่อชีวิตคู่ การครองรักการครองเรือน แม่ลายขนาดเล็กนี้มักจะเป็นแม่ลายที่นำไปประกอบกับลายหลักอื่นๆ เกือบทุกลาย ซึ่งอาจจะสอดแทรกไว้ตรงที่ได้ก็ได้ เนื่องจากความหมายอันเป็นสิริมงคลยิ่งนั่นเอง

2) ลายนกหมู่ เป็นลายที่มีความหมายถึงการไปเป็นหมู่เป็นพวก ไม่มีความขัดแย้งทางด้านความคิดและการกระทำ บังเกิดความสุขสามัคคี แม่ลายขนาดเล็กนี้มักใช้เป็นส่วนประกอบของลายเครือข่อยเท่านั้น ไม่นิยมที่จะนำไปประกอบลายหลักอื่นๆ เพราะจะทำให้ไม่สวยงาม

3) ลายนกแหว เป็นลายที่มีความหมายถึงการมีระเบียบในสังคมวงกว้างว่านเครือ หรือที่เรียกกันว่าไปกันเป็นแหวเป็นแนว มีทิศทางในการประกอบกิจการที่จะทำให้สังคมเจริญรุ่งเรืองในทางเดียวกัน แม่ลายขนาดเล็กนี้จะใช้เป็นองค์ประกอบของลาย 8 ขอเท่านั้น

4) ลายนกคาบ เป็นลายที่มีความหมายถึงการคาบดอกไม้ร่วมกัน หรือกินน้ำร่วมกัน ทางภาษาเหนือเขาเรียกว่ากินน้ำร่วมเต้า อีกนัยหนึ่งคือทำให้สิ่งจะวาจาที่จะครองรักร่วมกับผู้เป็นสามีอย่างจริงจังยั่งยืนนั่นเอง

5) ลายดอกหมี เป็นแม่ลายขนาดเล็กที่นิยมนำมาประกอบกับลายหลักทั่วไป ยกเว้นลายสองห้อง

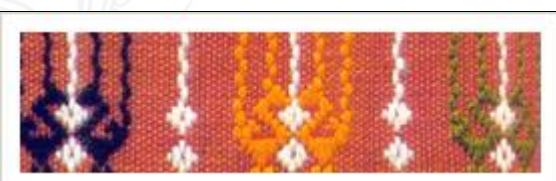
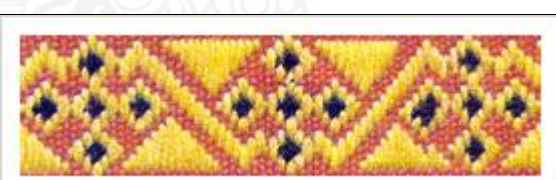

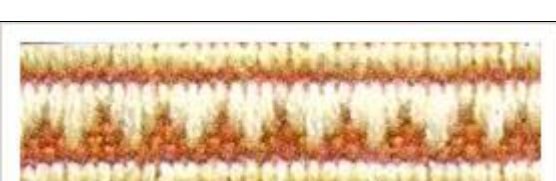
6) ลายโงะ เป็นแม่ลายขนาดเล็กที่นิยมนำมาประกอบกับลายหลักที่เรียกว่าลายสองห้องเท่านั้น

7) ลายพินปลา เป็นลายที่สลับกันไปมาใช้ประกอบลายหลักเพื่อให้เกิดความงดงาม

8) ลายสร้อยหมาก สร้อยพราว เป็นลายที่จะมีลักษณะคล้ายดอกหมากหรือดอกมะพร้าวที่ยังตูมอยู่ ลายนี้จะอยู่ติดแม่ลายใช้แทนลายเครือขอได้

9) ลายเครือขอ เป็นลายที่ติดขนากับลายหลักทั้งบนและล่าง เน้นลายหลักให้เด่นชัด

10) ลายสร้อยสา เป็นลายขนาดเล็กที่จะอยู่ล่างสุดของตัวผ้าชั้น เพื่อให้เกิดความอ่อนช้อยน่าสวมใส่ของผ้าชั้นตีนจกนั่นเอง ดังตารางที่ 2

ลายที่	ชื่อลายประกอบของจก	ภาพลายประกอบของจก
1	ลายนกคุ้ม	
2	ลายนกหนู	
3	ลายนกแถว	
4	ลายนกคาบ	
5	ลายดอกหมี	
6	ลายโจ๊ะ	
7	ลายฟินปลา	

ลายที่	ชื่อลายประกอบของจก	ภาพลายประกอบของจก
8	ลายสร้อยหมาก สร้อยพริ้ว	
9	ลายเครือขอ	
10	ลายสร้อยสา	

ตารางที่ 2.2 ลายประกอบของจกสิบลาย

ที่มา: สาร. (2540)

ดังนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย ซึ่งตั้งอยู่บริเวณภาคกลางตอนบนของประเทศไทย เป็นแหล่งที่มีความเจริญรุ่งเรืองของศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะ ถือเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ สิ่งแสดงเอกลักษณ์อันโดดเด่น คือ ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าทอที่มีคุณค่าความงาม โดยเฉพาะลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย ที่สะท้อนความเชื่อทางศาสนา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่มาอย่างยาวนาน นับได้ว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมอันทรงคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ ปัจจุบันลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย ส่วนใหญ่จะผลิตในรูปแบบของสินค้าโอท็อป (OTOP) หรือสินค้าของชุมชน โดยผลิตเป็นเครื่องใช้และเครื่องแต่งกาย เช่น ผ้าชิ้นลวดลายต่าง ๆ ที่มีการใช้งานเฉพาะกลุ่ม สินค้ามีราคาค่อนข้างสูง เนื่องจากมีขั้นตอนการผลิตที่ต้องใช้เวลา และทักษะฝีมือในการทอ แนวทางในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน จึงควรมีการพัฒนาในวิธีการที่สามารถนำความงามของผ้าทอไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม และให้เกิดประโยชน์ในการใช้งานด้านอื่น ๆ ได้ต่อไป

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ผ้าทอมือเป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรมของกลุ่มชนในแต่ละท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา ผ้าทอพื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น แต่ละภาค จะมีรูปแบบของสี สัน ลวดลาย และกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันไป แม้ว่าจะผลิตขึ้นมาจากวัตถุดิบประเภทเดียวกัน คือ ฝ้ายหรือไหม แต่ละที่ก็จะมีเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งได้รับการสืบทอดมาจากขนบธรรมเนียม ประเพณี ความ

เชื้อทางวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ผสมผสานกับค่านิยมในสังคมที่สืบทอดกันมาจากชุมชนต้นกำเนิดหญิงไทยในสมัยโบราณ ได้รับการฝึกให้ทอผ้าตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ผ้าปูชาพระของกำนัล ตลอดจนถึงเครื่องแต่งกายพิธีแต่งงานของตนเอง การทอผ้าจึงเป็นวิถีชีวิตของคนในจังหวัดสุโขทัยที่มีมาช้านาน (สุภาวดี, 2558)

นอกจากนี้ ผลผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ ซึ่งเครื่องประดับถือเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งควบคู่กับการแต่งกายตั้งแต่ยุคก่อนจนถึงปัจจุบัน เครื่องประดับจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในภาพลักษณ์ของแต่ละบุคคล เครื่องประดับของประเทศไทยแสดงออกซึ่งสุนทรียภาพ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ชุมชน และสภาพแวดล้อม ลวดลายของเครื่องประดับมีความสัมพันธ์กับลวดลายผ้าทอในประเทศไทย ช่างออกแบบเครื่องประดับสามารถทำลวดลายผ้าทอมาออกแบบเป็นลวดลายเครื่องประดับได้ เช่น ลวดลายฝ้ายกดอกพิกลในผืนผ้า ได้กลายเป็นลวดลายสร้อยและต่างหูในเครื่องประดับ ลวดลายผ้ามัดหมี่ลายพญานาค สามารถนำมาเป็นลวดลายของกำไล ลวดลายผ้ามัดหมี่ลายห่อปราสาท สามารถนำมาเป็นลวดลายของสร้อยคอและต่างหู และลวดลายมัดหมี่ลายดอกผักแว่น สามารถนำมาเป็นลวดลายของสร้อยข้อมือ (วิวัฒน์, 2555) ดังนั้น ผ้าทอและลวดลายของผ้าทอในประเทศไทยตั้งแต่อดีตนั้น สามารถพัฒนาและประยุกต์เป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับมาจนถึงปัจจุบันได้อย่างงดงามและเหมาะสมกับยุคสมัยผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ และเทคนิคการตกแต่งผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ดังนี้

2.3.1 แนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ จากข้อมูลการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทของที่ระลึกของชุมชนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย (ใจภักดี, 2559) ปรากฏแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ประเด็น ดังนี้

2.3.1.1 การออกแบบลวดลายประยุกต์มาจากลวดลายแบบดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าทอถิ่นจกบ้านหาดเสี้ยว โดยใช้โครงร่างของลายแบบเดิมแต่ลดรายละเอียดลง และปรับกลุ่มสีให้เป็นกลุ่มสีกลมกลืนตามข้อสรุปที่ได้

2.3.1.2 ประเภทของผลิตภัณฑ์ออกแบบให้เป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งแบบต่างๆ คือ กระเป๋า หมอนอิง กล่องผ้า ขนาดเล็ก

2.3.1.3 วัสดุที่เลือกใช้มี 2 กลุ่ม ตามความนิยมของผู้บริโภค คือ กลุ่มที่ 1 ผ้าใยธรรมชาติได้แก่ กลุ่มผ้าฝ้าย (Cotton) ที่มีความนุ่ม ผิวนุ่มสัมผัสเป็นธรรมชาติมีคุณสมบัติระบายความร้อนได้ดีเหมาะกับการทำเครื่องใช้และของตกแต่ง กลุ่มที่ 2 คือผ้าใยโพลีเอสเตอร์ ได้แก่ กลุ่มผ้าซาติน (Satin) และผ้าไหมญี่ปุ่น มีผิวสัมผัสลื่นเป็นเงา นุ่ม ไม่ยับย่นง่าย ให้ความรู้สึกหรูหรา สะดวกการใช้งานและดูแลรักษา ราคาไม่สูง

2.3.1.4 กรรมวิธีการผลิตใช้เทคนิคการพิมพ์ด้วยระบบดิจิทัล เป็นวิธีการผลิตที่ให้ลวดลายคมชัด สะดวกรวดเร็วและสามารถพิมพ์ได้ทุกเฉดสีตามที่ออกแบบ และการพิมพ์ด้วยระบบสกรีนลายด้วยสีพรอยท์ที่ช่วยเพิ่มความหรูหราให้กับผลิตภัณฑ์ร่วมกับกรรมวิธีการตกแต่งเพิ่มเติมด้วยการปักด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น เลื่อม ลูกปัด เพื่อเพิ่มความโดดเด่น และความประณีตสวยงามให้กับผลิตภัณฑ์

2.3.1.5 จากผลสรุปด้านราคาที่เหมาะสม คือ 100–1,000 บาท ผลิตภัณฑ์มีขนาดเล็ก เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวสินค้า จึงควรมีขนาดที่สามารถนำกลับไปได้สะดวก และมีราคาไม่แพง

2.3.2 เทคนิคการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ ปรากฏเทคนิคการตกแต่งผ้า จำนวน 10 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคแรก การเขียนด้วยสี เทคนิคที่สอง การปักดิจิตอล เทคนิคที่สาม การปักผ้า เทคนิคที่สี่ การร้อยและปักลูกปัด เทคนิคที่ห้า การพิมพ์ดิจิตอล เทคนิคที่หก การตกแต่งด้วยตะเข็บ เทคนิคที่เจ็ด การตกแต่งด้วยการแทรกผ้า เทคนิคที่แปด การตกแต่งด้วยสมีอค เทคนิคที่เก้า การตกแต่งด้วยด้ายและไหมปัก และเทคนิคที่สิบ การตกแต่งด้วยชายครุย เชือก และฟู่ ดังนี้

2.3.2.1 การเขียนด้วยสี การตกแต่งผ้าด้วยการระบายสีด้วยมือบนผ้า นิยมตกแต่งเสื้อผ้าประเภทที่ต้องการงานฝีมือ มีราคาแพง ผ้าที่ผลิตส่วนใหญ่นิยมผ้าเส้นใยธรรมชาติ เพราะมีคุณสมบัติดูดซับความชื้นหรือสีได้ดี สามารถระบายสีได้ง่าย และได้สีสดใส การทำบาติก เป็นการตกแต่งผ้าด้วยการระบายสีเช่นกัน แต่มีเทคนิคและขั้นตอนการทำยุ่งยากกว่า เป็นเทคนิคการตกแต่งผ้าของชาวภาคใต้ นิยมลวดลายที่เป็นธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ ทะเล และสัตว์น้ำ (จุฑาทิพ, 2554)

2.3.2.2 การปักดิจิตอล เป็นการทำงานแบบอัตโนมัติจนชิ้นงานสำเร็จ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสั่งงานเครื่องจักร ในอดีตผู้พัฒนาโปรแกรมดังกล่าวมีอยู่หลายบริษัท ทำให้มีรูปแบบของคำสั่งมีหลากหลายรูปแบบจึงทำให้ผู้ผลิตเครื่องจักรจำเป็นต้องผลิตเครื่องปักให้สามารถรองรับคำสั่งของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในการปัก (จุฑาทิพ, 2554)

2.3.2.3 การปักผ้า เพื่อเพิ่มความงาม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก ผ้าปักไหม เป็นการปักผ้าตกแต่งเป็นลวดลายด้วยไหมสีต่าง ๆ ประเภทที่สอง ผ้าปักดิน เป็นการปักผ้าที่ใช้วัสดุที่ทำมาจากโลหะมีค่าเป็นวัสดุหลักในการปัก โลหะมีค่านี้อาจมีหลากหลายรูปแบบและมีชื่อเรียก ดังนี้

1) ดิ้น คือ โลหะที่ดึงเป็นเส้นแล้วนำมาขดเป็นรูปร่างกลมมีรูปร่างเหมือนรูปสปริง มีหลายชนิด เช่น ดิ้นมัน ดิ้นดำน และดิ้นโปร่ง

2) แล่ง คือ โลหะที่รีดเป็นเส้นแบนดูลงเช่นเดียวกับเส้นดอที่ใช้ในการจักรสาน

ภาพที่ 2 การปักผ้าด้วยแล่ง

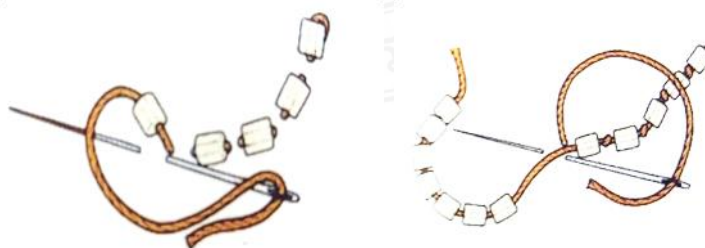
ที่มา: ประภัสสร (2557)

3) เลื่อม คือ เกิดจากการนำเส้นโลหะที่ตัดให้ได้ความยาวตามที่ต้องการ แล้วตีให้เป็นรูปวงกลม แบน หรือนูนเป็นฝาชี หรือรูปร่างเป็นดาวหลาย ๆ แฉก

4) ไหมทอง คือ โลหะที่รีดเป็นเส้นขนาดเล็กแล้วนำมาปั่นควบกับเส้นไหมหรือด้าย การปักเหล่านี้นิยมตกแต่งเพิ่มเติมด้วยวัสดุชนิดอื่น เช่น รัตนชาติ แก้ว กระจก หรือไหมสีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความงดงาม หรรษา อลังการ และคุณค่าของผืนผ้า ทำให้เป็นของที่สูงค่ามีราคาแพง มีใช้ในเฉพาะกลุ่มชนชั้นสูงและเจ้านายเท่านั้น (เรื่องรอง, 2562)

2.3.2.4 การร้อยและปักลูกปัด การปักลูกปัดมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับแบบและลักษณะของลูกปัดที่ใช้งาน อาจปักด้วยมือหรือเครื่องจักรก็ได้ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงการปักลูกปัดด้วยมือ มีวิธีการปักด้วยกันอยู่ 3 วิธี คือ วิธีแรก การปักลูกปัดแบบเดินเส้น วิธีที่สอง การปักลูกปัดแบบเป็นสาย และวิธีที่สาม การปักลูกปัดแบบเป็นห่วง ดังนี้

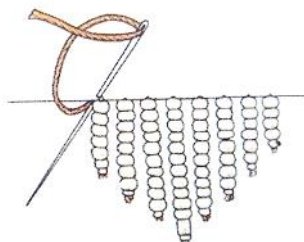
1) การปักลูกปัดแบบเดินเส้น สามารถปักได้สองรูปแบบ รูปแบบแรก แทงเข็มขึ้นทางด้านลูก ใช้เข็มร้อยเข้าไปในรูลูกปัด แทงเข็มลงบนผ้า ใช้วิธีปักแบบด้นถอยหลัง และรูปแบบที่สอง ร้อยลูกปัดหลาย ๆ เม็ดให้เป็นสายยาวตามต้องการแล้วใช้วิธีตริงทับบนเส้นด้ายที่ร้อยลูกปัดอีกครั้งหนึ่งเป็นระยะ ๆ

ภาพที่ 3 การปักลูกปัดแบบเดินเส้น

ที่มา: ประภัสสร (2557)

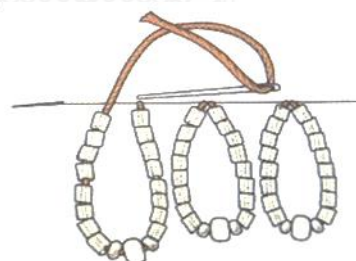
2) การปักลูกปัดแบบเป็นสาย เป็นการแทงเข็มขึ้นทางด้านลูก ร้อยลูกปัดหลาย ๆ เม็ดตามความยาวที่ต้องการอาจใช้ลูกปัดเม็ดเล็กร้อยเป็นเม็ดสุดท้าย เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกปัดหลุด แล้วใช้เข็มแทงย้อนกลับไปที่เดิมอีกครั้งมัดปมให้แน่น

ภาพที่ 4 การปักลูกปัดแบบเป็นสาย

ที่มา: ประภัสสร (2557)

3) การปักลูกปัดแบบเป็นห่วง ร้อยลูกปัดหลาย ๆ เม็ดตามความยาวที่ต้องการ ใช้เข็มเย็บไปที่จุดเริ่มต้นหรือที่ซึ่งช่วงออกมาให้เท่า ๆ กันแต่ละเส้นนับเม็ดลูกปัดให้เท่ากันไม่ควรดึงด้ายที่ร้อยตึงจนเกินไป

ภาพที่ 5 การปักลูกปัดแบบเป็นห่วง

ที่มา: ประภัสสร (2557)

นอกจากนี้ ลูกปัดที่ใช้ในการปักแบบเป็นห่วง ประกอบด้วยชนิดของลูกปัด ลูกปัดมีรูปแบบ รูปทรง ขนาดและสีแตกต่างกันออกไป ผลิตจากวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้ พลาสติก และเซรามิก การเลือกใช้จึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง ลูกปัดแต่ละชนิดประกอบไปด้วย ลูกปัดกลม ลูกปัดแบบปล้อง ลูกปัดคริสตัล ลูกปัดมุก ลูกปัดไม้ ลูกปัดโลหะ ลูกปัดเซรามิก เพชรเทียม ลูกปัดทรงหยดน้ำ และลูกปัดมุกรี (จุฑาทิพ, 2554)

2.3.2.5 การพิมพ์ดิจิทัล เป็นการพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยพิมพ์ในลักษณะของแบบพ่นหมึก หรือ Ink Jet ในขนาดใหญ่ และสามารถพิมพ์ได้ยาวต่อเนื่อง สามารถพิมพ์ได้จากไฟล์ ดิจิตอลต่าง ๆ เช่น AI, JPG, TIFF ได้โดยตรงไม่ต้องทำบล็อกสกรีน ทำให้มีความสะดวกและหลากหลายยิ่งขึ้น (ประณีตศิลป์, 2560) ในการพิมพ์ดิจิทัลแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ การพิมพ์ดิจิทัลแบบฟอยล์ การพิมพ์ดิจิทัลแบบเบิร์นเอ็นท์และพิมพ์ลายด้วยเครื่อง การพิมพ์ดิจิทัลแบบอิงค์เจ็ท การพิมพ์ดิจิทัลแบบทรานสเฟอร์ และการพิมพ์ดิจิทัลแบบ Digital Printing ดังนี้

1) การพิมพ์ดิจิตอลแบบฟอยล์ ใช้ตัวยึดติดแบบชนิดพิเศษในการพิมพ์ลวดลายลงบนผ้าด้วยลูกกลิ้งแบบแบน หรือทรงกระบอก ผ้าจะถูกย้อมสีและผึ่งด้วยความร้อนแล้วนำไปพิมพ์ด้วยแผ่นฟอยล์ที่เป็นฟิล์มโพลีเอสเตอร์เนื้อบางด้วยความร้อน โดยฟอยล์จะให้สีที่ออกเป็นเมทัลลิก สะท้อนแสงเหมือนกับอัญมณี

2) การพิมพ์ดิจิตอลแบบเบิร์นเข้าที่และพิมพ์ลายด้วยเครื่อง จะใช้สารเคมีเพื่อสร้างลวดลายลงบนผ้าที่มีการผสมเส้นใยสองชนิดจัดเป็นการพิมพ์เพื่อให้เกิดลวดลายบนผ้าโดยใช้สีพิมพ์ และทำให้ผ้ามีความโปร่งแสงในบางส่วนต่างจากที่จะทำลายเส้นใยฝ้ายบริเวณส่วนผิวของเส้นใย แต่สารเคมีนี้จะไม่ทำลายเส้นใยโพลีเอสเตอร์ เมื่อพิมพ์ลายแล้วนำไปซักล้างบริเวณที่ถูกพิมพ์ด้วยสารทำลายเส้นใยฝ้ายจะมีลักษณะโปร่งบางกว่าบริเวณที่เป็นใยโพลีเอสเตอร์ (มณฑา, 2541)

3) การพิมพ์ดิจิตอลแบบอิงค์เจ็ท เป็นการพิมพ์ที่ง่ายที่สุดในการพิมพ์ลงบนผ้า โดยการพิมพ์แพทเทิร์นลงกระดาษ แล้วใช้ความร้อนสกรีนแพทเทิร์นลงบนผ้า ซึ่งกระดาษที่ใช้จัดเป็นกระดาษสำหรับส่งต่อสีโดยเฉพาะ สามารถหาซื้อได้ตามร้านอุปกรณ์การพิมพ์

4) การพิมพ์ดิจิตอลแบบทรานสเฟอร์ เป็นการพิมพ์ที่นำลวดลายที่ต้องการพิมพ์ไว้บนกระดาษและถ่ายลวดลายลงบนผ้าโดยใช้ความร้อนบนกระดาษและถ่ายลวดลายลงบนผ้าโดยใช้ความร้อนและแรงกดทับลงบนผ้า สีที่ใช้ในการพิมพ์จะมีคุณสมบัติระเหิดหรือหลอมเหลวได้เมื่อถูกความร้อน เมื่อพิมพ์ผ้าให้วางกระดาษที่วาดแบบทับบนผ้าให้ด้านที่มีสีสัมผัสกับผ้า แล้วใช้ความร้อนและแรงกดดันที่พอดี จะทำให้สีระเหิดหรือหลอมเหลวไปยึดติดกับผ้าเมื่อลอกแผ่นกระดาษด้านหลังออกลวดลายก็ออกไปติดที่ผ้า

5) การพิมพ์ดิจิตอลแบบDigital Printing ได้แก่ พรินเตอร์ Ink jet และพรินเตอร์เลเซอร์ เป็นต้น ในปัจจุบันข้อจำกัดของการพิมพ์ดิจิตอล Digital Printing เป็นความเร็วที่ยังสู้การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์สกรีนทรงกระบอกไม่ได้ แต่มีข้อได้เปรียบถ้าหากนำมาใช้ในการพิมพ์

2.3.2.6 การตกแต่งด้วยตะเข็บ สามารถทำได้ทั้งเย็บด้วยมือ และเย็บด้วยเครื่องจักร นิยมตกแต่งตามริมตะเข็บบนผ้า เพื่อเพิ่มจุดเด่นให้ผ้ามากยิ่งขึ้น การตกแต่งผ้าประเภทนี้ จะใช้เส้นด้ายที่มีลักษณะธรรมดาหรือพิเศษ ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการ เพราะเส้นด้ายที่ใช้เย็บตะเข็บตกแต่งจะช่วยเพิ่มความสวยงามให้ผ้าดูมีน้ำหนักและสวยงามยิ่งขึ้น อาจเป็นเส้นด้ายเดี่ยว ด้ายคู่ หรือเส้นด้ายควบ ที่มีขนาดเส้นด้ายเล็กใหญ่ไม่เท่ากัน มีทั้งสีเดียว และหลายสีในเส้นเดียวกัน เพื่อเพิ่มความสวยงาม เข็มจักรที่ใช้เย็บ ควรจะให้มีความโตกว่าเข็มจักรธรรมดา และควรปรับจักรให้มีความตึงหย่อน ขนาดฝีเข็ม ให้พอเหมาะกับเนื้อผ้านั้นๆ การตกแต่งเสื้อผ้าด้วยเส้นด้าย สามารถตกแต่งได้หลายวิธี เช่น การตกแต่งด้วยการเดินคิ้ว การคัทเว็ร็ก การใช้เส้นด้ายทำลวดลาย ลักษณะการตกแต่งเสื้อผ้าด้วยตะเข็บมี 12 ลักษณะ จึงควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับรูปแบบเสื้อผ้า (จุฑาทิพ, 2554)

2.3.2.7 การตกแต่งด้วยการแทรกผ้า การนำผ้าต่างชิ้นต่างขนาดมาเพิ่มเข้าไปในเนื้อที่ผ้าเดิม เป็นการตกแต่งเพื่อให้เกิดความแตกต่างบนเสื้อผ้า นิยมมากในการตกแต่งกับกระโปรง แขนเสื้อ เป็นการตกแต่งทำให้เนื้อที่ผ้าพองฟู (จุฑาทิพ, 2554)

2.3.2.8 การตกแต่งด้วยสมีอค ในการตกแต่งผ้าด้วยสมีอคควรทำสมีอคก่อนที่จะนำไปตัดตกแต่งผ้า ดังนั้นผ้าที่ใช้ทำสมีอคจะต้องใช้ผ้ามากกว่าปกติ ผ้าที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการทำสมีอคควรเป็นผ้าที่มีเนื้อปานกลางไปจนถึงเนื้อบาง เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าด่วน ผ้าปาน ผ้ามัสลิน เป็น

ต้น ผ้าบางชนิดสามารถใช้ลวดลายผ้าในการกำหนดจุดได้เลย เช่น ผ้าลายจุด ผ้าลายตา เป็นต้น การเย็บสม็อคสามารถเย็บได้ 2 วิธี ได้แก่ เย็บด้วยมือ และเย็บด้วยจักร (จุฑาทิพ, 2554)

2.3.2.9 การตกแต่งด้วยด้ายและไหมปัก งานปักเป็นงานที่ละเอียดอ่อนโดยเฉพาะงานปักด้วยมือซึ่งต้องอาศัยความชำนาญ ความอดทน และใจรักในงานนั้น ๆ ซึ่งต่างจากการปักจักรสามารถทำได้รวดเร็วกว่าการปักมือ แต่ความสวยงาม ความละเอียดอ่อนไม่สามารถเทียบกับการปักมือได้ การปักไหมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การปักหน้าเดียว การปักสองหน้า และปักแรงเงา

2.3.2.10 การตกแต่งด้วยชายครุย เชือก และพู่ ชายครุยเป็นวัสดุที่นำมาตกแต่งริมผ้า เช่นชายเสื้อ ชายกระโปรง ปลายแขน ชายครุยสำหรับตกแต่งเสื้อผ้ามี่ 2 ชนิด ได้แก่ ชนิดแรก ชายครุยประดิษฐ์ เป็นชายครุยที่ทำขึ้นเองโดยใช้วัสดุต่าง ๆ ที่มารณนำมาทำชายครุยได้ เช่น เชือกเส้นเล็ก เส้นด้าย และไหมพรหม และชนิดที่สอง ชายครุยสำเร็จเป็นชายครุยสำเร็จรูปมีจำหน่ายทั่วไปตามท้องตลาด ทำด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ไหมเกลียว ดิ้น เชือก เส้นด้าย หนัง เป็นต้น ซึ่งมีรูปแบบหลากหลาย เช่น เป็นห่วง เป็นเกลียว เป็นพู่ หรือชายครุยที่ร้อยด้วยลูกปัด

การตกแต่งด้วยเชือก ปัจจุบันมีการผลิตเชือกที่ใช้สำหรับตกแต่งเสื้อผ้าออกมาหลายรูปแบบเชือกนิยมนำมาขดเป็นลวดลายบนเสื้อผ้า นำมาทำกระดุมจีน รังคุมห่วงคล้อง ใช้ร้อยตาไก่ ผูกโยงแทนเครื่องเกาะเกี่ยว หรือใช้ทำสายคาดเอวตกแต่งปลายเชือกด้วยพู่ เชือกที่ใช้เป็นส่วนประกอบหรือตกแต่งเสื้อผ้า ส่วนมากทำจากวัสดุต่าง ๆ กัน เช่น เชือกฝ้าย และเชือกใยผสม

การตกแต่งด้วยพู่ เป็นวัสดุตกแต่งที่เกิดจากการนำวัสดุต่าง ๆ เช่น ด้าย ไหม พรหม เชือก หรือลูกปัดที่ร้อยเป็นสาย มามัดรวมกันหลาย ๆ เส้นให้ได้ความยาวตามที่ต้องการ มัดหรือผูกส่วนบนให้แน่นด้วยวิธีต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ตกแต่งบริเวณคอเสื้อ แขนเสื้อ ชายเสื้อ หรือใช้เป็นสายคาดเอวได้ พู่มีอยู่ด้วยกัน 2 แบบคือ แบบมัดและแบบกลม

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี

ปัจจุบันวงการออกแบบเครื่องประดับในประเทศไทย และต่างประเทศยังไม่มีผู้ใดได้นำเอาแนวคิดทางด้านทฤษฎีวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์เป็นผลงานเครื่องประดับร่วมสมัย (พสุ, 2560) เครื่องประดับสตรีเป็นสิ่งของที่ใช้เสริมเติมแต่งร่างกายด้วยวัตถุหรือสิ่งของเพื่อ เพิ่มเติมจากเสื้อผ้าที่สวมใส่ โดยทำให้รูปแบบการแต่งตัวมีลักษณะที่เปลี่ยนไป ถึงแม้ว่าเครื่องประดับที่สวมใส่จะเป็นชุดเดิม ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องประดับสตรีสามารถจำแนกได้ 4 ประเด็น ได้แก่ ความหมายของเครื่องประดับ ความเป็นมาของเครื่องประดับสตรี ประเภทของเครื่องประดับสตรี และกระบวนการออกแบบเครื่องประดับสตรี ดังนี้

2.4.1 ความหมายของเครื่องประดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของเครื่องประดับสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้ เครื่องประดับโดยทั่วไป เครื่องประดับในเชิงพาณิชย์ และเครื่องประดับในเชิงสร้างสรรค์และศิลปะ

ประเภทแรก เครื่องประดับโดยทั่วไป หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่ใช้ประดับตกแต่งร่างกายเพื่อความสวยงาม หรือเพื่อแสดงถึงสถานภาพทางสังคม ทั้งนี้ เครื่องประดับที่ใช้ในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันทั้งในด้านรูปร่างลักษณะ และวัสดุที่ใช้ในการผลิตโดยมีปัจจัยพื้นฐานมาจากความเชื่อ

ศิลปวัฒนธรรม รสนิยม ตลอดจนลักษณะทาง ภูมิศาสตร์ และการเมืองการปกครองของประเทศหรือดินแดนนั้น (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ประเภทที่สอง เครื่องประดับในเชิงพาณิชย์ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่ผู้หนึ่งผู้ใดผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้อื่นสำหรับใช้ตกแต่งร่างกาย เครื่องประดับในกลุ่มนี้จึงมักสร้างขึ้นมาจากวัสดุที่มีมูลค่า หรือมีรูปลักษณะที่เป็นที่นิยมในสมัยนั้น ๆ และมักมีการผลิตเป็นจำนวนมากในระบบอุตสาหกรรมที่นำ เป็นการค้า เพื่อให้สามารถจำหน่ายได้มากขึ้น ทั้งนี้ รายละเอียดของการสร้างสรรค์จะแตกต่างไปจากเครื่องประดับในกลุ่มอื่น ๆ เช่น ต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค ความสนใจต่อรูปแบบ ณ เวลานั้น ๆ หรือแนวโน้มของสมัยนิยมที่มีผลต่อรสนิยมของผู้บริโภคในแต่ละฤดูกาล ตลอดจนความสะดวกสบายในการสวมใส่ใช้งาน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ประเภทที่สาม เครื่องประดับในเชิงสร้างสรรค์และศิลปะ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสวมใส่บนร่างกาย โดยมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อจิตใจ สามารถสร้างให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ต่อผู้สวมใส่ หรือผู้ชม ผู้สร้างสรรค์งานเครื่องประดับในกลุ่มนี้อาจเรียกว่าเป็น “ศิลปิน” ไม่ใช่ “ช่าง” เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ผ่านชิ้นงานเครื่องประดับไปสู่ผู้ชม (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

เครื่องประดับเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสง่างาม มีฐานะ และให้ความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ครอบครอง โดยมนุษย์จะให้คุณค่าแก่โลหะจำพวก ทอง เงิน นาก มากกว่าโลหะผสมชนิดอื่น ๆ และให้คุณค่าแก่อัญมณีหรือรัตนชาติซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเครื่องประดับจึงเป็นที่ต้องการของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยตราบเท่าที่จินตนาการยังดำเนินควบคู่ไปกับกาลเวลา (วัฒนะ, 2545)

2.4.2 ความเป็นมาของเครื่องประดับสตรี

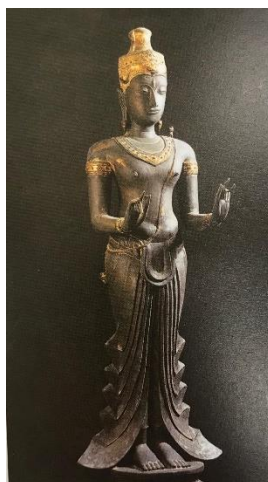
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการประดับตกแต่งร่างกายในยุคแรกเริ่ม เป็นเพียงการประยุกต์ใช้สิ่งที่ธรรมชาติให้มา เช่น ดอกไม้ หิน เปลือกหอย เมล็ดพืช จากนั้นเมื่อมนุษย์รู้จักการหลอมโลหะ ประกอบกับมีการค้นพบความสวยงามของอัญมณีต่าง ๆ จึงเริ่มนำสิ่งเหล่านี้มาทำเป็นเครื่องประดับร่างกาย เช่น การขุดพบกำไล และขุดพบลูกปัดเปลือกหอย (วัฒนะ, 2545)

เครื่องประดับของไทยปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้มีต้นกำเนิดและพัฒนาการที่ยาวนาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงรัตนโกสินทร์ และได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นมามีใช้เพียงเพื่อเป็นเครื่องหรือวัตถุที่ใช้ตกแต่งร่างกายหรือวัตถุที่ใช้ตกแต่งร่างกาย หรือเพื่อแสดงถึงทักษะทางฝีมืออันประณีตเท่านั้นแต่ใช้ในการแสดงออกทางด้านจิตใจ ความเชื่อ และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนอยู่อาศัยอีกด้วย (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ภาพที่ 6 กำไลวง
ที่มา: วัฒนธรรม (2545)

สมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1792 – พ.ศ. 1981) เครื่องประดับในสมัยสุโขทัยมีที่มาจากศิลปะของชาวไทยพื้นเมือง ผสมผสานกับศิลปะขอมในสมัยละโว้ และศิลปะของมอญสมัยทวารวดีซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียอีกทอดหนึ่ง โดยสรุปได้ 3 รูปแบบ คือ เครื่องประดับของเทวรูป จากอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ เครื่องประดับของเทวดา กษัตริย์ บุคคลชั้นสูง และเครื่องประดับของสามัญชน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552) ส่วนใหญ่ในระยะแรกนั้นมีลักษณะและรูปแบบคล้ายกับศิลปะลพบุรี แต่ได้มีการปรับปรุงรูปแบบเป็นลักษณะของตนเองด้วย มีการคิดประดิษฐ์ให้รูปแบบใหม่ทั้งจากที่คิดประดิษฐ์ขึ้นเองและได้รับอิทธิพลจากรูปแบบศิลปกรรมภายนอกที่เข้ามาใหม่ เช่น อิทธิพลจากศิลปะลังกา ซึ่งเข้ามาพร้อมกับการรับพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ ดังนั้นรูปแบบเครื่องประดับสมัยสุโขทัยจึงมีลักษณะเป็นแบบของตนเอง และเป็นแบบอย่างของเครื่องประดับสมัยอยุธยาในระยะต่อมา ในสมัยนี้มีการใช้เครื่องประดับทั้งที่ทำด้วยทองคำ ถม เงิน และนิยมนิยประดับด้วยอัญมณี 7 สี มีปัทมราค และประพาฬรัตน์ โดยใช้คำว่า “แก้วมณีรัตน์” และ “เครื่องถนิมพิมพาภรณ์” เครื่องประดับที่ปรากฏสำหรับบุคคลชั้นสูง มี ศิราภรณ์ ตุ่มหู แหวน สำหรับสตรีชั้นสูง พบว่ามีทองปลายแขนและแหวน (สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2543)

ภาพที่ 7 เทวรูปสำริด เครื่องทรงได้แก่ มงกุฎ กรองคอ สังวาล และพาหุรัด
ที่มา: สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2552)

สมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 - พ.ศ. 2310) งานเครื่องประดับเป็นงานช่างฝีมือที่ละเอียด ประณีต โลหะที่ใช้ทำส่วนใหญ่คือทองคำ ซึ่งมีหลายรูปแบบทั้งทองคำ 100 เปอร์เซ็นต์ และทองคำผสม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2550) สมัยอยุธยา เป็นสมัยที่มีช่วงเวลายาวนานถึง 417 ปี เริ่มตั้งแต่เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 1893 ปรากฏหลักฐานอยู่มาก ทั้งจากโบราณวัตถุ ภาพเขียนประติมากรรม กฎหมายตราสามดวง กฎหมายตราสามดวง กฎมณเฑียรบาล จดหมายเหตุ บันทึกของชาวต่างชาติที่เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีและค้าขายในช่วงเวลานั้น โดยแบ่งได้ 2 ประการ คือ ประการที่แรก เครื่องประดับสำหรับกษัตริย์ มเหสี พระราชวงศ์ และขุนนาง และประการที่สอง เครื่องประดับสำหรับบุคคลทั่วไป (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ภาพที่ 8 เครื่องประดับทองคำ ของกษัตริย์ มเหสี พระราชวงศ์ และขุนนางสมัยอยุธยา
ที่มา: สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2552)

ประการแรก เครื่องประดับสำหรับกษัตริย์ มเหสี พระราชวงศ์ และขุนนาง ในสมัยอยุธยาฐานะของกษัตริย์ได้รับการยกย่องเสมือนสมมุติเทพ ดังนั้น กษัตริย์ มเหสี และพระราชวงศ์จึงมี

เครื่องประดับที่ดูสง่างาม โดยเฉพาะในเวลามีพระราชพิธีหรือเสด็จออกขุนนาง เครื่องประดับต่าง ๆ มักสร้างขึ้นโดยเลียนแบบเครื่องประดับที่มีมาก่อนหน้านั้นซึ่งได้รับอิทธิพลจากอินเดียในสมัยอยุธยา ตอนกลางและตอนปลายมี การติดต่อค้าขายกับชาวเปอร์เซียและชาวตะวันตกมากขึ้น จึงมีการนำวัสดุและวิธีการทำเครื่องประดับของชาวต่างชาติเข้ามา (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ภาพที่ 9 พระมงกุฎ เครื่องประดับสำหรับขัตติย์ในสมัยอยุธยา
ที่มา: สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2552)

เครื่องประดับสำหรับขัตติย์ มเหสี พระราชวงศ์ และขุนนางในราชสำนัก ระบุไว้ในกฎมณเฑียรบาล ไว้ 9 ประเภทดังนี้ มงกุฎ และชฎา เทร็ด เกี้ยว กุณฑล สังวาล สร้อยคอ กำไลต้นแขน กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า และแหวน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ประการที่สอง เครื่องประดับสำหรับบุคคลทั่วไป นิยมใส่แหวนไว้นิ้วกลาง นิ้วนาง หรือนิ้วก้อย โดยอนุญาตให้ใส่ได้มากเท่าที่จะใส่ได้ ผู้หญิงนิยมใส่ต่างหู แต่ผู้ชายไม่นิยม ต่างหู มักทำด้วยทองคำ เงิน หรือเงินกะไหล่ทองของคนที่ฐานะดีนิยมสวมกำไลข้อมือจนมีอายุ 6 -7 ขวบ โดยอาจสวมกำไลต้นแขนและกำไลข้อเท้าด้วย ลูกสาวขุนนางนิยมสวมรัดเกล้าทองคำในพิธีแต่งงานของตน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552) เครื่องประดับสตรีสำหรับบุคคลทั่วไป ที่นิยมสวมใส่กันในแต่ละภาค 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้

ภาคเหนือ เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่โดดเด่นและงดงามมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยโดยเปรียบตั้งศูนย์กลางของภาคเหนือที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของชาวล้านนา โดยเครื่องเงินและเครื่องประดับเงินของจังหวัดเชียงใหม่ถือเป็นหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงและมีเสน่ห์ในตัวเอง ทั้งลวดลายและการออกแบบที่มีเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนา (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, 2560)

โดยปัจจุบันแหล่งผลิตเครื่องเงินที่สำคัญของเชียงใหม่ ปรากฏอยู่บริเวณย่านวัวลาย อำเภอเมืองเชียงใหม่ และตำบลบ้านกาด อำเภอแม่จาง ซึ่งแหล่งผลิตเครื่องเงินทั้งสองแห่งเป็นชุมชน

หัตถกรรมเก่าแก่ที่ปัจจุบันยังคงสืบสานการทำเครื่องเงิน เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไป จนมีชื่อเสียงเลื่องลือเป็นที่รู้จักในวงกว้าง (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, 2560)

ความเป็นมาของเครื่องเงินวัวลาย เครื่องเงินของบ้านวัวลายปรากฏหลักฐานมาช้านานตั้งแต่สมัยของพญามังรายเริ่มสร้างเมืองเชียงใหม่ และมีการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับอาณาจักรพุกาม จนมีการเจรจาขอช่างฝีมือเข้ามาตั้งเมืองเชียงใหม่ เพื่อฝึกฝนการทำเครื่องเงินให้กับชาวเมืองเชียงใหม่ โดยชาวเมืองมักจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อว่างเว้นจากการเก็บเกี่ยวก็จะมาเป็นช่างฝีมือ โดยแทบทุกบ้านจะมีอุปกรณ์และเตาเผาสำหรับผลิตเครื่องเงินออกมาใช้สอยและจำหน่ายแก่ผู้คนในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งทักษะและรูปแบบการทำเครื่องเงินได้ถูกถ่ายทอดจากคนในชุมชนสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จนกระทั่งช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เริ่มมีการก่อตั้งร้านจำหน่ายเครื่องเงินรุ่นแรกๆ ขึ้นบนถนนวัวลาย ต่อมาในปี 2520-2530 เมื่อความต้องการของตลาดมีมากขึ้น ทำให้จำนวนร้านค้าเครื่องเงินบริเวณริมถนนวัวลายเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายเครื่องเงินที่มีชื่อเสียงภายใต้ชื่อ “หมู่บ้านเครื่องเงิน” (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, 2560)

ชาวชุมชนบ้านวัวลายในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ยึดอาชีพการทำเครื่องเงินและเครื่องประดับเงินเป็นทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว โดยการทำเครื่องเงินมักเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยกันผลิตในครัวเรือน ส่วนมากผู้ชายจะเป็นฝ่ายตีเครื่องเงิน ในขณะที่ผู้หญิงจะเป็นฝ่ายตกแต่งลวดลายให้มีความประณีต สวยงาม ส่วนผู้เฒ่าและเด็ก ๆ จะรับหน้าที่ขัดเงาให้เครื่องเงินมีความงดงามน่าใช้นับเป็นวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนวัวลายที่ได้มีการรักษาศิลปวัฒนธรรมล้านนาเอาไว้เป็นเวลานานหลายร้อยปี (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, 2560)

เอกลักษณ์ท้องถิ่นที่ถ่ายทอดลงสู่เครื่องเงินวัวลาย “เครื่องเงินของชุมชนวัวลาย” ปัจจุบันประกอบไปด้วย 3 ชุมชนที่มีการทำเครื่องเงิน ได้แก่ ชุมชนศรีสุพรรณ ชุมชนหมื่นสาร และชุมชนนันทาราม ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากผู้คนทั่วไปถึงความประณีตศิลป์ในชิ้นงานการมีลวดลายที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์จากกรรมวิธีการดุนลาย ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่างเงินในชุมชนวัดศรีสุพรรณแห่งย่านวัวลายมีความชำนาญ จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของเครื่องเงินในย่านนี้ โดยส่วนมากแล้วรูปแบบหัตถกรรมเครื่องเงินที่ปรากฏในภาคเหนือรวมถึงชุมชนวัวลาย จะอยู่ในรูปแบบของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สลุงเงิน (ขันเงิน) พานรอง เชิงเทียน ฯลฯ และอยู่ในรูปแบบของเครื่องประดับเงิน ได้แก่ แหวน กำไลข้อมือ สร้อยคอ ต่างหู จี้ห้อยคอ เป็นต้น ซึ่งเอกลักษณ์อันโดดเด่นของเครื่องเงินย่านวัวลายจะอยู่ที่วิธีการแกะสลักลายสองด้าน โดยการตอกลายจากด้านในให้ดูตามโครงร่างรอบนอกของลายก่อนแล้วจึงตีกลับจากด้านนอกเป็นลายละเอียดอีกที ซึ่งจะสังเกตเห็นได้ชัดเจนจากผลิตภัณฑ์ประเภทสลุงเงิน ส่วนลวดลายที่นิยมใช้ ได้แก่ ลายกนก ลายพุ่ม ลายช่อ ลายก้านขด ลายเปลว ลายเครือเถา ลายก้านต่อดอก ลายกรวยเชิง ลายเฟือง ลายบัว และลายก้านขด (สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ, 2560)

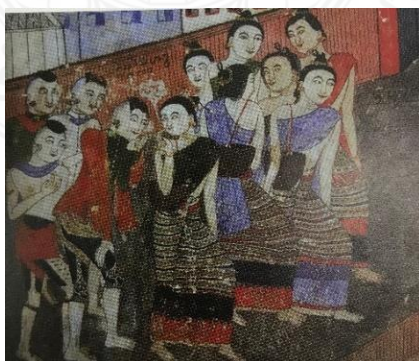

ภาพที่ 10 เครื่องประดับเงินล้านนา

ที่มา: ร้านวิสาหกิจชุมชนวัดศรีสุพรรณ (2560)

เครื่องเงินเมืองน่าน น่านคือหนึ่งในเมืองที่มีภูมิปัญญาการผลิตเครื่องเงินมาช้านาน เครื่องเงินน่านจึงไม่เหมือนกับที่อื่น โดยปัจจุบันแบ่งเป็น 2 แบบคือ แบบเงินดั้งเดิม และแบบชมพูกุคา (เครื่องเงินชาวเขา) โดยแบบดั้งเดิมจะมีรากมาจากการกวาดต้อนเทครัวช่างเงินและช่างทองจาก ฮ่อน้อย ฮ่อหลวง เมืองยอง และเชียงแสน มายังบริเวณบ้านประตูป่องของเมืองน่าน ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ จนเกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญา ส่วนแบบชมพูกุคา เกิดจากการประยุกต์งานเงินโดยชาวเขาเผ่าเมี่ยน และเผ่าม้ง (สยามเจมส์, 2561)

เครื่องเงินน่านในภาพรวมต่างจากเครื่องเงินภาคอื่นตรงที่ช่างนิยมใช้เม็ดเงินที่มีค่าความบริสุทธิ์ระหว่าง 96-98% ซึ่งมีความอ่อนตัวสูงกว่าเนื้อเงินทั่วไป ทำให้นำไปตีหรือขึ้นรูปได้ง่ายขึ้น ชิ้นงานที่ออกมาจะมีลักษณะเนื้อด้านไม่เงา ลวดลายส่วนมากมักมีที่มาจากธรรมชาติ เช่น ลายดอกกระถิน ลายพันธุ์ไม้ในป่าหิมพานต์ ลายดอกกลีบบัว และลายตาสับประรด นอกจากนี้ ยังมีลวดลายอื่นที่โยงกับความเชื่อ เช่น ลายเทพพนม ลายสิบสองนักษัตร โดยจะผลิตออกมาเป็นทั้งเครื่องใช้ เช่น สลุงเงิน พานรอง เขียนหมาก ตลับเงิน และเครื่องประดับ เช่น กำไลข้อมือ ต่างหู แหวน และปิ่นปักผม (สยามเจมส์, 2561)

ภาพที่ 11 เครื่องประดับสตรีของชาวน่านในอดีต

ที่มา: สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2552)

ภาพที่ 12 สร้อยคอเงินและขันน้ำเงินเมืองน่าน
ที่มา: อัครลักษณ์เครื่องเงิน (2562)

ภาคอีสาน เครื่องเงินเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ อธิพิพลเครื่องเงินสุรินทร์ ที่บ้านเขวาสินรินทร์ มีรากสืกมาจากบรรพบุรุษชาวเขมร ย้อนกลับไปเมื่อราว 270 ปีก่อน ชาวเขมรกลุ่มหนึ่งได้อพยพหนีสงครามมาตั้งรกราก และพบความสามารถในการตีทองรูปพรรณเป็นเครื่องประดับมาด้วย โดยมีคำเรียกเครื่องประดับคองในภาษาถิ่นว่า ‘จาร์’ ‘ตะกรุด’ หรือ ‘ปะคำ’ ต่อมาคนหันไปนิยมซื้อทองจากห้างทองมากกว่า ศิลปะลวดลายจึงย้ายมาสลักลงบนเครื่องเงินแทน โดยมีเอกลักษณ์อยู่กับการผลิตเม็ดประคำ หรือประเก้อม ในภาษาเขมร ด้วยวิธีโบราณ โดยนำวัตุดิบเงิน 60% มาตีเป็นรูปต่าง ๆ พร้อมอัดครั้งไว้ภายใน นำมาเสริมในลวดลาย เช่น ถุงเงิน หมอนแปดเหลี่ยม กรวยแมงดา มะเฟือง หรือลายอย่างกลีบบัว ดอกพิกุล และลายพระอาทิตย์ เสร็จแล้วนำมารมดำให้ลายเด่น ความสวยงามของเงินสุรินทร์อยู่ที่ความแวววาว และประยุกต์ผลิตเป็นเครื่องประดับที่มีลวดลายซับซ้อนสวยงามทั้ง กำไลข้อมือ สร้อยประคำ ต่างหู แหวน เป็นต้น (สยามเจมส์, 2561)

ภาพที่ 13 สร้อยคอเงิน และสร้อยข้อมือเงินเขวาสินรินทร์

ที่มา: อัตลักษณ์เครื่องเงิน (2562)

ภาคกลาง เครื่องเงินศรีสังขนาลัย จังหวัดสุโขทัย คล้ายคลึงกับสุรินทรตรงที่เกิดการผ่องถ่ายจากเครื่องทองมาสู่เครื่องเงิน และมีเอกลักษณ์เด่นตรงที่เครื่องเงินสุโขทัยเป็นรูปแบบถักเส้นเงิน เหมือนวิธีถักเส้นทอง ตามภูมิปัญญาช่างทองสุโขทัยโบราณ โดยคงลวดลายทางศิลปะของสุโขทัยเอาไว้ ทั้งลายโบสถ์หรือวิหาร ลายเครื่องสังคโลก ลวดลายธรรมชาติ และลายไทยต่าง ๆ เริ่มจากนำเม็ดเงินบริสุทธิ์ 99% มาหลอมลงในบล็อกให้เป็นเงินแท่ง นำมารีดเป็นแผ่นบาง และออกแรงดึงจนเป็นเส้นเงินขนาดต่าง ๆ เพื่อนำไปถักถาย และประกอบเป็นเส้นโดยใช้น้ำประสานทอง นำไปลอนด้วยไฟอ่อน ๆ จากนั้นช่างจะใช้เทคนิคลงยาสี โดยสีที่นิยมใช้ คือแม่สีอย่าง สีแดง สีเขียว และสีน้ำเงิน แล้วจึงติดพลอยสีลงบนตัวเรือน งานเครื่องเงินสุโขทัยจึงเน้นไปที่เครื่องประดับอย่าง สร้อยที่มีลวดลายต่าง ๆ ต่างหู กำไล สร้อยคอ แหวน เข็มขัด ฯลฯ (สยามเจมส์, 2561)

ภาพที่ 14 กำไลข้อมือเงิน และเข็มขัดเงินศรีสังขนาลัย

ที่มา: อัตลักษณ์เครื่องเงิน (2562)

ภาคใต้ เครื่องเงินนครศรีธรรมราช เครื่องเงินนคร มักจะมีคำว่า เครื่องถม ฟังมาด้วยเสมอ และถือเป็นหัตถกรรมที่ขึ้นชื่อของจังหวัดอย่างหนึ่ง สำหรับฝีมือช่างเงินนครศรีธรรมราชนั้น เป็นภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษชาวไทรบุรีที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาเมื่อครั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) มาตั้งบ้านเรือนบริเวณหน้าเมือง ชื่อเสียงเครื่องทองไทรบุรีที่นำไปขายในตลาดดังถึงหูเจ้าเมือง จึงถูกเรียกให้เข้าไปทำทองให้เสมอ จนกระทั่งราคาทองสูงขึ้นมาก ไม่ค่อยมีผู้ว่าจ้างให้ทำ บรรดาช่างจึงหันมาผลิตเครื่องเงินแทน โดยยังนำเอาลวดลายเครื่องทองมาใช้อย่าง ประณีตสวยงาม เอกลักษณ์เครื่องเงินนครเป็นลักษณะเครื่องเงินถัก ทั้งสายสีเส้า หรือหกเส้า ที่ถักด้วยลวดเงินเส้นบางเฉียบ รวมทั้งสร้อยสามกษัตริย์ทำด้วยทอง เงิน และนาก แม้กระทั่งเครื่องชุดละครไทย พวกทับทรวง ปิ่นปักผม เข็มขัด ช่างเมืองนครก็ผลิตได้อย่างละเอียดและประณีตมาก ขาดไม่ได้คือเครื่องประดับเม็ดดินโมหรือเม็ดเงินเล็ก ๆ ตีลายนโม ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของเครื่องเงินแห่งเมืองนครศรีธรรมราชไปแล้ว (สยามเจมส์, 2561)

ภาพที่ 15 กำไลข้อมือเงินนครศรีธรรมราช
ที่มา: อุตสาหกรรมเครื่องเงิน (2562)

ดังนั้นการศึกษาข้อมูลเครื่องประดับ 4 ภาค สรุปได้ว่า เครื่องประดับมีอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ผู้ศึกษาโครงการพิเศษจึงได้นำแนวความคิดในการทำเครื่องประดับสตรีในครั้งนี้ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากเครื่องประดับทางภาคเหนือของกลุ่ม เครื่องเงินไทลื้อ มาใช้ในการประดิษฐ์เครื่องประดับสตรีปรับเปลี่ยนรูปแบบด้วยกระจกสีในนา ในครั้งนี้

สมัยรัตนโกสินทร์ เป็นการจำแนกเครื่องประดับออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ สมัยรัชกาลที่ 1-4 (พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2411) สมัยรัชกาลที่ 5-7 (พ.ศ. 2441 - พ.ศ. 2477) สมัยรัชกาลที่ 8 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2477 - พ.ศ. 2562) ยังคงใช้เครื่องประดับที่สืบทอดมาจากสมัยอยุธยาทั้งหมด จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การใช้เครื่องประดับจึงเริ่มเปลี่ยนแปลง เพราะสมัยนี้มีการติดต่อกับต่างชาติมากขึ้น ที่สำคัญคือ มีพระราชดำริให้สร้างเครื่องราชอิสริยาภรณ์ขึ้นในประเทศไทย เพื่อพระราชทานเป็นบำเหน็จความชอบในการปฏิบัติราชการแก่พระราชวงศ์ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสยุโรป ทำให้มีการใช้เครื่องประดับอย่างชาวตะวันตกมากขึ้น เช่น การใช้เข็มกลัดติดเสื้อ การประดับเครื่องแบบด้วยเครื่องหมายของหน่วยงาน การจัดทำเหรียญที่ระลึกในโอกาสต่าง ๆ ปัจจุบันการใช้เครื่องประดับที่ใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยานั้นก็ยังคงมีอยู่ แต่มักใช้กันเฉพาะในโอกาสสำคัญเท่านั้น ส่วนในประจำวันมีการสวมใส่เครื่องประดับแบบดั้งเดิม และแบบที่ผสมผสานกับศิลปวัฒนธรรมของชาวตะวันตก (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ภาพที่ 16 ทองเพชรบุรีเป็นเครื่องประดับทองคำที่มีคุณภาพสูง มีลวดลายและรูปแบบทองโบราณ
ที่มา: สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2552)

สมัยรัชกาลที่ 1-4 (พ.ศ. 2325 - พ.ศ. 2411) ความนิยมเครื่องประดับในสมัยรัตนโกสินทร์ได้ส่งผลต่อรูปแบบลวดลายให้งานช่างแขนงนี้แตกต่างจากงานสุขุขทัยเน้นความเรียบง่ายมาเป็นแบบที่เน้นความหรูหราวิจิตรบรรจงของลวดลายตามแบบอย่างอยุธยา ประกอบกับในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนี้ประเทศได้ผ่านพ้นช่วงสงครามมาแล้วงานศิลปกรรมต่าง ๆ จึงได้รับการฟื้นฟู มีการรวบรวมงานช่างให้เป็นหมวดหมู่ รวมถึงงานช่างเครื่องประดับก็ได้รับการพัฒนาฟื้นฟูจากทั้งราชสำนักและการพัฒนาตนเองภายในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้ว่าในสมัยรัชกาลที่ 1-4 มีช่างชาวต่างประเทศที่มีฝีมือดี เช่น แวก จีน เข้ามารับจ้างทำงานมากขึ้น โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 2 ซึ่งถือเป็นช่วงที่งานศิลปกรรมรัตนโกสินทร์เจริญรุ่งเรืองนั้น งานช่างเครื่องประดับก็ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีทั้งช่างเครื่องประดับชาวนครศรีธรรมราชเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้พระบรมมหาราชวัง และมีช่างจีนชาวกว๋างตุ้งมาทำเครื่องประดับในสำนัก (วิฒนะ, 2545)

สมัยรัชกาลที่ 5-7 (พ.ศ. 2441 - พ.ศ. 2477) ซึ่งเป็นระยะที่ไทยกำลังเปิดประเทศติดต่อค้าขายกับต่างประเทศอย่างกว้างขวาง รูปแบบของเครื่องประดับจึงได้รับอิทธิพลของต่างชาติมากพอสมควร โดยในสมัยนี้จะนิยมนาฬิกาห้อยคอ นาฬิกาพก เข็มกลัด และกระดุม ซึ่งบางทีก็นำเอาพดด้วยทองและเงินมาทำเป็นกระดุม (วิฒนะ, 2545)

สมัยรัชกาลที่ 8 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2477 - พ.ศ. 2562) เครื่องประดับรูปแบบเก่า ๆ ได้รับความนิยมน้อยลงไปทุกขณะ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะช่างเงินช่างทองรุ่นเก่า ๆ ได้เสียชีวิตไป ลูกหลานไม่ได้สืบทอดงานฝีมือไว้ หรืออาจหันไปประกอบอาชีพอื่น ประกอบกับเครื่องประดับสมัยใหม่มีราคาถูก ทนทาน และมีรูปแบบ สีสันให้เลือกหลากหลายกว่ามาก อย่างไรก็ตาม เป็นพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเห็นความสำคัญของงานช่างแขนงนี้ว่าจะสูญหายไปหากไม่มีการสืบทอดจึงทรงฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมไทยด้านเครื่องประดับขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ทรงนำช่างทอง ช่างเงิน ที่มีฝีมือมาฝึกสอนเยาวชนรุ่นใหม่ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิศิลปาชีพ ซึ่งพระองค์ทรงเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2519 โปรดให้ทำเครื่องประดับรูปแบบ

โบราณและรูปแบบสมัยใหม่ควบคู่กันไป พร้อมทั้งทรงสนับสนุนโดยทรงใช้เครื่องประดับเหล่านั้นเป็นแบบอย่าง และทรงนำไปเผยแพร่แก่สายตาชาวโลกในยุโรปและอเมริกาด้วย (วัตนะ, 2545)

ดังนั้น ความเป็นมาของเครื่องประดับสตรี นำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับปรับเปลี่ยนรูปแบบจากกระจกล้ำนนา เพื่อใช้ประดับตกแต่งร่างกายให้เกิดความสวยงามหรือแสดงสถานะทางสังคม รสนิยมของผู้สวมใส่และยังแสดงถึงความเชื่อศิลปวัฒนธรรม ยึดเหนี่ยวจิตใจ สร้างอารมณ์ความรู้สึกให้แก่ผู้สวมใส่

2.4.3 ประเภทของเครื่องประดับสตรี

เครื่องประดับสามารถสวมใส่ได้ทุกส่วนของร่างกายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ผู้สร้างงานหรือศิลปินซึ่งตำแหน่งของเครื่องประดับมีผลต่อการส่งสารถึงผู้สวมใส่ หรือผู้พบเห็นเช่นกัน เครื่องประดับสามารถแยกตามการสวมใส่ได้ โดยการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันจะเน้นความเรียบง่ายของรูปทรง ลักษณะงานออกแบบที่เรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนของลวดลาย เครื่องประดับที่มีการออกแบบมากที่สุดและนิยมมี 5 ประเภท ได้แก่ ต่างหู สร้อยคอ กำไลข้อมือ แหวน และเข็มกลัด (วรรณรัตน์, 2536) เครื่องประดับกับสตรีเป็นของคู่กัน สตรีส่วนใหญ่นิยมสวมใส่เครื่องประดับแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน และต่างหู (รงค์กร, 2559) เครื่องประดับสตรี สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท ดังนี้ เครื่องประดับคอ เครื่องประดับแขน เครื่องประดับเอว เข็มกลัด เครื่องประดับนิ้ว และเครื่องประดับเท้า (วัตนะ, 2545)

2.4.3.1 เครื่องประดับหูหรือต่างหู เป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้า สวยงามหรือไม่สวยงามได้ และดูจะเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับใบหน้ามากที่สุด (วรรณรัตน์, 2536) ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่ใช้ตกแต่งบริเวณใบหู ในบางครั้งอาจจะเรียกว่า ตุ่มหู ต่างหูทำจากตัวเรือนโลหะที่หลากหลาย เช่น โลหะทองคำ เงิน ทองคำขาว ในบางครั้งหากเป็นต่างหูแฟชั่นที่มีการใส่อย่างฉาบฉวยตามกระแสนิยม ตัวต่างหูอาจจะทำจากวัสดุอื่นได้ เช่น พลาสติก แก้ว หนัง ยาง ฯลฯ ขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักออกแบบ ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่มักจะต้องอาศัยเข็มเสียบเพื่อเสียบเข้ากับรูเจาะ แต่มีต่างหูบางรูปแบบที่ใช้การหนีบติดกับติ่งหูโดยไม่ต้องอาศัยรูเจาะ ต่างหูนั้นเมื่อสวมใส่แล้วคนทั่วไปสามารถมองเห็นได้ชัดเจนเนื่องจากอยู่ระดับสายตา จึงเป็นเครื่องประดับอีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพหรือผลต่อรูปหน้าของผู้สวมใส่ (รงค์กร, 2559) เครื่องประดับหูหรือต่างหูสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ต่างหูแบบเจาะ และต่างหูแบบขอเกี่ยว

ประเภทแรก ต่างหูแบบเจาะ การสวมใส่ต่างหูแบบเจาะจะยึดตัวเรือนให้ติดอยู่กับใบหูโดยใช้ก้านเสียบ สอดเข้าไปในรูเจาะ ก้านเสียบจะทำจากโลหะเช่นเดียวกับตัวเรือนต่างหู ก้านโลหะอาจมีลักษณะเป็นเกลียวคล้ายสกรู หรือมีลักษณะเรียบกลม ต่างหูแบบเจาะนี้ต้องมีตัวแป้นรับโลหะเพื่อช่วยยึดและพยุงต่างหูให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม อาจมีรูปลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับขนาดของต่างหู หากต่างหูนั้นมีขนาดเล็กประดับด้วยอัญมณีจำนวนไม่มาก แป้นรับอาจมีขนาดเล็กแบนเรียบ หากต่างหูนั้นประดับด้วยอัญมณีจำนวนมากและค่อนข้างมีน้ำหนัก แป้นรับจะมีขนาดใหญ่คล้ายกับโอเมก้า ช่วยพยุงให้ต่างหูอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และหน้าของต่างหูไม่คว่ำลง (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 17 ต่างหูแบบเจาะ

ที่มา: ทองถนิม (2562) และงานประณีตศิลป์ (2559)

ประเภทที่สอง ต่างหูแบบขอเกี่ยว เป็นต่างหูที่ตัวก้านเสียบจะทำจากลวดโลหะที่ดัดโค้งงอเพื่อเกี่ยวเข้ากับรูเจาะบนตึงหู ได้อย่างสะดวก มักใช้ร่วมกับการออกแบบต่างหูที่มีลักษณะห้อยตั้งในแนวยาว (รงคร, 2559)

ภาพที่ 18 ต่างหูแบบขอเกี่ยว

ที่มา: งานประณีตศิลป์ (2559) และเพชรพลอยยอมนศรี (ม.ป.ป.)

2.4.3.2 สร้อยคอ เป็นเครื่องประดับคอ จี้สำหรับห้อยคอ ส่วนใหญ่ตัวจี้ทำด้วยทองคำประดับพลอย พวงทับทิม มรกต หรือ ไหมก็เพชรนิยมนำเป็นรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดเพียงแบบเดียว แล้วมีสายสร้อยทองคำร้อยห้อยคอ สร้อยกุดั่น เสมอ (วัฒนะ, 2545) จี้ห้อยคอ คือเครื่องประดับชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเป็นชิ้นเดียวและต้องอาศัยสายสร้อยในการร้อยจี้ห้อยคอ เพื่อให้ห้อยลงมาประดับลำคอ ตัวจี้ห้อยคอเองสามารถเป็นรูปทรงใดก็ได้ไม่ว่าจะรูปทรงกลม รูปทรงวงรี หรือรูปทรงอิสระ สามารถประดับอัญมณีได้ทุกชนิดหรือเป็นเพียงโลหะอย่างเดียวก็ได้โดยต้องมีห่วง

หรือช่องเพื่อให้สายสร้อยสามารถร้อยผ่านตัวจี้ห้อยคอ นั้นได้ บางครั้งอาจเรียกจี้ว่า ล็อคเกตหากตัวจี้มีลักษณะเหมือนกล่องหรือตลับที่มีฝาปิดได้ (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 19 สร้อยคอ

ที่มา: Discover ideas about Thai (2562) และ Sriuannavari (2559)

2.4.3.3 เครื่องประดับแขน กำไลส่วนต้นแขน บางทีเรียกว่าทองต้นแขน และกำไลข้อมือ ซึ่งมักทำด้วยทองคำเกลี้ยงกลมธรรมดาหรือทำเป็นลวดลายต่าง ๆ กัน เช่น กำไลกำนบัว ที่มีปุ่มปลายเป็นรูปบัวตูมเป็นรูปเกล็ดนาคที่ตัวกำไลมีปลายสองข้างเป็นรูปหัวนาค เรียกกำไลหัวนาค ซึ่งบางครั้งอาจประดับพลอยพวกทับทิม มรกต หรือ เพชรก็ได้ ในสมัยอยุธยาตอนต้น จากหลักฐานที่ปรากฏในกฎมณเฑียรบาล จะพบคำว่า อุตริ อุตรา ซึ่งในพจนานุกรมกล่าวว่าเป็นเครื่องประดับอันเลิศที่สวมข้อมือซ้าย ขวา ซึ่งน่าจะได้แก่กำไล (รงค์กร, 2559)

สร้อยข้อมือ เป็นเครื่องประดับชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับตกแต่งประดับบริเวณข้อมือ ประกอบด้วยชิ้นงานขนาดเล็กจำนวนมากขึ้นต่อประกอบกันเป็นเส้นยาว แต่ละชิ้นงานมีข้อต่อเชื่อมสามารถขยับข้อต่อของชิ้นงานได้อย่างเป็นอิสระ และโค้งงอโอบล้อมรับกับข้อมือที่มีความกลมได้ดี นอกจากนี้ที่ปลายสายสร้อยทั้งสองด้านต้องอาศัยตัวล็อคสำหรับเปิด/ปิดที่ปลายของสายสร้อยด้วย (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 20 กำไลและสร้อยข้อมือ

ที่มา: วัฒนะ (2545)

2.4.3.4 เครื่องประดับนิ้ว แหวน เป็นเครื่องประดับที่สวมใส่ไว้รอบนิ้ว หัวแหวนอาจประดับตกแต่งด้วยเพชร อัญมณี ไม้ แก้ว หรือพลาสติก การสวมใส่แหวน นอกจากเพื่อความงามแล้วยังเป็นสัญลักษณ์บางอย่างทางสังคม เช่น ฐานะ สถานภาพ (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 21 แหวนทอง

ที่มา : เครื่องทองโบราณ, (ม.ป.ป.) และงานนประดิษฐ์ศิลป์ (2559)

2.4.3.5 เข็มกลัด เป็นเครื่องประดับ ที่รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ วัสดุการผลิตสามารถแสดงสถานะของบุคคลได้ เข็มกลัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใส่ได้ทั้งชายและหญิง แต่เข็มกลัดเป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีมีอายุนิยมใช้มากกว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกัน แต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไป ด้วยคุณประโยชน์ของเครื่องประดับเข็มกลัด ช่วยทำให้เสื้อผ้ามีจุดเด่น และเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้ใช้ และในขณะเดียวกันเหมือนจะเป็นสิ่งบอกบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดีด้วย นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัดนิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะกับการนำไปใช้ได้หลาย ๆ โอกาส และเน้นจุดเด่นเฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตามการออกแบบเข็มกลัดนั้นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของงานและจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย การออกแบบเข็มกลัด ผู้ออกแบบไม่นิยมให้แบบรุงรังและวัสดุหนักๆมาใช้ ทั้งนี้พิจารณาจากการนำไปใช้ด้วยถ้าเข็มกลัดหนักจะดึงเสื้อผ้ารุ่มงาหรือหย่อนเสียรูปทรง ดังนั้นการออกแบบจำเป็นที่จะให้แบบและวัสดุที่จะนำมาใช้สัมพันธ์กันด้วยเข็มกลัดที่ดีควรดัดแปลงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้ (วิฒนะ, 2545)

2.4.4 กระบวนการออกแบบเครื่องประดับสตรี

มนุษย์ ได้ชื่อว่าเป็นสิ่งมีชีวิตเพียงชนิดเดียวที่สามารถใช้จินตนาการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งผลแห่งความสามารถทางด้านนี้จะเห็นได้จากงานศิลปะทุกแขนงที่มนุษย์ได้คิดประดิษฐ์ขึ้น โดยหนึ่งในผลงานที่ล้ำค่านี้ก็คือเครื่องประดับ ซึ่งมีรูปแบบและลวดลายที่แตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ เช่น ความนิยมในเครื่องประดับของไทยโบราณก็จะต่างจากสมัยปัจจุบัน หรือความนิยมของคนอินเดียก็จะแตกต่างจากคนไทยทั้งในเรื่องลวดลายและชนิดของเครื่องประดับ (วิฒนะ, 2545) ได้กล่าวถึงการออกแบบเครื่องประดับไว้ว่า การออกแบบเครื่องประดับ เป็นการทำให้สวยงามด้วยตนเอง แม้จะทำจากวัสดุที่ไม่มีราคา ยิ่งดีกว่าเพชรที่ออกแบบอย่างมีรสนิยมต่ำ (รุช, ม.ป.ป.) การออกแบบเครื่องประดับสตรี การออกแบบเครื่องประดับสตรีในครั้งนี้สามารถออกแบบตามหลักการมาตรฐานสากลสามารถแบ่ง

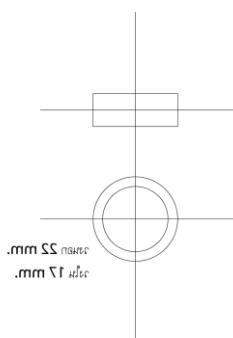
ตัวอย่างการออกแบบได้เป็น 5 แบบอย่าง ได้แก่ แหวน ต่างหู สร้อยคอ กำไลหรือสร้อยข้อมือ และ เข็มกลัด

2.4.4.1 การออกแบบแหวน นักออกแบบควรคำนึงและพิจารณาถึงลักษณะของมือ และนิ้วมือประกอบการออกแบบ (รงค์กร, 2559) แหวนคืออะไรแหวนเป็นเครื่องประดับที่ใช้กับส่วนที่เป็นนิ้วมือ ซึ่งนางแบบ หรือพวกที่ชอบทำสิ่งแปลกใหม่ อาจจะประยุกต์ไปใช้กับนิ้วเท้าก็ได้ การออกแบบแหวน ผู้ออกแบบจะต้องนึกถึงผู้ใช้ก่อนว่าจะทำแหวนนี้ให้กับ ผู้ชาย ผู้หญิง หรือเด็ก ลักษณะ แหวนนั้นจะใช้กับนิ้วอะไร ใช้ในงานอะไร งานพิธีสำคัญๆ หรือเพื่อสวมใส่ติดนิ้วใช้ใน ชีวิตประจำวัน (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 22 การออกแบบแหวน

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

ภาพที่ 23 ขนาดมาตรฐานในการออกแบบแหวน

ที่มา: การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

การพิจารณาเรื่องประโยชน์ เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เลือกวัสดุได้ถูกต้อง และนำหลักเกณฑ์ความงาม อันเป็นพื้นฐานทางศิลปะ มาใช้ในการออกแบบแหวน ลักษณะการออกแบบจะต้องมีคุณค่าทางความงาม มีจุดเด่นประทับใจแก่ผู้พบเห็น และสามารถสวมใส่ได้ อย่างสบาย มีความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทั้งหมด ความเรียบง่ายของรูปทรงจะทำให้ใช้ได้หลายโอกาส อย่างไรก็ตาม แบบวัสดุและประโยชน์ ความสวยงามต้องสัมพันธ์กัน และแยกแบบแหวนที่เป็นของผู้ชาย กับแหวนที่เป็นของผู้หญิงให้มีความแตกต่างกัน โดยยึดหลักธรรมชาติของผู้ใช้เป็นสิ่งประกอบการออกแบบ เพื่อให้ได้แบบตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ การออกแบบแหวนของผู้ชาย จะมีรูปทรงที่บึกบึน มีความแข็งแรง รูปทรงเรียบง่าย ไม่มีลวดลายซับซ้อน ไม่ใช่หินสีฉูดฉาด สวมใส่สบาย และควรใช้ได้ทุกโอกาส ไม่ควรแยกเป็นแหวนที่ใช้กลางคืนหรือกลางวัน ส่วนแบบของผู้หญิง รูปทรงโปร่งบาง มีความสวยงาม ลวดลายละเอียด ใช้หินสีหรือหินที่มีค่า การออกแบบแหวนผู้หญิงจะแยกลักษณะ

แหวนที่ใช้ในเวลากลางคืน และกลางวันจะมีความเรียบง่ายในรูปทรงสวมใส่สบาย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.4.4.2 การออกแบบต่างหู ที่ออกแบบอย่างสวยงามจะช่วยเสริมบุคลิกให้ผู้สวมใส่ดูดีขึ้นได้นั้นก็ย่อมต้องคำนึงถึงรูปทรงของใบหน้า ผู้สวมใส่ด้วยเช่นกัน (มณีขจิต, 2544) การออกแบบต่างหู ควรให้ความสำคัญกับใบหน้า และรูปใบหน้าของผู้สวมใส่ รวมทั้งพิจารณาถึงใบหูซึ่งเป็นอวัยวะที่มีขนาดเล็ก ต่างหูไม่ควรจะมีน้ำหนักที่มากหรือขนาดใหญ่เทอะทะจนเกินไป จะทำให้ผู้สวมใส่เกิดความรู้สึกไม่สบายตัวหรือแบกรับน้ำหนักมากจนเกินไป (รงค์กร, 2559)

ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้าสวยงามหรือไม่สวยงามก็ได้และดูจะเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับใบหน้ามากที่สุด ดังนั้น นักออกแบบจำเป็นต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ และผู้เลือกใช้ ก็ต้องดูความเหมาะสมกับลักษณะของใบหน้าประกอบด้วย รูปแบบที่นิยมใช้ในการทำต่างหู มีทั้งแบบรูปทรงเรขาคณิต แบบรูปทรงธรรมชาติ และแบบรูปทรงอิสระ วัสดุที่นำมาใช้ เช่น หิน หรือโลหะ ควรมีน้ำหนักน้อย ที่ว่าน้ำหนักน้อย หมายความว่า ควรใช้แผ่นโลหะบางหรือกลวงข้างใน เพื่อให้น้ำหนักน้อย เมื่อเวลาใส่ไม่ถ่วงหูให้ยาวลงมา ส่วนวิธีในการทำเครื่องประดับประเภทต่างหู มีทั้งแบบฉลุโปร่ง แบบหล่อ แบบบัดกรีต่อประกอบแบบร้อยเรียงต่อ ๆ กัน ซึ่งแต่ละวิธีจะต้องดูการออกแบบเสียก่อนจึงจะรู้ว่าควรจะใช้วิธีใดผลิตได้ การนำต่างหูไปใช้ประกอบในการแต่งกาย จำเป็นต้องดูลักษณะของแบบเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เพราะหากใช้ไม่เข้าชุดกัน หรือไปด้วยกันไม่ได้กับสภาพส่วนรวมของเสื้อผ้าแล้ว จะทำให้มองดูเป็นตัวตลก แทนที่เครื่องประดับจะช่วยเสริมให้ดีขึ้น (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 24 แสดงการวาดแบบต่างหูควรอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

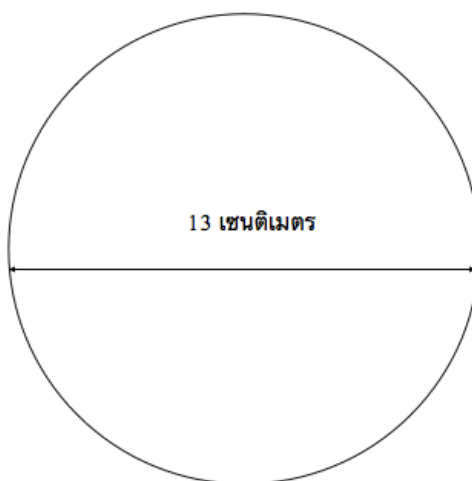
ที่มา: การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

การออกแบบเครื่องประดับต่างหู ส่วนใหญ่นักออกแบบนิยมที่จะออกเป็นชุดเข้ากับเครื่องประดับชนิดอื่น ๆ เช่น สร้อยคอ เข็มกลัด และแหวน แต่ถ้าจะออกแบบเป็นต่างหูอย่างเดียวควรมีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกันคือ มีความสมดุล มีความเหมือนกันในรูปทรง แต่ในวงการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน อาจจะออกแบบเครื่องประดับต่างหู ให้มีรูปทรงไม่เหมือนกัน ให้ดูมีแรงถ่วงไม่เท่ากัน แต่ใช้การแต่งผมแต่งหน้าเข้าช่วยให้สภาพส่วนรวมทั้งหมดกลมกลืนกัน การออกแบบต่างหู

ในเชิงสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องการใช้ที่หูเพียงอย่างเดียว อาจจะทำออกมาในรูปแบบของการใช้ประโยชน์ร่วมกับอย่างอื่นได้ เช่น ใส่ต่างหู แต่อาจจะโยงมาเป็นสร้อยคอได้ด้วย หรือเป็นที่ติดผมได้ด้วย อย่างไรก็ตามจะต้องนึกถึงความสะดวกของการนำไปใช้ร่วมด้วยเสมอ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.4.4.3 การออกแบบสร้อยคอ นอกจากควรคำนึงถึง รูปทรงของลำคอ ของผู้สวมใส่ด้วย เพื่อให้จี้ห้อยคอและสายสร้อยที่ออกแบบช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ให้ได้มากที่สุด (มณีขจิต, 2544) การออกแบบเครื่องประดับควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการสวมใส่จริง จี้ห้อยคอไม่ควรมีน้ำหนักมากหรือรุงรังจนเกินไป เพราะอาจสร้างปัญหาในระหว่างการสวมใส่ได้ และทำให้ผู้สวมใส่รู้สึกไม่สบายตัวหรือสร้างความรำคาญได้ (รงค์กร, 2559)

การออกแบบสร้อยคอเส้นอิสระมักจะเป็นเส้นที่ใช้ในการออกแบบได้ดี สำหรับเป็นแบบในการทำเครื่องประดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในงานเครื่องประดับที่เป็นงานสมัยใหม่สำหรับการออกแบบสร้อยคอ นักออกแบบมักจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสร้อยคอและจี้ที่ห้อยแขวนลงมา ความสวยงามเป็นจุดเน้นอันดับแรก และการใช้สอยเป็นอันดับรองลงมา คือคำนึงถึงความสะดวกสบายเวลาสวมใส่เป็นสำคัญ ส่วนใหญ่การออกแบบสร้อยคอ มักจะมีลักษณะเรียบง่าย ใช้ได้กับจี้ห้อยคอหลายรูปแบบ และไม่ควรมี น้ำหนักมากเพื่อสบายเวลาใช้ การออกแบบสร้อยคอ ถ้าใช้ในชีวิตประจำวันควรมีลักษณะเรียบง่าย แต่ถ้าใช้เพื่อแขวนพระ หรือเครื่องรางของขลัง ควรให้ความมั่นคงระหว่างข้อต่อแต่ละข้อ ไม่ควรมีลักษณะหรุหระ การออกแบบอาจเน้นจุดสนใจเฉพาะด้านหน้าหรือตลอดทั้งเส้นก็ได้ แต่ถ้าเป็นสร้อยคอที่ใช้สำหรับงานกลางคืนจะต่างออกไป ทั้งความหรุหระและการใช้วัสดุประกอบ แต่อย่างไรก็ตาม แบบเรียบง่ายยังเป็นที่ใช้ได้หลายโอกาส และเหมาะที่จะใช้เป็นเครื่องประดับ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

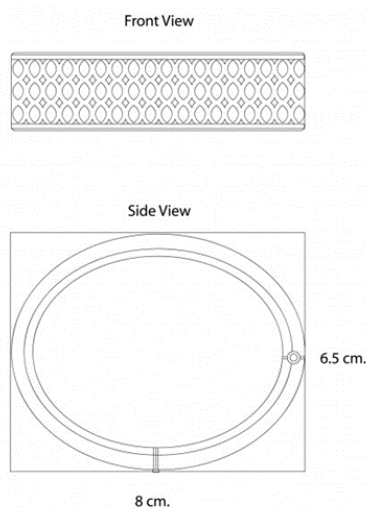

ภาพที่ 25 แสดงภาพขนาดมาตรฐานของสร้อยคอ

ที่มา: การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

มาตรฐานของสุภาพสตรี จะมีลำคอขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 - 12 เซนติเมตร ขนาดของสร้อยคอ จึงควรมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 13 เซนติเมตร และ แหวนควรมีเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 1.7 เซนติเมตร เพื่อเป็นมาตรฐานในการผลิต และตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ในปัจจุบัน การออกแบบสร้อยคอจะให้สั้น หรือยาวขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้ที่สำคัญ ซึ่งการนำไปใช้นั้นต้องให้ไปกันได้กับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วยวิธีทำสร้อยคอ ส่วนใหญ่นิยมที่จะใช้เป็นข้อต่อนำมาร้อยเรียงต่อ ๆ กัน หรือทำในลักษณะเป็นเส้นยาว โดยใช้วัสดุที่มีรูปทรง เป็นเส้น วิธีต่อสร้อยคอทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีจะต้องสัมพันธ์กับแบบส่วนรวมทั้งหมดด้วย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 26 แสดงขนาดมาตรฐานของสร้อยข้อมือ

ที่มา: การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

2.4.4.4 การออกแบบสร้อยข้อมือและกำไลมือ ควรคำนึงถึงจุดอันอาจที่จะทำให้เกิดการเกี่ยวค้อยจากสิ่งของรอบตัวที่จะทำให้เกิดความเสียหายและชำรุดต่อตัวสร้อยข้อมือหรือกำไลข้อมือ รวมถึงอุบัติเหตุเล็กน้อยที่อาจเกิดขึ้นกับตัวผู้สวมสร้อยข้อมือหรือกำไลข้อมือ (รงค์กร, 2559) สร้อยข้อมือและกำไลมือมีความหมายใกล้เคียงกันมาก แม้แต่ด้านประโยชน์ใช้สอยก็เหมือนกัน คือใช้กับการตกแต่งข้อมือเช่นเดียวกัน แต่รูปร่างเครื่องประดับไม่เหมือนกัน คือสร้อยข้อมือจะมีความอ่อนไหวทั้งตัวเช่นเดียวกับสร้อยคอ ส่วนกำไลข้อมือจะมีลักษณะแข็งไม่ทั้งตัว เวลาใส่จะสวมเข้าไปอาจมีทั้งที่เปิดปิดซึ่งเป็นตะขอ และไม่มีตะขอ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 27 ขนาดมาตรฐานการออกแบบสร้อยข้อมือ

ที่มา: การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

วิธีที่ใช้ในการทำกำไล มีทั้งวิธีหล่อ วิธีตีหุ้ม และวิธีฉลุ ส่วนสร้อยข้อมือคงใช้วิธีทำเช่นเดียวกันกับสร้อยคอ แต่จะเส้นสั้นกว่า ความสวยงามขึ้นอยู่กับารออกแบบ และการเลือกวัสดุมาใช้ การออกแบบกำไลมักจะเป็นแบบเรียบ มีความสวยงามเฉพาะตัว มีความสมดุลของลวดลายต่าง ๆ ถ้าจะใช้เป็นโลหะล้วน ๆ แต่ถ้าใช้หินประกอบเป็นหัวมักจะเน้นความสวยงามด้านหน้าให้เด่นชัดกว่าส่วนอื่น ซึ่งการออกแบบสร้อยข้อมือก็คงใช้วิธีเดียวกันนี้ด้วย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.4.4.5 การออกแบบเข็มกลัด โดยทั่วไปมักจะออกแบบโดยได้รูปทรงมาจากธรรมชาติรอบตัว เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ ฯลฯ สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบเข็มกลัดคือน้ำหนัก เข็มกลัดที่ดีไม่ควรมีขนาดใหญ่หรือมีน้ำหนักมากเกินไป เพราะเมื่อประดับหรือกลัดลงบนเสื้อผ้าหรือผ้าพันคอแล้วจะทำให้เนื้อผ้าที่งอตัวลงมาเกินไป ไม่อยู่ในทิศทางที่กำหนดและอาจทำให้ขาดความสวยงามไป (รงค์กร, 2559) การออกแบบเข็มกลัดติดเสื้อ เครื่องประดับประเภทเข็มกลัด เป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีมีอายุมากนิยมใช้มากกว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกัน แต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไปคุณประโยชน์ของเครื่องประดับเข็มกลัด ช่วยทำให้เสื้อผ้ามียุติเด่น และเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้ใช้ และในขณะเดียวกันเหมือนจะเป็นสิ่งบอกบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดีด้วย นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัด นิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะกับการนำไปใช้ได้หลาย ๆ โอกาส และเน้นจุดเด่นเฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตามการออกแบบเข็มกลัดนั้น จะต้องคำนึงถึงลักษณะของงาน และจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

การออกแบบเข็มกลัด ผู้ออกแบบไม่นิยมให้แบบรูปร่างและวัสดุหนัก ๆ มาใช้ ทั้งนี้พิจารณาจากการนำไปใช้ด้วย ถ้าเข็มกลัดหนักจะดึงเสื้อผ้าร้งลงมาหรือหย่อนเสียรูปทรง ดังนั้น การออกแบบจำเป็นที่จะให้เบา และวัสดุที่จะนำมาใช้สัมพันธ์กันด้วยเข็มกลัดที่ดีควรดัดแปลงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องประดับสตรีจากลวดลายผ้าทอมือ ดังนี้

2.5.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี

2.5.1.1 พสุ (2560) งานวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการออกแบบเครื่องประดับเคลื่อนไหวจากแนวคิดทุนวัฒนธรรมไทยที่เคลื่อนไหวได้” มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์การออกแบบเครื่องประดับที่เคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ และเพื่อสร้างสรรค์เครื่องประดับร่วมสมัยเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ อีกทั้งเป็นการพัฒนาและสร้างสรรค์และผลักดันงานออกแบบจากการใช้ทุนวัฒนธรรมขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ศิลปะการออกแบบเครื่องประดับโดยใช้ทุน

วัฒนธรรมประเพณีหุ่นละครไทย ทำให้เกิดเครื่องประดับที่สามารถดึงเอาเอกลักษณ์ของหุ่นละครไทย ทั้งด้านโครงสร้างกลไกการเคลื่อนไหวภายในรวมไปถึงรูปร่างลักษณะภายนอกนำมาผสมผสานกับ แนวคิดทางด้านการเคลื่อนไหว เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการออกแบบเครื่องประดับที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในเชิงพาณิชย์ และพบกรรมวิธีออกแบบเครื่องประดับที่สร้างสรรค์แปลกใหม่ ตัวเครื่องประดับ สามารถขยับเคลื่อนไหวรวมทั้งถอดประกอบปรับเปลี่ยนประเภทการใช้งานได้หลากหลายตามแต่ ความต้องการของผู้สวมใส่

การสร้างนวัตกรรมการออกแบบเครื่องประดับเคลื่อนไหวจากแนวคิดทุน วัฒนธรรมเป็นการสร้างความสนใจให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย อันเป็นเอกลักษณ์หนึ่งเดียวของโลก และหันกลับมาสนใจงานออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยที่ใช้ แนวคิดจากทุนวัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ต้องการพัฒนา และส่งเสริม ทุนวัฒนธรรมในเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาผลงานการออกแบบจากทุนวัฒนธรรมไทย ให้เกิดความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทยสืบต่อไป

2.5.1.2 สุภารีย์ (2555) งานวิจัยเรื่อง “กรอบแนวคิดทางการออกแบบเครื่องประดับ เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผ่านการสื่อความหมายด้วยรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์” ความหมายสัญลักษณ์หรือวัฒนธรรมทางด้านความคิด เป็นแนวความคิดในการออกแบบเครื่องประดับที่มีความสัมพันธ์ต่อรูปสัญลักษณ์ หรือองค์ประกอบในการออกแบบเครื่องประดับ เมื่อนักออกแบบนำ ความหมายสัญลักษณ์ หรือรูปสัญลักษณ์เดิมในยุคอดีตมาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับโดยไม่ทราบถึง ความสัมพันธ์นั้น จะส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางความหมายสัญลักษณ์ในอัญมณี และ เครื่องประดับ ซึ่งเป็นการลดคุณค่าในการสื่อความหมายเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมไทย เพราะความหมาย เดิม (ความหมายสัญลักษณ์) ถูกผนวกไว้กับรูปแบบเดิม (รูปสัญลักษณ์) อย่างแน่นแฟ้น จึงมี**วัตถุประสงค์** เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหมายสัญลักษณ์ และรูปสัญลักษณ์ในอัญมณี และเครื่องประดับแต่ละ ยุค คือ ยุคทวารวดี สุโขทัย และอยุธยา เพื่อสร้างกรอบแนวคิดทางการออกแบบเครื่องประดับเชิง อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผ่านการสื่อความหมายด้วยรูปสัญลักษณ์ และความหมายสัญลักษณ์ทั้งนี้การสื่อ ความหมายนั้นกระทำด้วยหลักการสัญลักษณ์วิทยา โดยในการศึกษาผู้วิจัยตรวจสอบความตรงใน 2 ประการคือ การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยหลักการแบบสามเส้า ตรวจสอบคุณภาพ ความตรงทางด้านเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้างจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ผลการศึกษาพบว่า แนวความคิดในการออกแบบเครื่องประดับที่เด่นชัดในแต่ละ ยุคนั้น มีความหมายที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางการเมือง การปกครอง การรับ และการ ถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากประเทศนอก ซึ่งแนวความคิดในการออกแบบเครื่องประดับยังคงวนเวียนอยู่ กับความเชื่อวัฒนธรรม 3 ชนิดที่สร้างรากฐานของวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย ความเชื่อลัทธิผีสัง เทวดา คติความเชื่อแบบศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู และคติความเชื่อแบบพระพุทธศาสนา โดยผู้วิจัยยัง ค้นพบแนวความคิดอื่นอีกด้วย แนวความคิดในการออกแบบเครื่องประดับนี้สื่อผ่านองค์ประกอบใน การออกแบบเครื่องประดับที่แตกต่างกันไปในแต่ละยุค ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิด ทางการออกแบบเครื่องประดับเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในแต่ละยุค แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ความหมายสัญลักษณ์ หรือแนวคิดเป็นจุดเริ่มต้นในการออกแบบ เครื่องประดับเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ความเชื่อทางวัฒนธรรม 3 ชนิด ที่สร้างรากฐานของ

วัฒนธรรมไทยที่นักออกแบบกำหนดได้จากตารางความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์ และความหมาย สัญลักษณ์ของอัญมณี และเครื่องประดับ

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกรูปแบบสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมายสัญลักษณ์ประกอบกับรูปแบบศิลปะ เพื่อใช้คิดเชื่อมโยงผสมผสานกัน แนวความคิดทางการออกแบบเป็นตัวกำหนดลวดลาย และรูปทรง เพราะลวดลาย และรูปทรงสามารถสื่อความหมายสัญลักษณ์ได้ชัดเจนที่สุด จึงมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง และรูปแบบศิลปะก็เป็นองค์ประกอบที่ทำให้งานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 องค์ประกอบประเภท และตำแหน่งที่สวมใส่กับประโยชน์ใช้สอย เป็นองค์ประกอบที่สื่อความหมายสัญลักษณ์ได้น้อยกว่าขั้นตอนที่ 2 จึงคำนึงเป็นอันดับรองลงมาเพื่อกำหนดองค์ประกอบประเภท และตำแหน่งที่สวมใส่กับประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสมกับงานออกแบบ

ขั้นตอนที่ 4 องค์ประกอบวัสดุ และโทนสีกับวิธีการผลิตเป็นองค์ประกอบที่แทบจะไม่มีการสื่อความหมายสัญลักษณ์ จึงเป็นองค์ประกอบขั้นสุดท้าย การเลือกองค์ประกอบในข้อนี้วัสดุจะเป็นตัวกำหนดวิธีการผลิต ซึ่งวิธีการผลิตเป็นองค์ประกอบที่สื่อถึงรูปแบบเฉพาะของเครื่องประดับในแต่ละยุค

2.5.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี

2.5.2.1 วรชัย (2555) งานวิจัยเรื่อง “การออกแบบเครื่องประดับจากแนวคิดสิ่งสมมุติ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับที่สามารถแสดงให้เห็นถึงมุมมองของเครื่องประดับรูปแบบใหม่ ที่เกิดจากลักษณะของสิ่งสมมุติ และเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าเครื่องประดับเป็นเพียงวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลทุติยภูมิในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากทั้ง บทความ เอกสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น จากการศึกษาและวิเคราะห์ ทำให้เห็นถึงการเกิดสิ่งสมมุติที่เป็นแบบแผน โดยทำการอ้างอิงแนวคิด ดังกล่าวจากทฤษฎีสัญศาสตร์ (Semiotic) ซึ่งทำให้เกิดแบบแผนที่สามารถใช้ในการค้นหารูปแบบ และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับอีกด้วย

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษา และวิเคราะห์ ทำให้สามารถค้นหารูปแบบ และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานที่เหมาะสมในการสร้างเครื่องประดับจากแนวคิดสิ่งสมมุติ โดยวิธีการฉายแสงผ่านการจกเงาของร่างกายของผู้สวมใส่ ซึ่งรูปแบบที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเครื่องประดับนั้น จะใช้รูปแบบของเครื่องประดับที่ผู้คนทั่วไปสามารถรับรู้ และเข้าใจร่วมกันได้ จากตราสินค้าเครื่องประดับที่มีชื่อเสียง และได้รับความนิยมจากผู้คนทั่วไป

2.5.2.2 ใจภักดี (2562). งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจกแม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน” มีวัตถุประสงค์ เพื่อการนำคุณค่าความงามจากศิลปหัตถกรรมล้านนา คืออัตลักษณ์ของลวดลายผ้าทอตีนจกแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มาสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน โดยพัฒนาให้มีรูปแบบที่ร่วมสมัย เหมาะสมกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดแนวคิดใหม่ และถ่ายทอดผลการวิจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์สู่สาธารณะเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสินค้าตามนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กระบวนการวิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้าน

สิ่งทอล้านนาจำนวน 5 ราย เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะ ของลวดลายจากผ้าชิ้นดินจกแม่แจ่ม จาก การศึกษาลักษณะเด่นของลวดลายผ้าชิ้นดินจกแม่แจ่มที่เป็นอัตลักษณ์ และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 16 ลาย รูปแบบสำคัญของลาย คือดินจกแบบลายโคม และดินจกแบบลายกุ่ม สีส่วนใหญ่ที่ใช้ คือสีแดงกับสีเหลือง กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ได้แก่ ผู้บริโภคจำนวน 200 คน เพื่อประเมินความต้องการของ ผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ใช้ในการตกแต่งภายในบ้านผลการประเมินจากผู้บริโภค ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ขั้นตอนที่ 2 คือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่นำข้อสรุป จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ

ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญและ ผู้บริโภค จัดทำเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ 5 ประเภท ได้แก่ สตุล หมอนอิง โคมไฟ สิ่งทอประดับ ผืน และโอบาย การออกแบบลวดลายในผลิตภัณฑ์มาจากลักษณะเด่นของผ้าทอชิ้นดินจกแม่แจ่ม โดย พัฒนาให้มีรูปแบบที่ร่วมสมัย ด้วยการนำ ลวดลายดั้งเดิม มาจัดองค์ประกอบให้เป็นโครงสร้าง ลวดลายใหม่ การลดทอนรายละเอียดและออกแบบลวดลายให้มีเอกภาพ มีความสมดุลที่สัมพันธ์ กลมกลืนกัน ด้านการใช้สี ใช้กลุ่มสีที่เป็นลักษณะเด่นของผ้าทอชิ้นจก และกลุ่มสีที่ผู้บริโภคนิยม โดย จัดวางกลุ่มสีให้มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่ทับซ้อนกัน ด้านกรรมวิธีการผลิตลวดลาย ใช้การพิมพ์ด้วยระบบ ดิจิตอลร่วมกับการปักและตกแต่งด้วยวัสดุ นอกจากนี้มีการเพิ่มลักษณะพิเศษให้กับวัสดุด้วยการใช้ สารนาโนตกแต่งผ้า ได้แก่ สารสะท้อนน้ำ (Water Repellent) สารหน่วงไฟ (Anti-Fire) และสาร แต่งกลิ่น (Micro beads) เพื่อเพิ่มประโยชน์ใช้สอยให้กับผลิตภัณฑ์

2.5.2.3 ตยานิตย์ (2558) งานวิจัยเรื่อง “การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับจากเศษผ้า ภูมิศึกษา ห้องเสื้อวรัญญา จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา เกี่ยวกับชนิด ประเภท และลวดลายของเศษผ้าเหลือใช้จากการตัดเย็บของ ห้องเสื้อวรัญญา จังหวัด เชียงใหม่ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อเครื่องประดับจากเศษผ้า เพื่อออกแบบ เครื่องประดับที่มีเศษผ้าเหลือใช้เป็นส่วนประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของกิจการ ห้องเสื้อวรัญญา จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน ผู้บริโภคเครื่องประดับใน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการ ออกแบบหรือการผลิตเครื่องประดับ จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการของ ผู้บริโภคที่มีต่อเครื่องประดับและแบบประเมินความ พึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบหรือการผลิตเครื่องประดับ และใช้สถิติพื้นฐานในการ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมิน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคจำนวน 18 คน (ร้อยละ 90.00) มีความสนใจต่อ เครื่องประดับจากเศษผ้า เนื่องจากการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ จากนั้น นำข้อมูลที่นำมา ใช้เป็นแนวทาง ในการออกแบบเครื่องประดับจากเศษผ้า ใช้คอมพิวเตอร์สำหรับการออกแบบ เครื่องประดับนำมาสู่ผลงานเครื่องประดับจำนวน 3 แบบ ประกอบด้วย กำไล 1 แบบ จี้ 1 แบบ และ ต่างหู 1 แบบ ซึ่งแต่ ละรูปแบบสามารถปรับเปลี่ยนลวดลายผ้าได้ตามต้องการ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบหรือการผลิต เครื่องประดับประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบของเครื่องประดับ ผลการประเมินพบว่า มีความพึงพอใจในด้าน รูปแบบของเครื่องประดับอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย

4.69 (S.D. = 0.48) และมีความพึงพอใจด้านความสวยงามอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.25 (S.D. = 0.46) และผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.54 (S.D. = 0.51)

2.5.2.4 ทวีศักดิ์ (2554) งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลงานนักร้องแบบเครื่องประดับร่วมสมัยของไทย จาก พ.ศ.2545 ถึงปัจจุบัน” มี**วัตถุประสงค์** เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลงานแนวคิด ทักษะ และปรัชญา ร่วมทั้งพัฒนาการออกแบบของนักร้องแบบ และศิลปินเครื่องประดับร่วมสมัยไทย โดยคัดเลือกศิลปิน และนักร้องแบบร่วมสมัย ที่มีผลงานเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ตั้งแต่ พ.ศ.2545 ถึงปัจจุบัน สำหรับเผยแพร่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักร้องแบบ และศิลปินด้านการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย รวมทั้งเป็นการสื่อสารกับสังคมเกี่ยวกับคุณค่าของผลงานการออกแบบ อันก่อให้เกิดคุณค่าใหม่ทางสังคม และวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบันส่งผลให้เกิดนวัตกรรมทางวัฒนธรรม (การออกแบบและศิลปะ) อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐานอยู่บนการพัฒนาการตลาดทางวัฒนธรรม (การออกแบบและศิลปะ) ที่ยั่งยืน วิจัยวิจัยมีดังนี้การทบทวนวรรณกรรม การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) การตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิในการคัดสรรประชากรศึกษา การเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์และการสังเกต การวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า รายชื่อนักร้องแบบเครื่องประดับร่วมสมัยไทย จำนวน 9 ท่าน ผู้มีผลงานโดดเด่นได้รับการ ยอมรับในระดับนานาชาติ มีผลงานการสร้างสรรค์จัดแสดงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ และภาพรวมผลงานสร้างสรรค์ของนักร้องแบบและศิลปินเครื่องประดับร่วมสมัยไทยในโครงการวิจัยฯ ภายใต้ “บทบาทและหน้าที่” ของผลงานเครื่องประดับร่วมสมัยจากกลุ่มประชากรศึกษา มี 4 หัวข้อหลัก ดังนี้ 1) เครื่องประดับในฐานะวัตถุความเชื่อทางวัฒนธรรมและพิธีกรรม 2) เครื่องประดับในฐานะสัญลักษณ์ทางสังคม 3) เครื่องประดับในฐานะสัญลักษณ์การแสดงออกความเป็นตัวตน และ 4) เครื่องประดับในฐานะสัญลักษณ์ของการค้นหาค่านิยมใหม่ของเครื่องประดับ

กลยุทธ์ที่ใช้ในการออกแบบสร้างสรรค์เป็นการให้ความสำคัญต่อการผสมผสานระหว่าง วัฒนธรรมที่แตกต่าง ทำให้เกิดภาษาใหม่ เฉพาะตัวในการสื่อสาร ผ่านทักษะภาษาทางด้านศิลปะ ภาษาการออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัยจากโครงการนี้ เป็นการรื้อ/สร้างและการย้อนแย้ง ทั้งทางความคิดและการสร้างผลงาน โดยให้ความสำคัญต่อการแทนที่ของสิ่งที่คุ้นเคย (สัญลักษณ์เดิม) ด้วยสิ่งอื่น ทำให้เกิดการตั้งคำถาม รวมทั้งก่อให้เกิดความงามและอัตลักษณ์ใหม่ทางความคิดในการ ออกแบบเครื่องประดับร่วมสมัย

2.5.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องประดับสตรีจากลวดลายผ้าทอมือ

2.5.3.1 ดวงใจ (2562). งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาลวดลายผ้าของวัฒนธรรมไทยทรงดำเพื่อการออกแบบเครื่องประดับจากบ้านหัวเข่าเงิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” มี**วัตถุประสงค์** เพื่อการศึกษาลวดลายผ้าของไทยทรงดำเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ และเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ลวดลายผ้าปัก หรือผ้าเปียว เป็นลายที่มีความเหมาะสมกับการนำไปออกแบบ และสร้างผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ซึ่งกลุ่มสตรีไทยทรงดำมีความพึงพอใจต่อรูปแบบชุดผลิตภัณฑ์เครื่องประดับที่สามารถทำได้จริง มีความแข็งแรง และสามารถใช้งานในชีวิตประจำวันได้

2.5.3.2 ทรงพันธ์ (2558) งานวิจัยเรื่อง “ฝ้ายกนครศรีธรรมราชเพื่อประยุกต์สู่การออกแบบเครื่องประดับ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศิลปะหัตถกรรมฝ้ายกนครเพื่อประยุกต์สู่การออกแบบ เครื่องประดับให้สอดคล้องกับความพึงพอใจด้านรูปแบบของกลุ่มลูกค้า โดยจากการสัมภาษณ์ช่างฝ้ายกนคร

ผลการวิจัยพบว่า ผลการพบว่าเอกลักษณ์ของฝ้ายกนคร สามารถประยุกต์ใช้ในการออกแบบได้แนวทาง 3 แนวทาง คือ 1)การออกแบบที่มุ่งเน้นลวดลาย โดยมุ่งเน้นลวดลายลวดลายบริเวณกรวยเชิงโดยจำนวนของกรวยเชิงที่ปรากฏบนผืนผ้าจะแสดงความสำคัญในเชิงคุณค่าแก่ผู้สวมใส่ 2) การออกแบบที่มุ่งเน้นรูปแบบโครงสร้างของผืนผ้าโดยมุ่งเน้น โครงสร้างผ้าทั้งห้องผ้า การจัดลำดับของลายกรวยเชิงและขอบสังเวียนผ้า และ 3) การออกแบบที่มุ่งเน้นเทคนิค ฝ้ายกนครซึ่งมีความโดดเด่นในการใช้เส้นพุ่งพิเศษ โดยใช้เส้นเงินหรือทองสอดประสานในเนื้อผ้าทำให้เกิดลักษณะโดดเด่นสะดุดตา การสำรวจแนวโน้มทางการออกแบบจึงสรุปเป็นแนวทางการออกแบบเครื่องประดับจำนวน 2 ชุด ชุดแรกเป็นชุดพิธีการสำหรับออกงาน ชุดที่สองเป็นชุดลำลองสามารถใส่ได้ทุกโอกาสในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวคิดในการออกแบบของค์ประกอบขอบชิ้นงานเครื่องประดับเป็นสองส่วนคือส่วนที่เป็นหลักของ เครื่องประดับและส่วนที่เป็นส่วนประดับตกแต่งเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการสร้างฝ้ายกนครที่อ้างอิงตามรูปแบบราชสำนักและรูปแบบชาวบ้าน สามารถนำผลงานวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการออกแบบ เครื่องประดับ หรือแม้แต่ฝ้ายกนคร ให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งทำให้รูปแบบเครื่องประดับมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากสินค้าคู่แข่งในท้องตลาดอย่างสิ้นเชิง อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า โดยการสร้างเรื่องราวหรือที่มาให้คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมกับผลิตภัณฑ์ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการสร้าง รายได้ในเชิงพาณิชย์ศิลป์ โดยเพื่อเป็นทางเลือกในการออกแบบให้กับกลุ่มลูกค้าในแต่ละวัยและเป็นแนวทางการศึกษาและพัฒนาให้ช่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้วางแผนวิธีดำเนินการวิจัยแบบ 2 ภาค (Two-Phase Design) เป็นการวิจัยในรูปแบบที่แยกการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนอย่างชัดเจนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 **ระยะที่ 1** การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

3.1.3 การออกแบบเครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ

3.1.4 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ สร้างแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.5 การประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ

3.2 **ระยะที่ 2** การถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ และการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

3.2.1 การถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แผนภูมิวิธีการดำเนินการวิจัย

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย

แผนภูมิที่ 1 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย

3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย ได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษา โดยมีข้อมูล ดังนี้

3.1.1.1 แนวคิดและทฤษฎี

- 1) แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้
- 2) แนวคิดภูมิปัญญา
- 3) แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

3.1.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอมือในจังหวัดสุโขทัย

3.1.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

3.1.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับสตรี

3.1.1.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อบันทึกลวดลายผ้าทอมือ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก พื้นที่ศึกษาและการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา ส่วนที่สอง ผู้ให้ข้อมูลหลัก และส่วนที่สาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการแก้ปัญหาในการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1.2.1 พื้นที่ศึกษาและการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา

1) พื้นที่ศึกษาในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ติดต่อกับแผ่นดินใหญ่ ถูกล้อมรอบด้วยภูเขา (Landlocked) ไม่มีพื้นที่ติดกับชายฝั่งทะเล ชาวบ้านไม่สามารถติดต่อกับคนภายนอกได้สะดวก อีกทั้งชาวบ้านนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ตามป่าเขา และโดดเดี่ยวจากชุมชนอื่น ทำให้ชาวบ้านยังคงรักษา และสืบทอดเกี่ยวกับการทอผ้าดั้งเดิมเอาไว้ ในการศึกษาครั้งนี้ ชุมชนดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้

2) การเข้าสู่พื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการกำหนดพื้นที่ศึกษาจากการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น เป็นการสำรวจพื้นที่พร้อมทั้งการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นปรากฏการณ์จริงในภาคสนาม การสำรวจพื้นที่ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูลพื้นฐานจากองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และสายตระกูลดั้งเดิมในชุมชนที่ยังมีการทอผ้าเพื่อการเก็บข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่อการวิจัย เช่น ประวัติชุมชน ประวัติสายตระกูล และความเชื่อเกี่ยวกับการทอผ้า พร้อมจัดทำแผนที่ชุมชน การสำรวจและเก็บข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าว เป็นประโยชน์ทั้งในด้านข้อมูลที่หลากหลาย และนำไปสู่การกำหนดพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้

3.1.2.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยกลุ่มคน 2 กลุ่ม ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คนในชุมชนแต่ละช่วงอายุ ได้แก่ ช่วงวัยรุ่น ช่วงวัยผู้ใหญ่ และช่วงวัยผู้สูงอายุ หรือผู้อาวุโสในชุมชน ช่วงวัยละ 3 - 5 คน

กลุ่มที่ 2 คนในครอบครัวที่เป็นตระกูลดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งยังมีการทอผ้า ตระกูลละ 2 - 3 คน

3.1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการแก้ปัญหาในการเก็บข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ และการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนแรก วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเข้าไปอยู่ในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนไว้วางใจ ด้วยการเข้าพบผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน เพื่อแนะนำคนในสายตระกูลต่าง ๆ และสร้างความคุ้นเคย โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน 2563 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเรียบเรียงข้อมูล การคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อตรวจสอบ และการนำเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนา (Descriptive Report) เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน การให้ความหมาย การใช้สี และความเชื่อเกี่ยวกับสวดลายผ้าจากความทรงจำร่วมของคนในชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ขั้นตอนที่สอง เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนคำถามหรือแก้ไขคำถามได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น วิธีการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี ประกอบด้วย 3 แนวคิด คือ แนวคิดชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิดภูมิปัญญา และแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยสกัดความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนได้กรอบแนวคิดการวิจัย และขั้นตอนที่สาม นำกรอบแนวคิดมาจำแนกเป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่สาม การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตและการสัมภาษณ์มาดำเนินตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรก การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนที่สอง การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นวัตถุประสงค์ ขั้นตอนที่สาม นำข้อมูลที่แบ่งหมวดหมู่ตามประเด็นวัตถุประสงค์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการนำเสนอ และเรียบเรียงผลการศึกษาแนะนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมทั้งภาพประกอบตามความเหมาะสม

2) ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบในโครงการวิจัยนี้ เป็นการบันทึกข้อมูลระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัย สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การปรับตัวของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และประเด็นที่สอง การใช้ภาษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

ประเด็นแรก การปรับตัวของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสถานะที่ทั้งผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลยังไม่มี ความคุ้นเคยหรือสนิทสนมกัน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้พบได้บ่อยครั้งเมื่อผู้วิจัยเข้าสู่ชุมชนในระยะแรก (ประมาณช่วงเดือนมิถุนายน 2563) ทำให้การสัมภาษณ์หลายครั้ง ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลหรือได้รับข้อมูลครบถ้วน อีกทั้งการไม่คุ้นเคยหรือสนิทสนมกับชาวบ้านจึงเป็น

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยประสบปัญหาในการนัดหมายชาวบ้านเพื่อสัมภาษณ์ เช่น ชาวบ้านเลื่อนนัดสัมภาษณ์ และการใช้เวลาในการรอคอยเพื่อสัมภาษณ์ บางครั้งการรอคอยต้องสิ้นสุดลงเมื่อชาวบ้านต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในครอบครัวและเครือญาติ ตลอดจนชุมชน

ประเด็นที่สอง การใช้ภาษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ปัญหาสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ คือ การใช้ภาษาในสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยเป็นคนนอกชุมชน และใช้ภาษาถิ่นภาคกลางในการสื่อสารกับชาวบ้านที่ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือในชีวิตประจำวัน เมื่อเข้าสู่การเก็บข้อมูลภาคสนามจึงประสบปัญหาในการสื่อสารกับชาวบ้าน บางครั้งอาจทำให้ผู้วิจัยเข้าใจข้อมูลที่ชาวบ้านอธิบายคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้

3) การแก้ปัญหาในการเก็บข้อมูล การประสบปัญหาที่พบในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะจดบันทึกเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานภาคสนาม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้

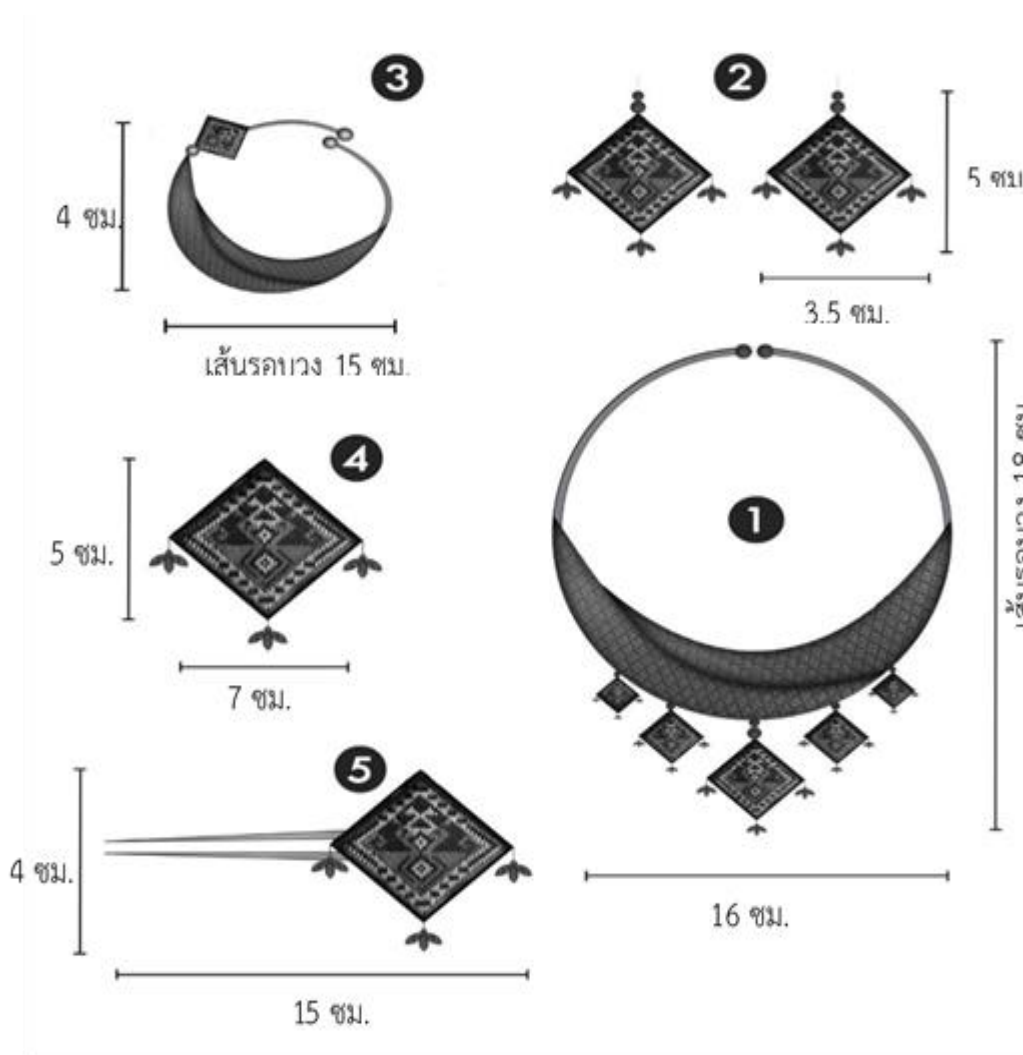
ประเด็นแรก การแก้ปัญหาการปรับตัวของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การเข้าสู่ชุมชนในระยะแรกที่ผู้วิจัยต้องนัดหมายชาวบ้านล่วงหน้า บางครั้งประสบปัญหาการเลื่อนนัดสัมภาษณ์ และการใช้เวลาในการรอคอยเพื่อสัมภาษณ์ ผู้วิจัยต้องอดทนในการรอคอยพร้อมไปกับการสังเกต และการเรียนรู้ในการวางแผนเพื่อปรับช่วงเวลาการนัดสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

ประเด็นที่สอง การแก้ปัญหาการใช้ภาษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยประสบปัญหาในด้านการสื่อสารกับชาวบ้านที่ใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือ ในระยะแรกได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และนำมาถอดเทป ซึ่งต้องใช้เวลาในการถอดเทปในและข้อมูลที่สัมภาษณ์นั้นไม่ครบถ้วน ภายหลังจึงมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจดบันทึก และสอบถามในประเด็นต่าง ๆ การสัมภาษณ์จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แต่ได้ข้อมูลครบถ้วน

3.1.3 การออกแบบเครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ

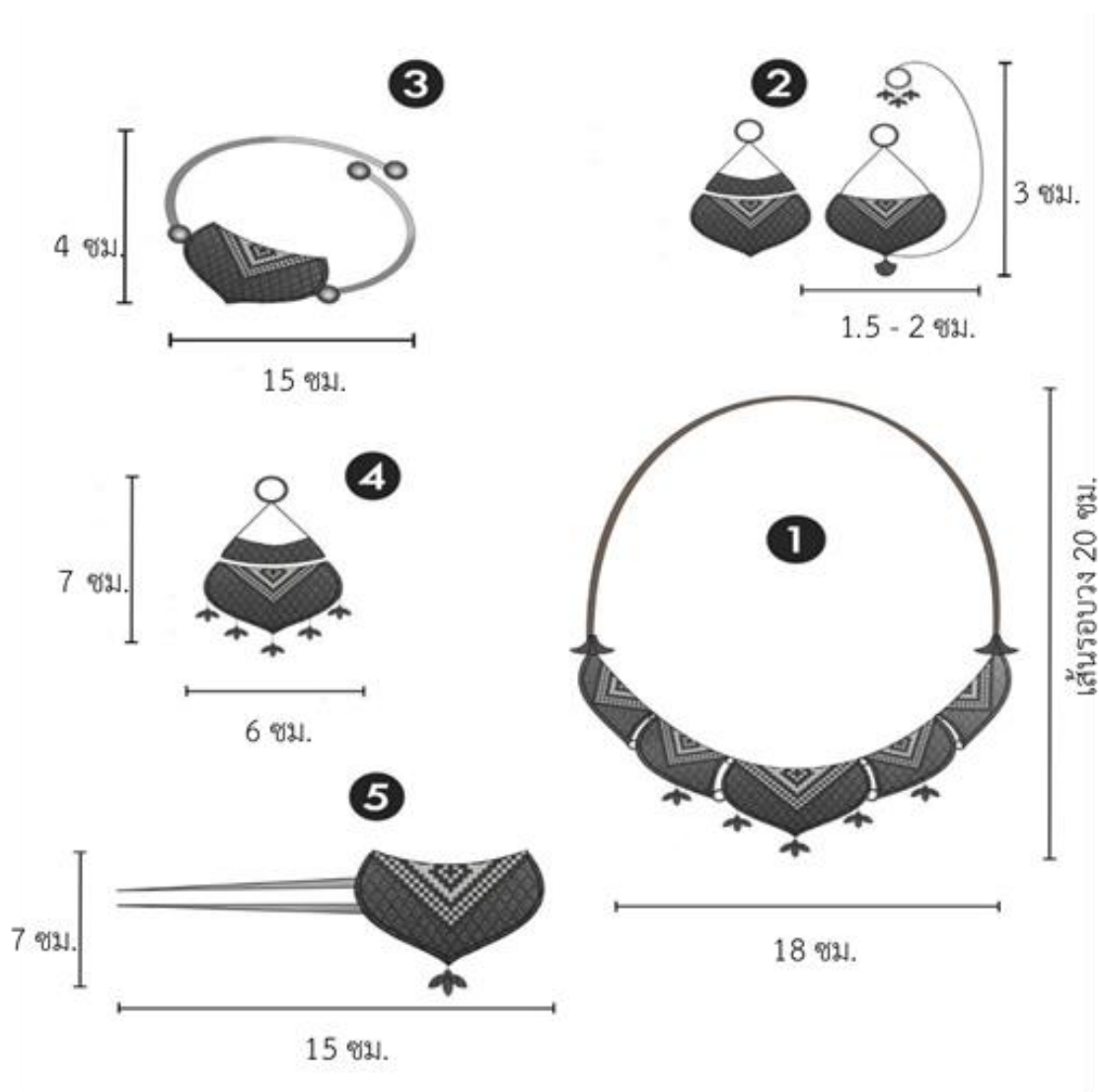
การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อบันทึกลวดลายผ้าทอมือ ผู้วิจัยออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสตรีจากผ้าทอมือ และกำหนดชุดเครื่องประดับ จำนวน 5 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วย ต่างหู (Earrings) สร้อยคอ (Necklace) สร้อยข้อมือ (Bracelet) เครื่องประดับผม (Hair Pins) และเข็มกลัดติดเสื้อ (Brooch) ดังนี้

3.1.3.1 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ A

ภาพที่ 28 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ A

3.1.3.2 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ B

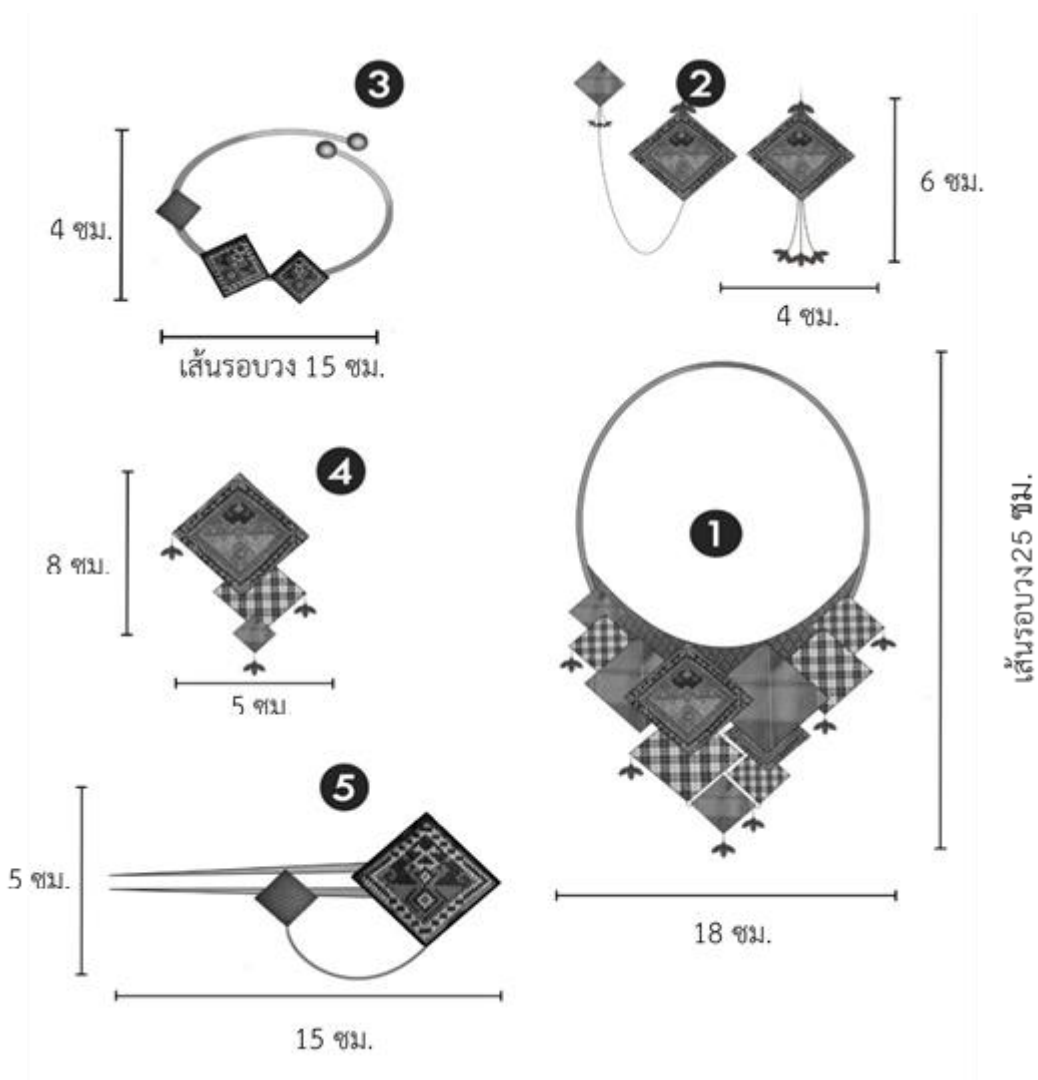
ภาพที่ 29 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ B

3.1.3.3 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ C

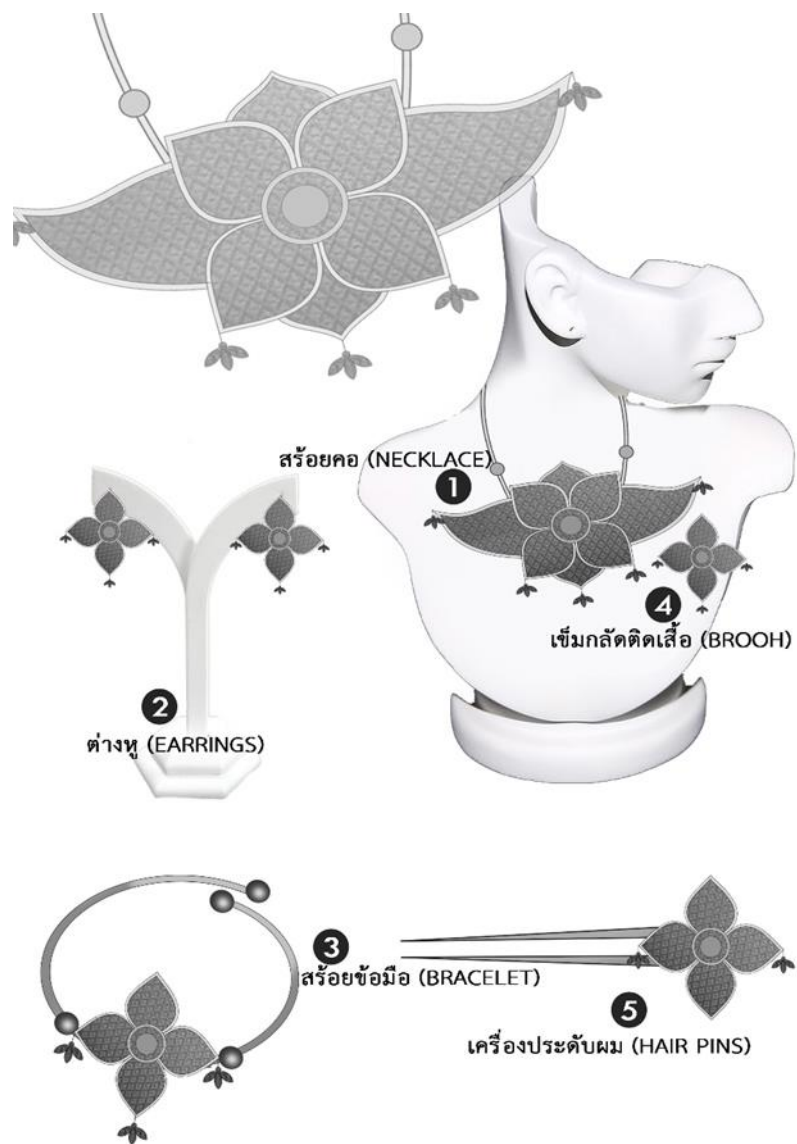
ภาพที่ 30 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ C

3.1.3.4 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ D

ภาพที่ 31 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ D

3.1.3.5 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ E

ภาพที่ 32 การออกแบบชุดเครื่องประดับแบบ E

3.1.4 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ สร้างแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4.1 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรอยเท้าทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านเครื่องประดับ จำนวน 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญตัวแทนกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านเครื่องประดับ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ พิทักษณา
- 2) อาจารย์วรัญชลิย์ ทวีชัย
- 3) อาจารย์อัฉรวรรณ ณ สงขลา
- 4) อาจารย์ ดร.กนกวรรณ ใจหาญ
- 5) อาจารย์ยงยุทธ์ ผันแปรจิตร

ผู้เชี่ยวชาญตัวแทนกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน

- 1) นางพรรษร มาดี
- 2) นางนิตยา บัณฑิต
- 3) นางมิ่งแก้ว ปะละมา
- 4) นางสุรินทร์ เทียงรัตน์
- 5) นางสาวสายฝน ใจงาม

3.1.4.2 สร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรับความคิดเห็น โครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรอยเท้าทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยแบ่งคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ชื่อ - นามสกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานที่ทำงาน ตำแหน่ง ความเชี่ยวชาญ/ ความชำนาญ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการวิจัยชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรอยเท้าทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อโครงการวิจัยชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรอยเท้าทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านผลิตภัณฑ์ และการนำไปใช้ในเชิงธุรกิจ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3.1.4.3 วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผล โดยมีผลการวิเคราะห์ จำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ ประวัติผู้เชี่ยวชาญ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และสรุปการออกแบบชุดเครื่องประดับ ดังนี้

1) ประวัติผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านเครื่องประดับ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1

ชื่อ – นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ พิจักขณา
อาชีพ อาจารย์
ระดับการศึกษา ปริญญาเอก สถ.ด.สถาปัตยกรรมศาสตร์ดุสิต
สถานที่ทำงาน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร
ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
และการวิจัยเพื่อการออกแบบ
ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 19 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2

ชื่อ – นามสกุล อาจารย์วรัญชลิย์ ทวีชัย
อาชีพ อาจารย์
ระดับการศึกษา ปริญญาโท สจล.สาขาวิชาเทคโนโลยี
การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
สถานที่ทำงาน คณะวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ออกแบบและผลิตเครื่องประดับ
ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 5 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3

ชื่อ – นามสกุล อาจารย์อัจฉรารรณ ณ สงขลา
อาชีพ อาจารย์
ระดับการศึกษา Master of Art in Fashion,UCE
สถานที่ทำงาน ผู้ทรงคุณวุฒิสภาแฟชั่นเทคโนโลยี
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ การออกแบบเครื่องประดับและ
เครื่องตกแต่งแฟชั่น
ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 30 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4

ชื่อ – นามสกุล อาจารย์ ดร. กนกวรรณ ใจหาญ
 อาชีพ อาจารย์
 ระดับการศึกษา ปริญญาเอก
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ การออกแบบเครื่องประดับ
 และเครื่องตกแต่งแฟชั่น
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 14 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5

ชื่อ – นามสกุล อาจารย์ยงยุทธ ผันแปรจิตร
 อาชีพ อาจารย์
 ระดับการศึกษา ปริญญาโท
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ด้านเครื่องประดับ
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 14 ปี

ผู้เชี่ยวชาญตัวแทนกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน**ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1**

ชื่อ – นามสกุล นางพรพรรณ มาดี
 อาชีพ ตัดเย็บเสื้อผ้า และประธานกลุ่มเย็บผ้าและ
 ศิลปะประดิษฐ์จากผ้า
 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี
 สถานที่ทำงาน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า
 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม
 จังหวัดสุโขทัย
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ตัดเย็บเสื้อผ้าและงานประดิษฐ์จากผ้า
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 27 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2

ชื่อ – นามสกุล นางนิตยา บัณฑิต
 อาชีพ เย็บผ้า และสมาชิกกลุ่มเย็บผ้าและ
 ศิลปะประดิษฐ์จากผ้า
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
 สถานที่ทำงาน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์
 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม

จังหวัดสุโขทัย
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ งานประดิษฐ์จากผ้า
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 2 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3

ชื่อ - นามสกุล นางมิ่งแก้ว ปะละมา
 อาชีพ เย็บผ้า
 ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 7
 สถานที่ทำงาน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์
 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม
 จังหวัดสุโขทัย
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ตัดเย็บเสื้อผ้า
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 10 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4

ชื่อ - นามสกุล นางสุรินทร์ เทียงรัตน์
 อาชีพ เย็บผ้า
 ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6
 สถานที่ทำงาน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์
 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม
 จังหวัดสุโขทัย
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ตัดเย็บเสื้อผ้าและงานประดิษฐ์จากผ้า
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 16 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5

ชื่อ - นามสกุล นางสาวสายฝน ใจงาม
 อาชีพ ตัดเย็บผ้า
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
 สถานที่ทำงาน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์
 ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
 อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
 ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ตัดเย็บเสื้อผ้าและงานกระเป๋า
 ประสบการณ์ในด้านการทำงาน 20 ปี

2) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านเครื่องประดับที่มีต่อโครงการวิจัยชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังในตารางที่ 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5

ตารางที่ 3.1 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านเครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ผู้เชี่ยวชาญ		เครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับจากผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มากที่สุด จำนวน 3 รูปแบบ
ท่านที่ 1	แบบ A	มีรูปทรงที่ทันสมัยเรียบหรู ง่ายต่อการผลิต แต่ควรปรับแบบให้ชิ้นงานมีความสะดวกต่อการสวมใส่ สามารถถอดหรือใส่เองได้ ชิ้นงานควรปรับให้มีขนาดเล็กลง และควรเพิ่มสร้อยเนื้ออ่อนหรืออัญมณีตกแต่งเครื่องประดับ
	แบบ B	ควรมีการตัดทอนให้ตัวเรือนมีขนาดเล็กลง เพื่อให้มีความเหมาะสมสำหรับการใช้งาน
	แบบ E	ควรตัดทอนชิ้นงานลง และเพิ่มเติมส่วนตกแต่งเครื่องประดับ เช่น เพชรพลอย เงิน มุก และปรับสัดส่วนให้เหมาะสมสำหรับการใช้งาน
ท่านที่ 2	แบบ A	รูปแบบมีความน่าสนใจเหมาะสมสำหรับนำมาผลิตเป็นเครื่องประดับ เนื่องจากมีความไม่ทับซ้อนต่อการผลิต ควรปรับต่างหูให้เข้ากับชุดเครื่องประดับตัดแปลงจี้ให้สามารถใช้งานในรูปของเข็มกลัด และที่ติดผม
	แบบ B	รูปแบบบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของลายผ้าได้ดี มีความน่าสนใจ ควรปรับรูปทรงของสร้อยคอให้ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น
	แบบ D	รูปแบบสวยงาม สร้อยคอควรปรับลดจำนวนการทับซ้อนของชิ้นงานลงใส่ห่วงระหว่างข้อต่อของทุกชิ้น เพื่อให้เกิดความพลิ้วไหวเข้ากับสร้อยระ กำไรข้อมือควรปรับลดขนาดลง หรืออาจเสริมด้วยของตกแต่งแทนและใส่ห่วงระหว่างข้อต่อเช่นกัน

ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับจากผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย มากที่สุด จำนวน 3 รูปแบบ	
ท่านที่ 3	แบบ A	รูปแบบมีความเหมาะสมในการเครื่องประดับจากผ้าทอมือ ควรปรับทรงของต่างหูให้อยู่ในรูปแบบเดียวกับชิ้นงานอื่น ๆ นำสร้อยเงิน ทอง ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชิ้นงาน
	แบบ B	รูปทรงขนาดและสัดส่วน ควรคำนึงถึงการสวมใส่ที่สะดวกต่อการใช้งาน ชิ้นงานควรปรับขนาดให้เล็กลงและปรับรูปทรงให้เป็นรูปแบบที่คล้ายกัน
	แบบ D	รูปทรงสวยงาม ควรปรับลดจำนวนของชิ้นงานลง ส่วนของกำไรข้อมือปรับขนาดให้มีขนาดเล็กและใหญ่ เส้นเชือกปรับให้สามารถเลื่อนให้เข้ากับข้อมือขณะใช้งานได้
ท่านที่ 4	แบบ B	เป็นชุดเครื่องประดับที่มีความเป็นไปได้ในการนำมาประดิษฐ์ ควรปรับรูปแบบชุดเครื่องประดับให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกัน
	แบบ C	เป็นชุดเครื่องประดับที่มีความน่าสนใจสามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดได้ ควรคำนึงถึงวัสดุที่นำมาใช้ประกอบหรือตกแต่งตัวเรือนให้มีความน่าสนใจ และเพิ่มมูลค่าให้กับชิ้นงาน
	แบบ D	เป็นชุดเครื่องประดับที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมตรงต่อกลุ่มเป้าหมาย ควรปรับการจัดองค์ประกอบให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกันให้เกิดความสวยงามควรให้ความสำคัญกับรายละเอียดเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับชิ้นงาน
ท่านที่ 5	แบบ B	การจัดวางองค์ประกอบพอดีมีความลงตัวโดยเฉพาะสร้อยคอและต่างหู มีความน่าสนใจ จัดรูปทรงและวางองค์ประกอบลายผ้ามีจุดเด่นต่อชิ้นงานได้ดี ควรปรับกำไรข้อมือ ที่ติดหน้าอก ที่ติดผมให้เข้ากับชิ้นงานอื่น ๆ
	แบบ C	ชิ้นงานมีความร่วมสมัย การจัดวางรูปทรง รูปแบบ มีความน่าสนใจ ควรปรับในส่วนต่างหูให้เข้ากับชิ้นงานอื่น ๆ จัดทำให้มีความลงตัวและสวยงามมากขึ้น
	แบบ D	การออกแบบชิ้นงานมีความน่าสนใจ รูปทรงของชิ้นงานมีการนำรูปทรงเลขาณิตมาใช้ในการออกแบบได้น่าสนใจ ทำให้ชิ้นงานมีความร่วมสมัย สอดคล้องกับการศึกษาลวดลายผ้าทอมือ ควรปรับลักษณะการจัดวางของชิ้นงานให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้

จากตารางที่ 3.1 สรุปผล และวิเคราะห์ได้ว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้เลือกรูปแบบเครื่องประดับชุด A, B และ D โดยให้ความเห็นว่า รูปแบบ A มีความน่าสนใจเหมาะสำหรับการนำมา

ประดิษฐ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือแต่ควรปรับชิ้นงานให้มีรูปแบบที่คล้ายกันทั้งชุด และปรับขนาดชิ้นงานให้เหมาะสมต่อการใช้งาน รูปแบบ B มีความน่าสนใจบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าได้ดี การจัดวางองค์ประกอบโดยรวมมีความลงตัว ควรปรับรูปแบบของกำไรข้อมือ ที่ติดหน้าอก และที่ติดผมให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกัน และรูปแบบ D รูปทรงสวยงามมีความน่าสนใจจากการนำรูปทรงเลขาคณิตมาใช้ในการออกแบบทำให้ชิ้นงานมีความร่วมสมัย ควรปรับลดจำนวนชิ้นงานของสร้อยคอลงเล็กน้อย เพื่อความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน

ตารางที่ 3.2 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านขนาดและสัดส่วนเครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านคิดว่าขนาดและสัดส่วนเครื่องประดับจากผ้าทอมือที่ท่านเลือกทั้ง 3 รูปแบบมีความเหมาะสมหรือไม่	
ท่านที่ 1	แบบ A	เหมาะสม มีขนาดชิ้นงานที่เล็กเหมาะสำหรับการสวมใส่ได้ทุกโอกาส
	แบบ B	เหมาะสม ควรเพิ่มให้ชิ้นงานปรับขนาดให้เข้ากับสร้อยระย้า
	แบบ E	เหมาะสม ควรปรับขนาดชิ้นงานให้เหมาะสมกับสร้อยระย้า
ท่านที่ 2	แบบ A	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดให้มีความเหมาะสมกับร่างกายขณะที่สวมใส่ สร้อยคอควรมีขนาดความยาวอยู่ที่ 18 เซนติเมตร
	แบบ B	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดให้มีความเหมาะสมกับร่างกายขณะสวมใส่
	แบบ D	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดให้มีความเหมาะสม ควรปรับกำไรข้อมือให้สามารถขยับหรือเลื่อนได้
ท่านที่ 3	แบบ A	เหมาะสม ควรมีการปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
	แบบ B	เหมาะสม ควรมีการปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
	แบบ D	เหมาะสม ควรมีการปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
ท่านที่ 4	แบบ B	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดสัดส่วนให้เหมาะสมกับสร้อยระย้าและการใช้งาน
	แบบ C	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดสัดส่วนให้เหมาะสมกับสร้อยระย้าและการใช้งาน
	แบบ D	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดสัดส่วนให้เหมาะสมกับสร้อยระย้าและการใช้งาน
ท่านที่ 5	แบบ B	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดสัดส่วนให้ตรงตามมาตรฐานของชิ้นงานทั่วไปเพื่อความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้งาน
	แบบ C	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดสัดส่วนให้ตรงตามมาตรฐานของชิ้นงานทั่วไปเพื่อความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้งาน
	แบบ D	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดสัดส่วนให้ตรงตามมาตรฐานของชิ้นงาน

ผู้เชี่ยวชาญ ท่านคิดว่าขนาดและสัดส่วนเครื่องประดับจากผ้าทอมือที่ท่านเลือกทั้ง 3 รูปแบบมีความเหมาะสมหรือไม่

ทั่วไปเพื่อความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้งาน

จากตารางที่ 3.2 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ ได้เลือกชุดเครื่องประดับไม่มีความเหมาะสม ควรปรับขนาดของเครื่องประดับบางชิ้นให้เล็กลง ควรทำชิ้นงานให้มีการปรับขนาดได้ เพื่อให้เข้ากับสรีระของผู้สวมใส่และเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้งาน

ตารางที่ 3.3 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านกลุ่มสี

ผู้เชี่ยวชาญ ท่านคิดว่าการใช้สีกลุ่มใดเหมาะสมกับการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับจากผ้าทอมือกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3

ท่านที่ 1	กลุ่มที่ 2	สีเหลือง สีแดง และสีดำ เมื่อนำมาประดิษฐ์เป็นชิ้นงานแล้วสีจะช่วยให้ชิ้นงานดูหรูหรา สวยงาม และดูเป็นมิติ เหมาะสมกับลักษณะของชิ้นงานบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชิ้นงานมากที่สุด
ท่านที่ 2	กลุ่มที่ 2	สีเหลือง สีแดง และสีดำ เป็นสีที่มีความเด่นชัด สื่อถึงเอกลักษณ์ของชิ้นงานจังหวัดสุโขทัย ไม่ว่าจะในด้านงานทอผ้าหรืองานประดิษฐ์
ท่านที่ 3	กลุ่มที่ 1	สีขาว สีแดง และสีดำ เป็นโทนสีที่สามารถเข้ากับชุดที่สวมใส่ได้ง่าย
ท่านที่ 4	กลุ่มที่ 2	สีเหลือง สีแดง และสีดำ เป็นโทนสีที่มีความโดดเด่นสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยได้ดี มีความสวยงาม
ท่านที่ 5	กลุ่มที่ 3	สีขาว สีเหลือง และสีเขียว เมื่อนำมาประดิษฐ์ชิ้นงานแล้วทำให้ชิ้นงานมีสีสันดูแล้วไม่เบื่อ ซึ่งทำให้เจาะกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายมากขึ้น

จากตารางที่ 3.3 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้เลือกการใช้สีกลุ่มที่ 2 โดยให้ความเห็นว่า เป็นสีที่มีความโดดเด่น เมื่อนำมาประดิษฐ์ชิ้นงานสีจะช่วยให้ชิ้นงานเครื่องประดับมีความสวยงาม หรูหรา เป็นมิติ และบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นจังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 3.4 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านการตกแต่ง

ผู้เชี่ยวชาญ ท่านคิดว่าเครื่องประดับจากผ้าทอมือควรใช้เทคนิคใด

ท่านที่ 1	การเขียนด้วยสี การร้อย - ปักลูกปัด	สามารถทำให้เครื่องประดับมีความร่วมสมัยเป็นเทคนิคที่เหมาะสมเข้ากับรูปแบบของงานได้ดีและเพิ่มความสวยงามความหรูหราให้กับชิ้นงาน
ท่านที่ 2	การร้อย - ปักลูกปัด	เป็นเทคนิคที่สามารถทำได้ง่าย และเพิ่มความสวยงาม

		ความแวววาวอ่อนไหว และดึงดูดความสนใจ
ท่านที่ 3	การปัก การร้อย – ปักลูกบิด การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหม ปัก	เป็นเทคนิคที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับชิ้นงาน เครื่องประดับได้
ท่านที่ 4	การปัก การร้อย – ปักลูกบิด การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหม ปัก	เป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ตกแต่งบน ชิ้นงานควรเลือกขนาดหรือจำนวนที่ใช้ตกแต่ง การจัด วางให้เหมาะสม เพื่อสร้างอัตลักษณ์ และความ น่าสนใจต่อชิ้นงาน
ท่านที่ 5	การปัก การร้อย – ปักลูกบิด การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหม ปัก	เทคนิคต่าง ๆ สามารถสร้างความน่าสนใจ และสร้าง จุดเด่นให้แก่เครื่องประดับมากขึ้น เพื่อเพิ่มความ สวยงาม และเพิ่มมูลค่าให้แก่ชิ้นงานเครื่องประดับจาก ผ้าทอมือ

จากตารางที่ 3.4 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้เลือกเทคนิคการตกแต่งด้วยการเขียนสี การร้อย – ปักลูกบิด การปักผ้า การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหมปัก โดยให้เหตุผลว่า เป็นเทคนิคที่สามารถทำได้ง่ายทำให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจ ความสวยงาม อ่อนหวาน ความหรูหรา ทำให้เครื่องประดับมีความร่วมสมัย และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับเครื่องประดับได้อีกด้วย

ตารางที่ 3.5 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่าย ทั่วถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านการต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs

ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs ได้หรือไม่
ท่านที่ 1	ได้ เพราะ เป็นเครื่องประดับที่มีการออกแบบและตกแต่งให้มีความร่วมสมัยบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งไทย นักท่องเที่ยวต่างประเทศ และเป็นที่ต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่อนุรักษ์ผ้าไทยอีกด้วย
ท่านที่ 2	ได้ เพราะ ผลิตภัณฑ์สื่อถึงความเป็นท้องถิ่นสามารถนำมาต่อยอดในเชิงธุรกิจชุมชน หรือ SMEs ได้และยังเป็นทางเลือกในการประกอบธุรกิจให้กับเยาวชนรุ่นใหม่อีก

	ด้วย
ท่านที่ 3	ได้ เพราะ ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือเป็นผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชุมชนซึ่งสามารถสร้างความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างชาติ และกลุ่มผู้ที่อนุรักษ์ผ้าไทย
ท่านที่ 4	ได้ เพราะ ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้แก่ผู้บริโภค ผู้ที่ชื่นชอบในงานฝีมือ และยังสามารถนำไปเป็นของฝากของที่ระลึก
ท่านที่ 5	ได้ เพราะ เป็นการสร้างโอกาส และเพิ่มทางเลือกในการผลิตผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ในการออกแบบจะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายด้าน เช่น ชุมชน สังคม และความต้องการของผู้บริโภค

จากตารางที่ 3.5 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ให้ผลว่าสามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs ได้ เนื่องจากเครื่องประดับจากผ้าทอมือมีความร่วมสมัย สร้างทางเลือกในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เพิ่มทางเลือกในการซื้อต่อผู้บริโภค และเครื่องยังประดับบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชน

3) สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชนมีต่อโครงการวิจัยชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังในตารางที่ 3.6, 3.7, 3.8, 3.9, และ 3.10

ตารางที่ 3.6 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านเครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับจาก
--------------	--

ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรี สมบูรณ์ อำเภอร่องเสม็ด จังหวัดสุโขทัย มากที่สุด จำนวน 1 รูปแบบ		
ท่านที่ 1	แบบ C	ชุดเครื่องประดับมีความสวยงามอาจปรับชิ้นงานบางส่วนลดลง
ท่านที่ 2	แบบ C	รูปแบบมีความน่าสนใจสวยงามปรับการจัดวางให้เข้ากับผู้สวมใส่
ท่านที่ 3	แบบ C	ชุดเครื่องประดับมีความร่วมสมัยและมีความน่าสนใจทำให้เข้าถึง ผู้บริโภค
ท่านที่ 4	แบบ C	รูปแบบมีความสวยงามเหมาะสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับ จากผ้าทอมือ
ท่านที่ 5	แบบ C	รูปแบบชุดเครื่องประดับมีความน่าสนใจเหมาะสำหรับนำมาจัดทำ เครื่องประดับจากผ้าทอมือในท้องถิ่น

จากตารางที่ 3.6 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เลือกรูปแบบชุดเครื่องประดับแบบ C โดยให้เหตุผลว่า รูปแบบมีความสวยงาม มีความร่วมสมัยสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคได้ จึงเหมาะสำหรับการนำมาผลิตเป็นชิ้นงานเครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ตารางที่ 3.7 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอร่องเสม็ด จังหวัดสุโขทัย ด้านขนาดและสัดส่วนเครื่องประดับจากผ้าทอมือ

ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านคิดว่าขนาดและสัดส่วนเครื่องประดับจากผ้าทอมือที่ท่านเลือกมีความเหมาะสมหรือไม่	
ท่านที่ 1	แบบC	ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดชิ้นงานให้เหมาะกับการใช้งาน
ท่านที่ 2	แบบC	เหมาะสม อาจปรับชิ้นงานบางอย่างให้มีความเหมาะสมกับสระรีละ
ท่านที่ 3	แบบC	เหมาะสม ชิ้นงานมีความสวยงามเหมาะสมกับการนำไปใช้
ท่านที่ 4	แบบC	ไม่เหมาะสม ควรปรับข้อมือให้มีการปรับเคลื่อนได้เพื่อให้เหมาะสมและเข้ากับข้อมือของผู้สวมใส่
ท่านที่ 5	แบบC	เหมาะสม ชิ้นงานมีความเหมาะสมควรปรับขนาดบางอย่างให้เข้ากับสระรีละผู้สวมใส่ได้

จากตารางที่ 3.7 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ารูปแบบชุดเครื่องประดับจากผ้าทอมือมีความเหมาะสม อาจปรับเปลี่ยนตัวชิ้นงานบางอย่างลงหรือปรับเปลี่ยนการวางชิ้นงานใหม่ให้มีความเหมาะสมกับสระรีละ ปรับขนาดให้มีความเคลื่อนไหวขยายสัดส่วนให้เข้ากับบุคคลได้และเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน

ตารางที่ 3.8 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอร่องเสม็ด จังหวัดสุโขทัย ด้านกลุ่มสี

ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านคิดว่าการใช้สีกลุ่มใดเหมาะสมกับการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับจากผ้าทอมือ
	กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3
ท่านที่ 1	กลุ่มที่ 2 สีเหลือง สีแดง และสีดำ เป็นสีที่มีความสวยงามสามารถเข้าได้กับทุกสี
ท่านที่ 2	กลุ่มที่ 2 สีเหลือง สีแดง และสีดำ มีความสวยงามทำให้เครื่องประดับมีความน่าสนใจและสร้างความโดดเด่นแก่เครื่องประดับ
ท่านที่ 3	กลุ่มที่ 2 สีเหลือง สีแดง และสีดำ ทำให้เครื่องประดับมีความสวยงามดึงดูดความน่าสนใจของกลุ่มผู้บริโภคได้
ท่านที่ 4	กลุ่มที่ 2 สีเหลือง สีแดง และสีดำ บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นทำให้ดึงดูดผู้บริโภคและทำให้ชิ้นงานมีความโดดเด่น
ท่านที่ 5	กลุ่มที่ 2 สีเหลือง สีแดง และสีดำ มีความสวยงามสามารถทำให้เครื่องประดับมีความน่าสนใจบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชุมชนได้ดี

จากตารางที่ 3.8 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้เลือกการใช้สีกลุ่มที่ 2 สีเหลือง สีแดง และสีดำ โดยให้เหตุผลว่าสามารถทำให้ชิ้นงานมีความสวยงาม ทำให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ดี สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค และนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3.9 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านการตกแต่ง

ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านคิดว่าเครื่องประดับจากผ้าทอมือควรใช้เทคนิคใด
ท่านที่ 1	การร้อย – ปักลูกปัด เป็นเทคนิคที่สามารถนำมาตกแต่งบนชิ้นงานได้ดีและยังเพิ่มความสวยงามให้กับชิ้นงานอีกด้วย การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหมปัก
ท่านที่ 2	การร้อย – ปักลูกปัด สามารถเพิ่มความสวยงามให้ชิ้นงานทำให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจและเพิ่มมูลค่าได้
ท่านที่ 3	การร้อย – ปักลูกปัด เป็นการเพิ่มความอ่อนหวานแก่ชิ้นงานทำให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจและลูกเล่นเพื่อดึงดูดผู้บริโภคได้ การปักด้วยด้ายและไหมปัก
ท่านที่ 4	การร้อย – ปักลูกปัด เป็นการเพิ่มมูลค่าให้ชิ้นงานทำให้ชิ้นงานมีความสวยงามมากขึ้น

ท่านที่ 5	การร้อย – ปักลูกปัด การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหมปัก	เป็นเทคนิคที่สามารถทำได้ง่ายและทำให้ชิ้นงานมีความอ่อนไหวดึงดูดความสนใจได้ดีช่วยเพิ่มลูกเล่นให้ชิ้นงานดูมีความหรูหราขึ้น
-----------	---	---

จากตารางที่ 3.9 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้เลือกเทคนิคการตกแต่งด้วยการร้อย – ปักลูกปัด การปักผ้า การตกแต่งด้วยตะเข็บ การปักด้วยด้ายและไหมปัก โดยให้เหตุผลว่าเป็นการเพิ่มความสวยงามให้กับชิ้นงาน เพิ่มความอ่อนหวานความอ่อนไหวต่อชิ้นงาน เพิ่มมูลค่าให้แก่ชิ้นงาน และสามารถสร้างความสนใจต่อผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

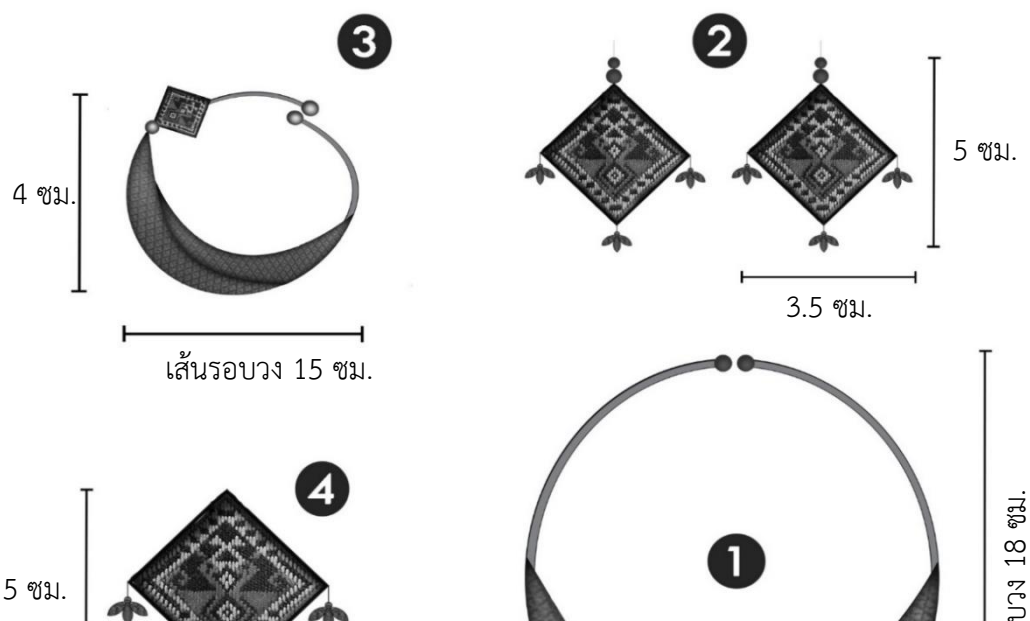
ตารางที่ 3.10 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่าย ท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านการต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs

ผู้เชี่ยวชาญ	ท่านคิดว่าผลิตภัณฑ์เครื่องประดับสามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs ได้หรือไม่
ท่านที่ 1	ได้ สามารถสร้างอาชีพเสริมให้กับชุมชนได้
ท่านที่ 2	ได้ เป็นการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้กับบุคคลในชุมชนได้มีรายได้เสริม
ท่านที่ 3	ได้ เครื่องประดับมีความสวยงามน่าสนใจสามารถผลิตและจำหน่ายให้ผู้เดินทางมาท่องเที่ยวได้
ท่านที่ 4	ได้ สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้และเป็นการพัฒนาผ้าในชุมชนให้เป็นสินค้าที่มีความหลากหลายมากขึ้น
ท่านที่ 5	ได้ เพิ่มทางเลือกในการซื้อของผู้บริโภคได้มากขึ้นและสามารถจำหน่ายให้กลุ่มผู้ที่อนุรักษ์ผ้าไทยและนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

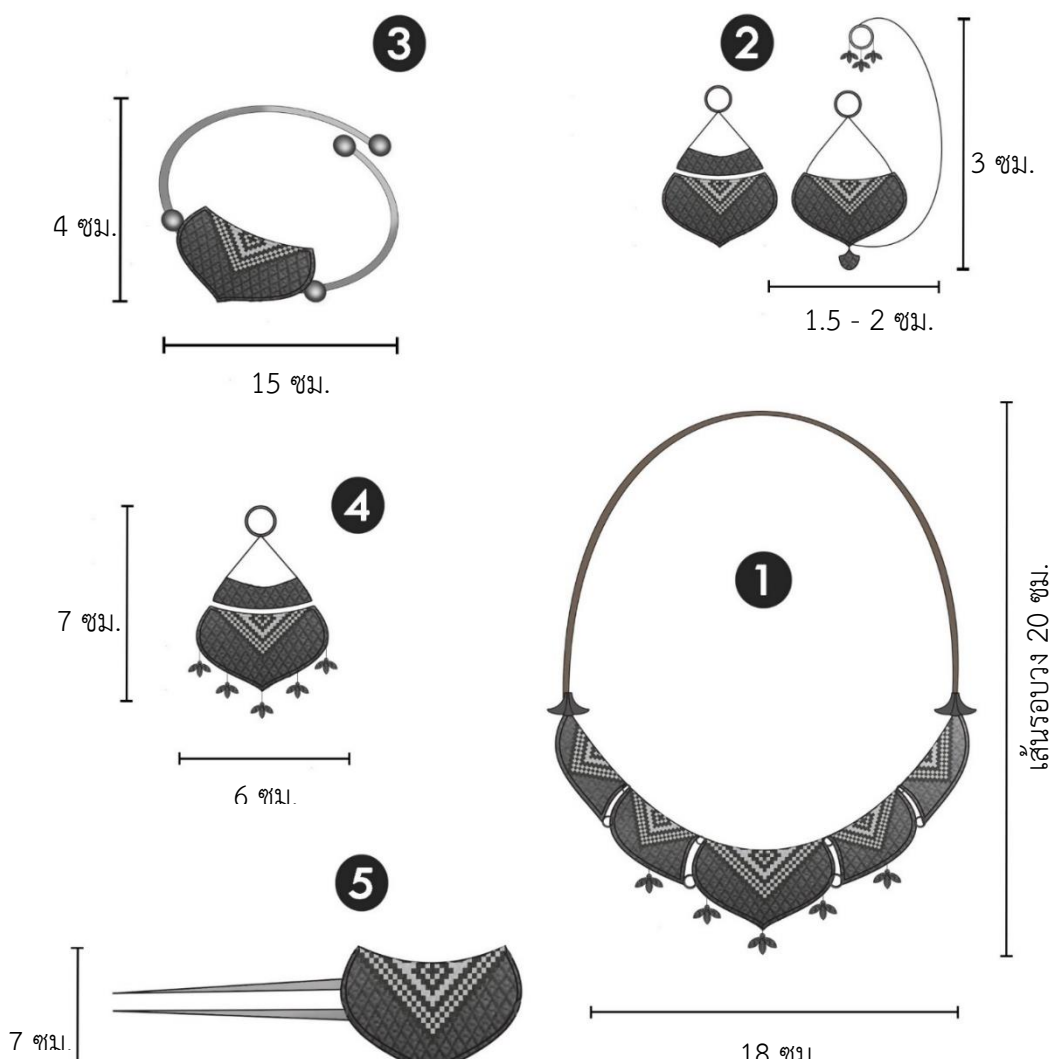
จากตารางที่ 3.10 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ให้เหตุผลว่าสามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs ได้ โดยให้เหตุผลว่าเป็นการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้แก่บุคคลในชุมชนทำให้ชุมชนมีรายได้ และเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนได้เลือกซื้อสินค้าที่มีความหลากหลายมากขึ้น

4) สรุปการออกแบบชุดเครื่องประดับ

แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ A

ภาพที่ 33 แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ A
แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ B

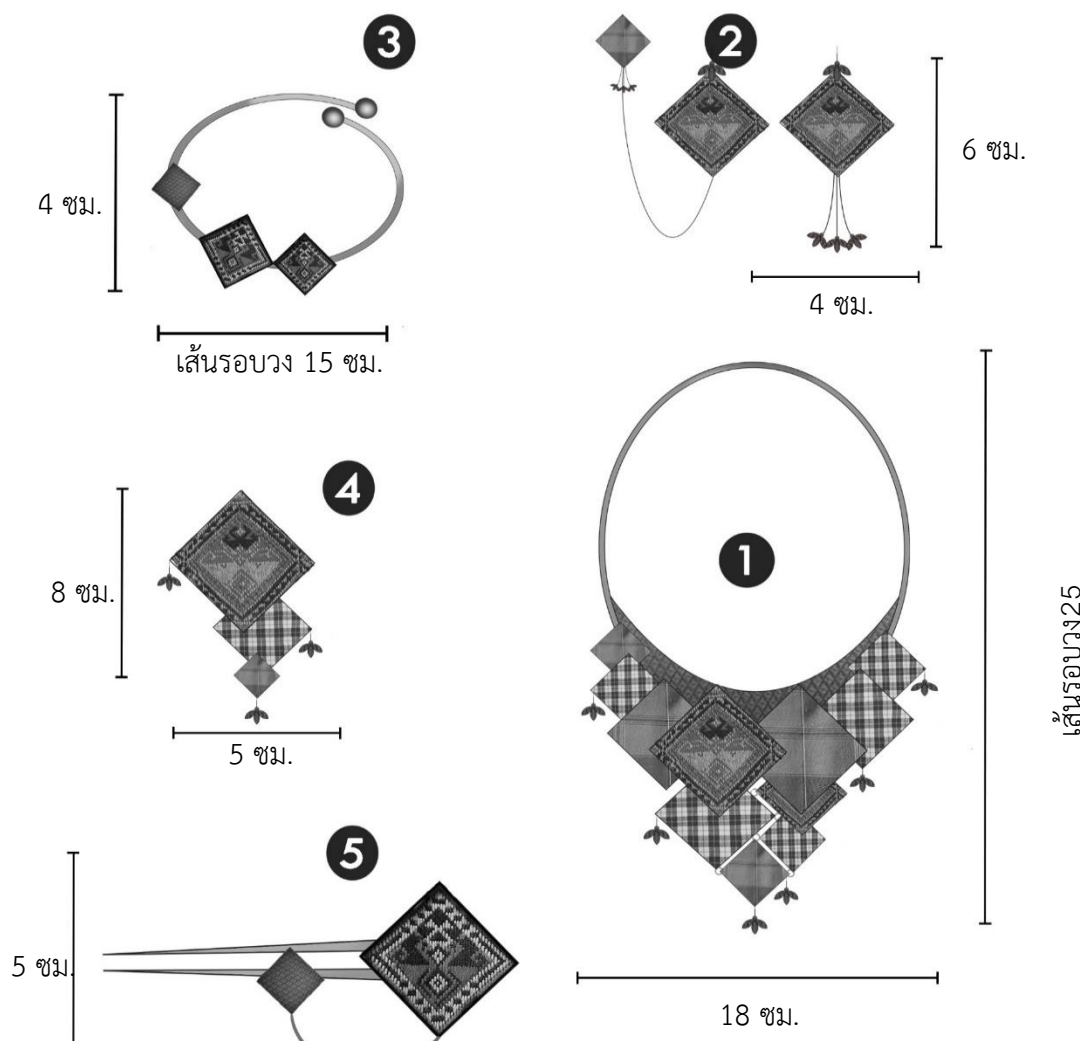

ภาพที่ 3.7 แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ B

แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ D

ภาพที่ 34 แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ B

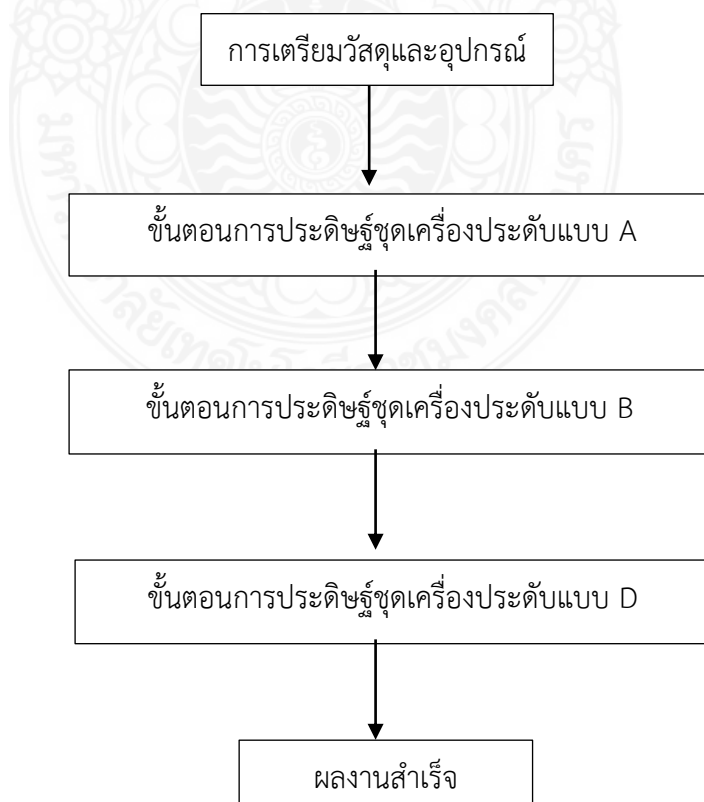
แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ D

ภาพที่ 35 แบบร่างชุดเครื่องประดับจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบ D

3.1.5 การประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ

ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าทอมือ มีขั้นตอนในการประดิษฐ์ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ และขั้นตอนการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าสุโขทัย

3.1.5.1 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์
 การประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าสุโขทัย มีวัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ดังในตาราง
 ที่ 3.11 ดังนี้

ตารางที่ 3.11 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

ลำดับ	วัสดุอุปกรณ์	ลักษณะการใช้งาน
1	ผ้าปักลายสองห้อง	ใช้เป็นลวดลายหลักในการประดิษฐ์ชิ้นงาน
2	ผ้าปักลายนกคู่	ใช้เป็นลวดลายหลักในการประดิษฐ์ชิ้นงาน
3	ผ้าลายดอกแก้ว	ใช้เป็นลวดลายประกอบในการประดิษฐ์
4	ผ้าลายแข่ง	ใช้เป็นลวดลายประกอบในการประดิษฐ์
5	ผ้าสีพื้น	ใช้เป็นลวดลายสีพื้นในการประดิษฐ์ชิ้นงาน
6	ผ้าขาว	ใช้เป็นยึดติดผ้าให้มีความหนาแข็งแรงขึ้น
7	กระดาษแข็ง	ใช้ตัดแพทเทิร์นขนาดต่าง ๆ
8	ตะขอก้ามปู	ใช้สำหรับเกี่ยวยึดสร้อย
9	ตะขอต่างหู	ใช้สำหรับกระประดิษฐ์ต่างหู
10	ห่วงทอง	ใช้สำหรับยึดส่วนประกอบต่าง ๆ
11	โซ่ปรับระดับ	ใช้สำหรับทำสายสร้อยชิ้นงานต่าง ๆ
12	เข็มกลัด	ใช้สำหรับติดยึดกับชิ้นงาน
13	ขี้วทอง	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน

14	ลูกปัด	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน
15	ปิ่นปักผม	ใช้สำหรับติดชิ้นงาน
16	ด้าย	ใช้สำหรับเย็บติดชิ้นงานต่าง ๆ
17	คีม	ใช้บีบข้อต่อห่วงต่าง ๆ
18	กรรไกร	ใช้ตัดผ้าและกระดาษ
19	เข็ม	ใช้สำหรับเย็บส่วนประกอบต่าง ๆ
20	เตารีด	ใช้สำหรับการรีดยัดติดผ้ากาว

1 ผ้าปักลายสอง

2 ผ้าปักลายนกคู่

3 ผ้าลายดอกแก้ว

4 ผ้าลายแซง

5 ผ้าสีพื้น

6 ผ้ากาว

7 กระดาษแข็ง

8 ตะขอก้ามปู

9 ตะขอต่างหู

10 ห่วงทอง

11 โซ่ปรับระดับ

12 เข็มกลัด

13 ขี้ผึ้ง

14 ลูกปัด

15 ปิ่นปักผม

16 ด้าย

17 คีม

18 กรรไกร

19 เข็ม

20 เตารีด

ภาพที่ 3.9 วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายผ้าสุโขทัย

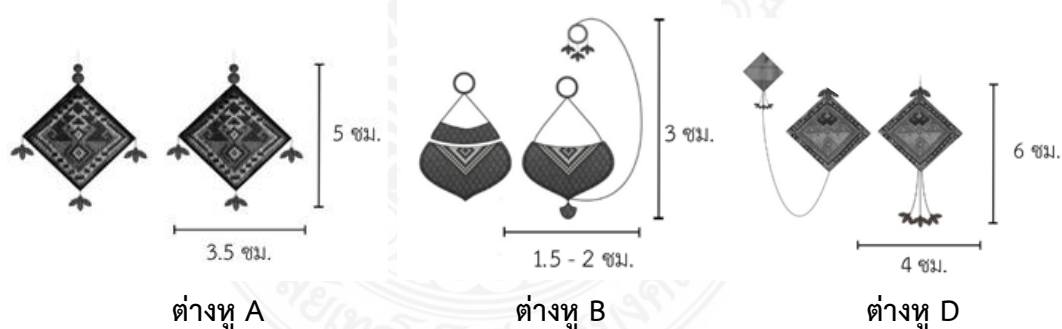
ภาพที่ 36 วัสดุและอุปกรณ์ในการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ

3.1.5.2 ขั้นตอนการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ

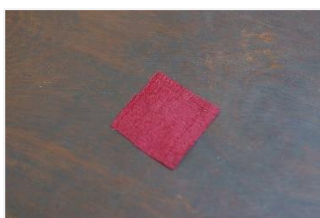
ขั้นตอนการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับประกอบด้วยชุดเครื่องประดับ A ชุดเครื่องประดับ B และชุดเครื่องประดับ D แต่ละชุดประกอบด้วย 5 ชิ้น ได้แก่ ต่างหู (Earrings) สร้อยคอ (Necklace) สร้อยข้อมือ (Bracelet) เครื่องประดับผม (Hair Pins) และเข็มกลัดติดเสื้อ (Brooch) ดังนี้

ขั้นตอนการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ A B และ D

1) ต่างหู (Earrings)

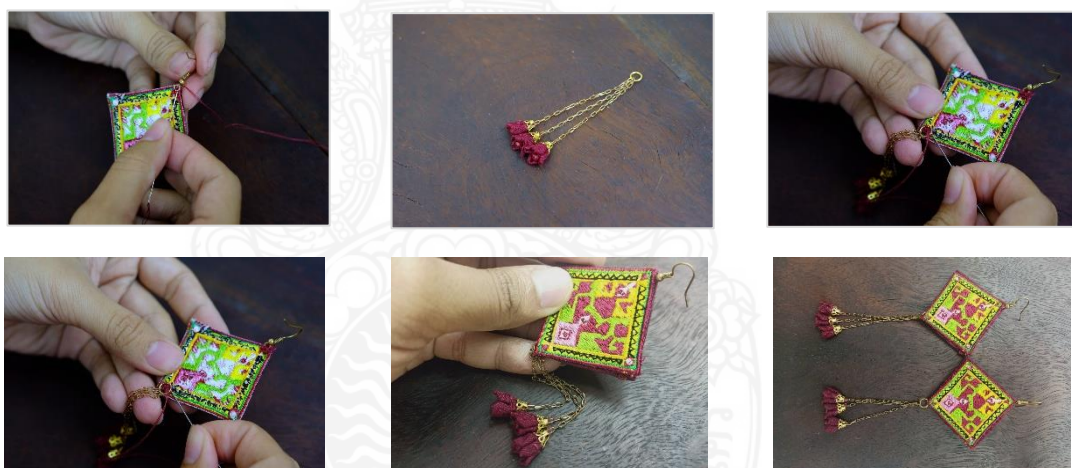

ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู A และ D ขั้นตอนที่ 1 ตัดผ้าขาวขนาดใหญ่ กว้าง 4 เซนติเมตร ยาว 4 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น ตัดผ้าสีพื้น กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 4.5 เซนติเมตร นำผ้าขาวที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางบนผ้าที่ตัดไว้จากนั้นนำเตารีดรีดบนผ้าขาวด้วยความร้อนปานกลาง ประมาณ 2 - 3 นาที เพื่อให้ผ้าขาวติดกับผ้า นำผ้าที่รีดผ้าขาวแล้วเย็บเก็บริมทั้ง 4 ด้าน เย็บด้วยวิธีการเนาฝีเข็มละเอียด

ภาพที่ 37 ตัดผ้ากาวสำหรับการประดิษฐ์ต่างหู A และ D

ขั้นตอนที่ 2 การประกอบต่างหู นำตะขอต่างหูเย็บติดที่มุมด้านบนของผ้าสีพื้นที่เย็บเสร็จแล้ว จากนั้นนำดอกทิวลิป (วิธีการทำเช่นเดียวกับการทำสร้อยคอในขั้นตอนที่ 4 การทำดอกทิวลิป) ที่ได้ใส่โซ่ปรับระดับให้มีความยาว 5 เซนติเมตร จำนวน 3 เส้น ร้อยใส่ห่วงทองใช้คิบบีให้สนิทแล้วติดลงที่ด้านล่างของชิ้นงานเย็บให้แน่น แล้วนำผ้าปกปลายสองห้องเย็บติดทับบนผ้าสีพื้นที่ด้วยวิธีการสอดสอดด้ายเก็บปลายละเอียดชิ้นงานให้เรียบร้อย

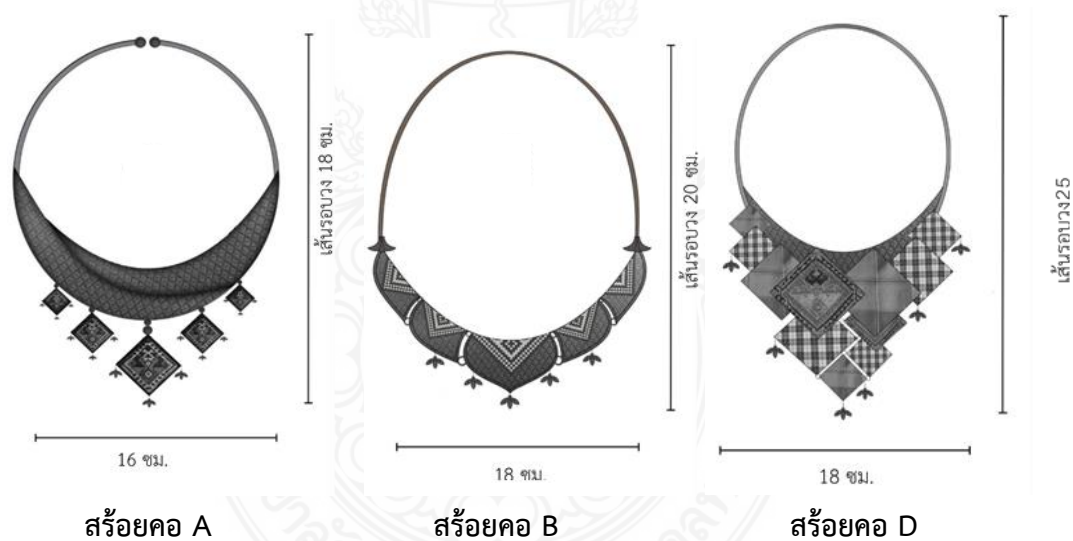
ภาพที่ 38 การประกอบต่างหู A และ D

ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู B ตัดผ้ากาวรูปทรงกลีบบัว จำนวน 4 ชิ้น ตัดเป็นรูปทรงพัดจำนวน 2 ชิ้น ตัดผ้าทอลายแสลงเป็นรูปทรงกลีบบัวจำนวน 4 ชิ้น ตัดผ้าทอสีพื้นรูปทรงพัดจำนวน 2 ชิ้น นำผ้ากาวรัดกับผ้าทอลายแสลง พับเก็บมุมแล้วเย็บสอยให้เรียบร้อย (ผ้าทอสีพื้นทำเช่นเดียวกัน) จากนั้นนำดอกแก้วติดที่ปลายด้านล่างของกลีบบัว ติดห่วงทองที่มุมด้านบนทั้ง 2 ชิ้น (รูปทรงพัดทำเช่นเดียวกัน) จากนั้น นำรูปทรงพัดต่อกับรูปทรงกลีบบัว 1 ข้าง แล้วต่อด้วยโซ่ปรับระดับ ติดตะขอต่างหู อีกหนึ่งข้างต่อโซ่ปรับระดับแล้วติดตะขอต่างหู

ภาพที่ 39 ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู B

2) สร้อยคอ (Necklace)

ขั้นตอนการประดิษฐ์สร้อยคอ B ขั้นตอนที่ 1 ตัดผ้าขาวจำนวน 5 ขนาด ขนาดที่ 1 ตัดผ้าขาวเป็นรูปทรงกลีบบัว จำนวน 2 ชิ้น ขนาดที่ 2 จำนวน 2 ชิ้น ขนาดที่ 3 จำนวน 2 ชิ้น จากนั้นตัดผ้าทอลายพื้นตามจำนวนของผ้าขาว นำผ้าขาวประกบกับผ้าทอลายแล้วรีดให้ครบตามจำนวน นำผ้าทอลายพื้นประกบปิดด้านหลัง แล้วเย็บสอยให้เรียบร้อย ตัดผ้าทอลายเครื่องกลางมาเย็บติดกับชิ้นงาน

ภาพที่ 40 ขั้นตอนการตัดผ้ากาวสำหรับการประดิษฐ์สร้อยคอ B

ขั้นตอนที่ 2 นำห่วงทองมาหนีบติดกับตัวชิ้นงานทั้ง 2 ข้าง จากนั้นนำชิ้นงานมาต่อเข้าด้วยกัน แล้วใช้ไซ้ปรับระดับ ดัดที่ปลายห่วงชั้นสุดท้าย แล้วติดตะขอγάมปูที่ไซ้ปรับระดับ ติดดอกแก้วให้สวยงาม

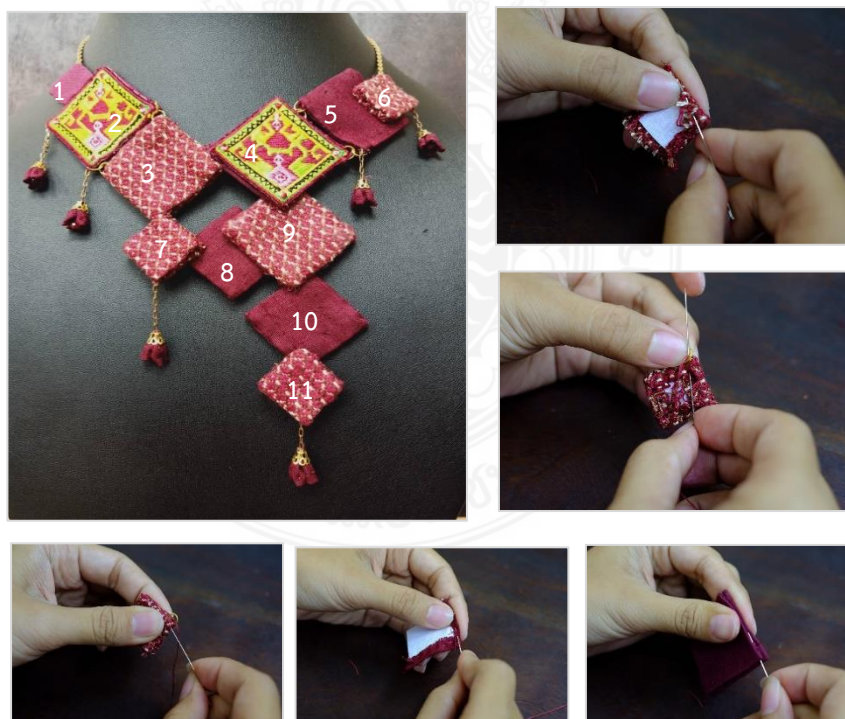
ภาพที่ 41 ขั้นตอนการประกอบสร้อยคอ B

ขั้นตอนการประดิษฐ์สร้อยคอ D ขั้นตอนที่ 1 ตัดกระดาษแข็งเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสจำนวน 3 ขนาด เพื่อใช้ในการวัดขนาดชิ้นส่วนต่าง ๆ ขนาดเล็ก กว้าง 2 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร ขนาดกลาง กว้าง 3 เซนติเมตร ยาว 3 เซนติเมตร ขนาดใหญ่ กว้าง 4 เซนติเมตร กว้าง 4 เซนติเมตร จากนั้นตัดผ้าลายดอกแก้วขนาดเล็ก กว้าง 2.5 เซนติเมตร ยาว 2.5 เซนติเมตร จำนวน 6 ชิ้น ขนาดใหญ่ กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 4.5 เซนติเมตร จำนวน 4 ชิ้น ตัดผ้าสีพื้นขนาดเล็ก กว้าง 2.5 เซนติเมตร ยาว 2.5 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น ขนาดกลาง กว้าง 3.5 เซนติเมตร ยาว 3.5 เซนติเมตร จำนวน 4 ชิ้น ขนาดใหญ่ กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 4.5 เซนติเมตร จำนวน 4 ชิ้น แล้วตัดผ้ากาวขนาดเล็ก กว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 2 เซนติเมตร จำนวน 8 ชิ้น ขนาดกลาง ขนาดกลาง กว้าง 3 เซนติเมตร ยาว 3 เซนติเมตร จำนวน 4 ชิ้น ขนาดใหญ่ กว้าง 4 เซนติเมตร ยาว 4 เซนติเมตร จำนวน 8 ชิ้น นำผ้ากาวที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางบนผ้าที่ตัดไว้แต่ละขนาด จากนั้นนำเตารีดรีดบนผ้ากาวด้วยความร้อนปานกลาง ประมาณ 2 - 3 นาที เพื่อให้ผ้ากาวติดกับผ้าที่ตัดไว้ทั้งหมด

ภาพที่ 42 การตัดกระดาษและการตัดผ้า

ขั้นตอนที่ 2 นำผ้าที่รีดผ้ากาวแล้วเย็บเก็บริมทั้ง 4 ด้าน เย็บด้วยวิธีการเนาฝีเข็มละเอียดเมื่อเย็บครบทุกชั้นแล้วนำชิ้นงานแต่ละขนาดประกบเข้าด้วยกันชั้นที่ 1 นำห่วงทองวางลงบนด้านบน ชั้นที่ 2 นำห่วงทองวางลงบนด้านขวาและด้านล่าง ชั้นที่ 3 นำห่วงทองวางลงบนด้านซ้ายและด้านบน ชั้นที่ 4 นำห่วงทองวางลงบนด้านซ้ายและด้านบน ชั้นที่ 5 นำห่วงทองวางลงบนด้านซ้ายและด้านล่างของชิ้นงาน ชั้นที่ 6 นำห่วงทองวางที่ด้านบนของชิ้นงาน ใช้เข็มเย็บวนที่ห่วงทองของชิ้นงานที่ 1 - 6 ให้แน่นแล้วนำชิ้นงานอีกหนึ่งชิ้นประกบเข้าด้วยกันจากนั้นเย็บเนาทั้ง 4 ด้านให้เรียบร้อย ชิ้นงานที่ 7 - 11 นำชิ้นงานอีกหนึ่งชิ้นประกบเข้าด้วยกันจากนั้นเย็บเนาทั้ง 4 ด้านให้เรียบร้อย

ภาพที่ 43 นำผ้าที่รีดผ้ากาวและเย็บเก็บริม

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการทำดอกทิวลิป ตัดผ้าสีผ่านขนาด กว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 2 เซนติเมตร จากนั้นพับริมผ้าเข้ามาจรดกึ่งกลางผ้าแล้วใช้เข็มเย็บริมผ้าหนึ่งครั้งทำทั้งสามด้านเช่นเดิม เมื่อครบทั้งสี่ด้านแล้วพับริมผ้าจรดกึ่งกลางเย็บอีกครั้งทั้งหมด เมื่อเย็บครบแล้วพับครึ่งจนได้รูปสามเหลี่ยมแล้วเย็บกึ่งกลางทางด้านซ้ายและด้านขวา แล้วจับจีบผ้าจนได้ผ้าเป็นสี่กลีบเย็บตรงกลาง ทั้งสี่มุมใช้เข็มแทงจากตรงกลางไปออกกลางกลีบดอกแล้วเย็บกลับกึ่งกลางเช่นเดิมเย็บเช่นเดิมทั้ง สามกลีบ เมื่อได้ครบทั้งสี่กลีบแล้วนำลูกปัดเย็บติดตรงกลางแล้วแทงเข็มขึ้นทางด้านบนของดอกนำ โข่ปรับระดับเย็บติดกับดอกทิวลิปแล้วนำขั้วทองครบที่โคนดอกใช้คีมบีบให้ขั้วทองยึดติดแน่นกับดอก ทิวลิป

ภาพที่ 44 วิธีการทำดอกทิวลิป

ขั้นตอนที่ 4 การประกอบสร้อยคอ จัดวางรูปแบบสร้อยคอตามที่ได้ออกแบบไว้ จากนั้นเย็บชิ้นงานที่ 11, 10, 9, 8, 7, 4, 3 เข้าด้วยกันโดยใช้วิธีการเย็บสอยซ่อนได้ นำเข็มแทงเข้าไปในรอยสันทบผ้าเพื่อซ่อนปม จากนั้นแทงเข็มออกมาเพื่อซ่อนปมแล้วสะกิดแทงลงไปที่ยังงานด้านล่างเกี่ยวผ้าด้านล่างขึ้นเล็กน้อยแทงเข็มขึ้นด้านบนให้เกี่ยวกับชิ้นงานอีกชิ้นให้ทะลุสันทบผ้าลงมาในจุดที่ติด ๆ กับ จุดที่แทงขึ้น โดยสอดเข็มใต้สันทบผ้าห่างจากจุดแรกประมาณ 2 มิลลิเมตร จากนั้นทำเหมือนเดิมไปเรื่อย ๆ จนจบชิ้นงาน เก็บปมด้ายให้เรียบร้อย เมื่อได้ชิ้นงานแล้วนำชิ้นงานที่ 6, 5, 2, 1 ประกอบเข้าด้วยกันโดยใช้เข็มบิดห่วงทองให้มีความกว้างพอที่จะใส่เข้าไปในห่วงทองอีกชิ้นแล้วใช้เข็มบิดให้ปลายห่วงทองแนบสนิท

ภาพที่ 45 การประกอบสร้อยคอ

ขั้นตอนที่ 5 การประกอบโซ่ปรับระดับและตกแต่งสร้อยคอ ตัดโซ่ปรับระดับ ยาว 12 เซนติเมตร จำนวน 2 เส้น เส้นที่หนึ่งใช้ห่วงทองเกี่ยวติดกับปลายโซ่ปรับระดับ เส้นที่สองใช้ห่วงทองเกี่ยวติดกับปลายโซ่ปรับระดับแล้วใส่ตะขอก้ามปูเข้าไปในห่วงทองใช้คีมบีบให้สนิท จากนั้นนำโซ่ปรับระดับที่ใส่ห่วงทองแล้วมาเกี่ยวติดกับตัวสร้อยคอใช้คีมบีบให้สนิททั้งสองข้าง เมื่อได้ตัวสร้อยคอแล้วนำดอกทิวลิปที่สำเร็จแล้วติดตกแต่งตัวสร้อยคอ โดยมีความยาวประมาณ 2 เซนติเมตร ใช้เข็มเย็บติดตัวโซ่กับตัวสร้อยคอให้เรียบร้อยแล้วเก็บปลายด้ายให้สวยงาม

ภาพที่ 46 ผลงานการประดิษฐ์สร้อยคอ D

3) สร้อยข้อมือ (Bracelet)

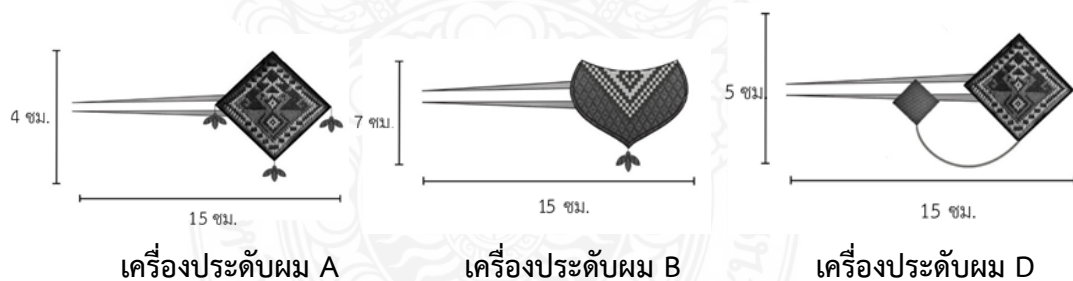
ขั้นตอนการประดิษฐ์สร้อยข้อมือ D ขั้นตอนที่ 1 ตัดผ้าขาวขนาดใหญ่ กว้าง 4 เซนติเมตร ยาว 4 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น ขนาดกลาง กว้าง 3 เซนติเมตร ตัดผ้าสีพื้น กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 4.5 เซนติเมตร นำผ้าขาวที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางบนผ้าที่ตัดไว้จากนั้นนำเตารีดรีดบนผ้าขาวด้วยความร้อนปานกลาง ประมาณ 2 - 3 นาที เพื่อให้ผ้าขาวติดกับผ้า นำผ้าที่รีดผ้าขาวแล้ว เย็บเก็บริมทั้ง 4 ด้าน เย็บด้วยวิธีการเนาฝีเข็มละเอียด

ขั้นตอนที่ 2 นำผ้าขนาด 4 เซนติเมตร ประกอบกับลายผ้าทอลายสองห้อง แล้วเย็บสอยมุมให้เรียบร้อย จากนั้นนำชิ้นที่ 2 ประกอบกัน ชิ้นที่ 3 เช่นเดียวกัน เย็บสอยมุมแล้วนำห่วงทองมาเย็บติดเข้าด้วยกัน เย็บลายสองห้องและชิ้นที่ 2 ให้ติดกัน นำชิ้นที่ 3 มาประกอบบน แล้วใช้ปรับระดับใส่ที่ห่วงทั้งสองข้างใส่ตะขอกำมปู

ภาพที่ 47 ตัดผ้ากาวประดิษฐ์กำไรข้อมือชุด D

4) เครื่องประดับผม (Hair Pins)

ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับผม A และ D ขั้นตอนที่ 1 ตัดผ้ากาวขนาดใหญ่ กว้าง 4 เซนติเมตร ยาว 4 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น ขนาดเล็ก กว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 2 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น ตัดผ้าสีพื้น กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 4.5 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น ตัดผ้าลายดอกแก้ว กว้าง 2.5 เซนติเมตร ยาว 2.5 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น นำผ้ากาวที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางบนผ้าที่ตัดไว้จากนั้นนำเตารีด รีดบนผ้ากาวด้วยความร้อนปานกลาง ประมาณ 2 - 3 นาที เพื่อให้ผ้ากาวติดกับผ้า นำผ้าที่รีดผ้ากาวแล้วเย็บเก็บริมทั้ง 4 ด้าน เย็บด้วยวิธีการเนาฝีเข็มละเอียด

ภาพที่ 48 การตัดผ้าประดิษฐ์เครื่องประดับผม A และ D

ขั้นตอนที่ 2 นำปิ่นปักผมวงบนผ้าปกปลายสองท้องแล้วเย็บติดให้แน่น และนำผ้าพื้นมาประกบแล้วเย็บด้วยวิธีการสอยซ่อนด้าย จากนั้นนำผ้าลายดอกแก้วประกบที่ปิ่นด้านล่างแล้วเย็บติดด้วยวิธีการสอยซ่อนด้าย

ภาพที่ 49 การประกอบเครื่องประดับผม A และ D

ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับผม B ตัดผ้ากาวยเป็นรูปทรงกลีบบัว จำนวน 2 ชั้น ตัดผ้าทอลายแซงเป็นรูปกลีบบัว จำนวน 2 ชั้น นำผ้ากาวยึดติดกับผ้าทอลายแซง พับเก็บมุมแล้วเย็บสอยให้เรียบร้อย จากนั้นนำปิ่นมาวางบนผ้าทอลายแซงเย็บติดกับผ้าทอ ชั้นบนนำผ้าทอลายเครือกลางเย็บติดเช่นเดียวกัน นำชิ้นงานทั้ง 2 ชั้น ประกบเข้าด้วยกันแล้วเย็บสอยให้เรียบร้อย

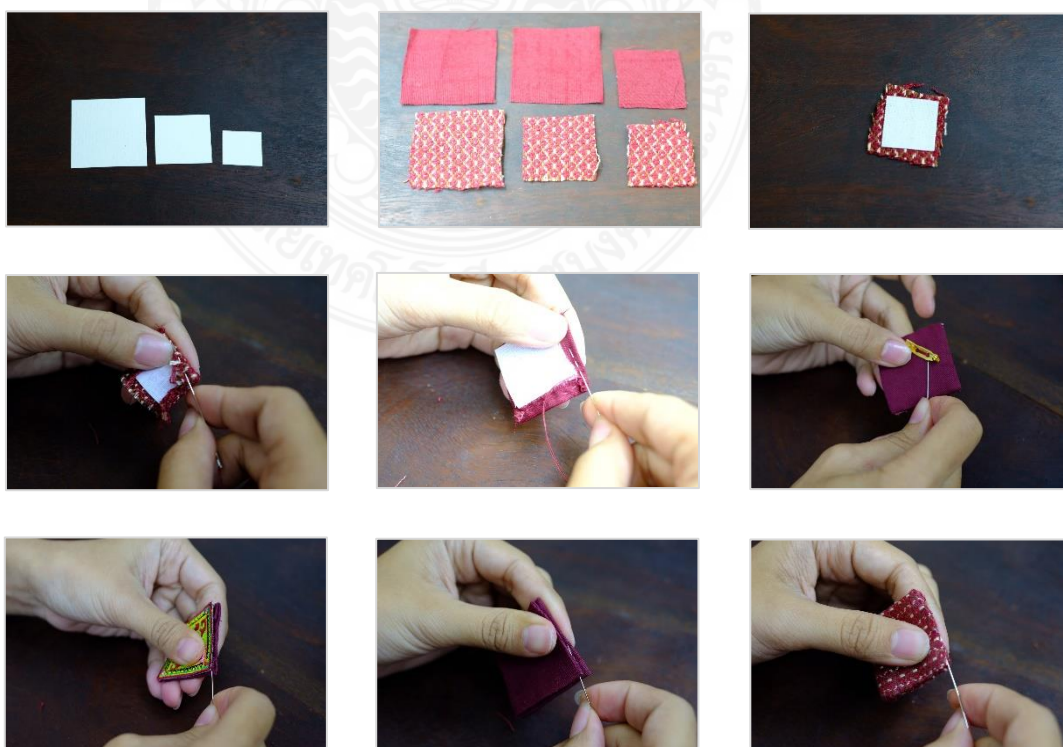

ภาพที่ 50 ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับผม B

5) เข็มกลัดติดเสื้อ (Brooch)

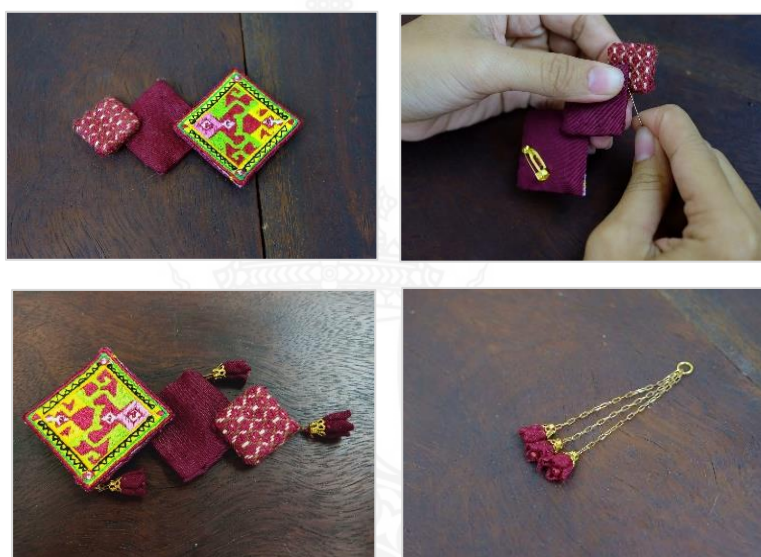

ขั้นตอนการประดิษฐ์เข็มกลัดติดเสื้อ A และ D ขั้นตอนที่ 1 ตัดผ้าขาวขนาดใหญ่ กว้าง 4 เซนติเมตร ยาว 4 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น ขนาดกลาง กว้าง 3 เซนติเมตร ยาว 3 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น ขนาดเล็ก กว้าง 2 เซนติเมตร ยาว 2 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น ตัดผ้าสีพื้น ขนาดใหญ่ กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 4 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น ขนาดกลาง กว้าง 3.5 เซนติเมตร ยาว 3.5 เซนติเมตร จำนวน 2 ชิ้น ผ้าลายดอกแก้ว กว้าง 2.5 เซนติเมตร ยาว 3.5 เซนติเมตร จำนวน 1 ชิ้น นำผ้าขาวที่ตัดเรียบร้อยแล้ววางบนผ้าที่ตัดไว้จากนั้นนำเตารีดรีดบนผ้าขาวด้วยความร้อนปานกลาง ประมาณ 2 - 3 นาที เพื่อให้ผ้าขาวติดกับผ้า นำผ้าที่รีดผ้าขาวแล้วเย็บเก็บริมทั้ง 4 ด้าน ส่วนชิ้นงานใหญ่เย็บเข็มกลัดติดที่ด้านหลังของชิ้นงานให้แน่น จากนั้นนำผ้าลายสองท้องประกบกับชิ้นงานใหญ่ ชิ้นงานขนาดกลางประกบกับขนาดกลาง ชิ้นงานขนาดเล็กประกบกับชิ้นเล็กแล้วเย็บด้วยวิธีการเนาฝีเข็มละเอียด

ภาพที่ 51 การตัดผ้าการประดิษฐ์เข็มกลัดติดเสื้อ A และ D

ขั้นตอนที่ 2 การประกอบที่ติดหน้าอก จัดวางชิ้นงานตามที่ได้ออกแบบไว้แล้วเย็บชิ้นงานให้ติดกันด้วยวิธีการเย็บสอยซ่อนด้าย จากนั้นนำดอกทิวลิปที่ทำเตรียมไว้ (วิธีการทำเช่นเดียวกับการทำสร้อยคอในขั้นตอนที่ 4 การทำดอกทิวลิป) มาเย็บติดตกแต่งบนชิ้นงานให้สวยงามตามที่ได้ออกแบบไว้

ภาพที่ 52 การประกอบเข็มกลัดติดเสื้อ A และ D

ขั้นตอนการประดิษฐ์เข็มกลัดติดเสื้อ B ตัดผ้ากาวยูรีนรูปทรงกลีบบัว จำนวน 2 ชิ้น รูปทรงพัดจำนวน 2 ชิ้น ตัดผ้าทอลายแสลงรูปทรงกลีบบัว จำนวน 2 ชิ้น รูปทรงพัดจำนวน 2 ชิ้น นำผ้ากาวยูรีนติดกับผ้าทอลายแสลงและผ้าทอลายพื้น จากนั้นนำห่วงทองมาเย็บติดที่ด้านบนของกลีบบัว ติดด้านล่างของรูปทรงพัด เย็บติดให้แน่น นำชิ้นงานอีกชิ้นมาประกบแล้วเย็บสอยติดกันให้เรียบร้อย นำเข็มกลัดมาเย็บติดที่ด้านหลังของรูปทรงพัด แล้วติดดอกแก้วที่ด้านล่างให้สวยงาม

ภาพที่ 53 ขั้นตอนการประดิษฐ์เข็มกลัดติดเสื้อ B

3.2 ระยะเวลาที่ 2 การถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ และการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย

การถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ และการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก การถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย และขั้นตอนที่สอง การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.1 การถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้สำรวจโดยการสอบถามสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย มีความต้องการฝึกอบรม ให้มีการถ่ายทอดลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ เครื่องประดับแบบ A จำนวน 1 ชุด จำนวน 5 ชิ้น ได้แก่ ต่างหู (Earrings) สร้อยคอ (Necklace) สร้อยข้อมือ (Bracelet) เครื่องประดับผม (Hair Pins) และเข็มกลัดติดเสื้อ (Brooch)

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.2.1 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

โครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จำนวน 30 ท่าน โดยแบ่งคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ชื่อ – นามสกุล อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานที่ทำงาน ตำแหน่ง ความเชี่ยวชาญ/ความชำนาญ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการวิจัยชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อโครงการวิจัยชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านผลิตภัณฑ์ และการนำไปใช้ในเชิงธุรกิจ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3.2.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาโครงการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง และส่วนของการความคิดเห็น ที่มีต่อชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่าย ท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย นำเสนอในรูปแบบความเรียง โดยใช้สูตรคำนวณ ของ พิมพรรณ (2554) ดังนี้

ค่าร้อยละ ใช้ในการเปรียบเทียบสัดส่วนของชุดข้อมูล ดังนี้

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ค่าความถี่ที่ต้องเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ
 n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ระดับค่าเฉลี่ยใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ โดยใช้สูตรการจัดช่วงระดับคะแนน ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 f แทน ค่าความถี่ข้อมูลแต่ละชั้น

x แทน ค่าคะแนนระดับความพึงพอใจ
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

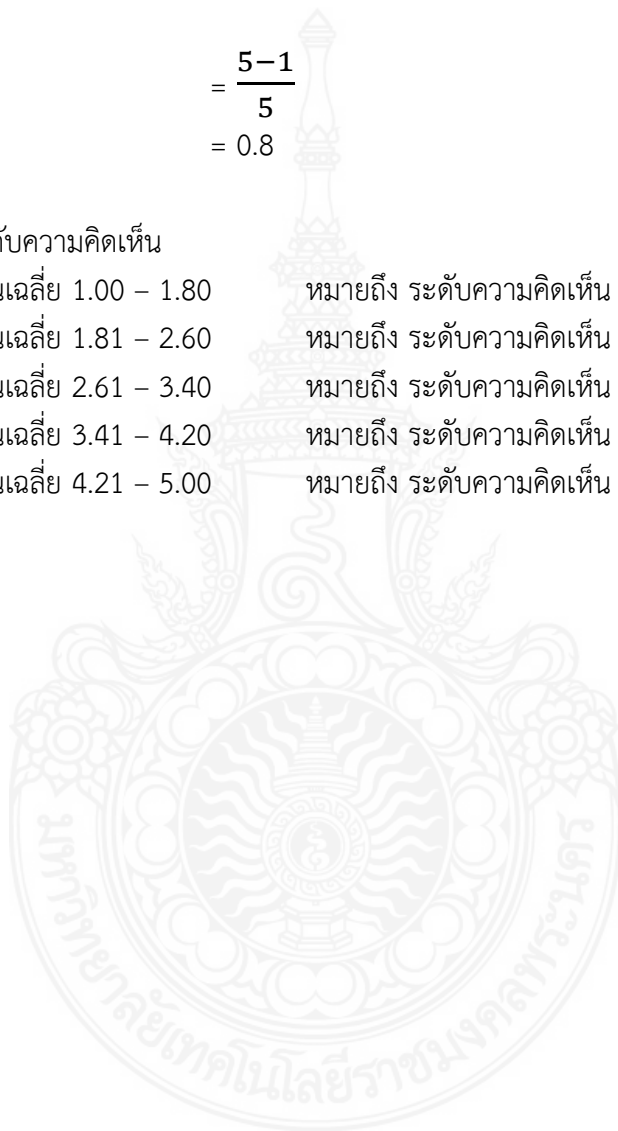
$$\text{การจัดช่วงระดับคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

การแบ่งช่วงระดับความคิดเห็น

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุดที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	น้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	มาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับความคิดเห็น	มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

4.1 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

4.2 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

4.3 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

4.4 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

4.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก เรื่องเล่าเกี่ยวกับชื่อและสถานที่ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และประเด็นที่สอง ประวัติการแบ่งพื้นที่ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

4.1.1 เรื่องเล่าเกี่ยวกับชื่อและสถานที่ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

คนในชุมชนมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของผู้คนและชื่อสถานที่ต่าง ๆ เรื่องเล่าดังกล่าวผูกโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ และคนกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ประกอบด้วยเรื่องเล่าจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเล่าเกี่ยวกับชื่อทุ่งเสลี่ยม และเรื่องเล่าเกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ดังนี้

1) เรื่องเล่าเกี่ยวกับชื่อทุ่งเสลี่ยม คนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เล่าว่า ทุ่งเสลี่ยม คนพื้นบ้านออกเสียงว่า ไต้ง – สะ – เหลี่ยม “ไต้ง” คือ ทุ่ง ส่วนคำว่า “ทุ่งเสลี่ยม” มาจากข้อสันนิษฐาน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก “เสลี่ยม” มาจากคำว่า “สะเหลียม” (เป็นพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง) ที่ภาคกลางเรียกว่า “สะเดา” ไม้ชนิดนี้ มีขึ้นอยู่ทั่วไป เพราะที่บริเวณนั้นมีต้นสะเหลียมหรือสะเดามาก ลักษณะที่สอง “เสลี่ยม” มาจากคำว่า “เหลี่ยม” (งูเหลือมหรืองูหลาม) เพราะมีงูเหลือมขนาดใหญ่เข้ามาจับสัตว์ ในบริเวณนั้นอยู่เป็นประจำ และลักษณะที่สาม

“เสลียม” มาจากคำว่า “สระสี่เหลี่ยม” เพราะพื้นที่นี้ยังมีสระสี่เหลี่ยม เป็นหลักฐานปรากฏให้เห็นอยู่ในทุ่งนา หมู่บ้านทุ่งเสลียม

นอกจากนี้ คำว่า สะเสียม เป็น “เสลียม” จึงต้องอ่านว่า สะ - เหลียม ซึ่งเป็นวิธีอ่านอักษรนำ บ้านโด้งสะเสียมจึงเป็นบ้านโด้งเสลียม (สะเหลียม) ทุ่งเสลียมขณะนั้นอยู่ในเขตการปกครองของตำบลนาทุ่ง อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย เนื่องจากสำเนียงภาษาของชาวตำบลนาทุ่งหรือชาวสุโขทัยแตกต่างจากสำเนียงในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น “เสื่อ” (สาด) ออกเสียงว่า เสื่อ “เสื่อ” (สัตว์) ออกเสียงว่า เสื่อ “งูเหลือม” ออกเสียงว่า งูเหลือม และคำว่า “เสลียม” ออกเสียงว่า สะ - เหลียม คนบ้านทุ่งสะเหลียมส่วนใหญ่มาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ใช้ภาษาล้านนา เมื่ออยู่ในปกครองของสุโขทัยจึงพยายามพูดเหมือนคนสุโขทัย เมื่อเขียนตามคำบอก ออกเสียง สะ - เหลียม จึงเขียนว่า “เสลียม” ตามสำเนียงของชาวสุโขทัย เมื่อเป็นทุ่งเสลียมชาวสุโขทัยก็ออกเสียงว่า “ทุ่งชะเหลียม”

2) เรื่องเล่าเกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ประมาณปี พ.ศ. 2428 ชาวเมืองลำปาง จากเขตอำเภอเถิน ได้ย้ายถิ่นฐานเพื่อหาที่ทำกินใหม่ จึงพาครอบครัวประมาณมากกว่า 300 คน มาตั้งถิ่นฐานจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ในช่วงแรก พื้นที่ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นป่าดงดิบทึบ ราษฎรซึ่งมีอาชีพในการล่าสัตว์ไปขาย เพื่อแลกข้าวที่บ้านปากคลองช้าง และปากคลองแห้ง ปัจจุบันตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสุวรรณโคตร (เดิมอำเภอทุ่งเสลียม เป็นส่วนหนึ่งของอำเภอสุวรรณโคตร) ดังที่ ผู้ใหญ่หมู่ 5 เล่าว่า “ก็มาหาที่ทำมาหากินอะครึบ หาที่ทำกินใหม่ ทุ่งเสลียมนี้จะเป็นประเพณีทางเหนือ เหมือนที่ ชิงกร ไกรลาศ ร้องเพลงลืมหืมอำเภอทุ่งเสลียม เพราะมันไปติดทางอำเภอเถิน จังหวัดลำปางไง ก็จังหวัดสุโขทัยจะต้องพูดไทยเนอะ แต่มีเนียงทุ่งเสลียม เนียงที่พูดภาษาเหนือ จะรับอิทธิพลมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จะพูดภาษาเหนือหลักเลยนะและก็จะมโหฬารอีกก็คือ อำเภอศรีสขณาสัย ก็จะเป็นไทพวน” (ผู้ใหญ่หมู่ 5, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563)

คนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลไทยชนะศึก ซึ่งส่วนหนึ่งอพยพมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง อำเภอเถิน เป็นหนึ่งใน 13 อำเภอของจังหวัดลำปาง หากมองแผนที่ยุคปัจจุบันจะพบว่าอำเภอเถินตั้งอยู่ทางใต้ของตัวเมืองลำปางเชื่อมต่อเขตปกครองมากมาย ทั้งอำเภอร่วมจังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดตาก และจังหวัดลำพูน จัดเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานในฐานะชุมทางเส้นทางสำคัญไปยังหัวเมืองอื่น ๆ และถือเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญของอาณาจักรล้านนา ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนบริเวณนี้พัฒนาเป็นเมืองได้ กล่าวคือจากตัวเมืองเถินลัดเลาะตามแม่น้ำวังมุ่งสู่ทิศเหนือจะเดินทางไปถึงเมืองลำปาง ในทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีเส้นทางข้ามช่องเขาผ่าน ลำน้ำลี่ สามารถติดต่อชุมชนในเมืองลำพูนและเชียงใหม่ได้ ส่วนเส้นทางการค้าโบราณจากเมืองเถินที่ติดต่อกับสุโขทัยผ่าน ลำน้ำแม่มอกทางทิศใต้ และมีลำน้ำอีกหนึ่งสายที่ใช้เป็นเส้นทางไปเมืองแพร่ ชื่อ ห้วยแม่ปะ

พื้นที่อำเภอเถิน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่เป็นเมืองหน้าด่านของอาณาจักรล้านนาก่อนจะถึงเมืองลำปาง และเป็นเส้นทางผ่านในการเดินทางของกรุงศรีอยุธยากับพม่า เนื่องจากเมืองเถินนั้นเป็นเมืองเล็กไม่มีกำลังที่จะต้านทัพที่ขอผ่านได้ จึงต้องยอมให้ทั้งกองทัพอยุธยาและพม่าเดินทาง ชาวเมืองเถินได้รับความ

เดือดร้อนจากศึกสงคราม ด้วยกองทัพที่เดินผ่านต่างสร้างความเดือดร้อนแก่ชาวเมือง ดังนั้น ผู้คนเมืองเถินจึงได้ทิ้งเมืองให้กลายเป็นเมืองร้างในช่วงเวลาระยะหนึ่ง

ประมาณปี พ.ศ.2310 เจ้านายเชื้อเจ้าเจ็ดตน พระเจ้ากาวิละได้รวบรวมกำลังเข้าสามีกัดกับสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โดยหยุดเดินทัพเพื่อระดมพลกำลังที่เมืองเถิน แล้วค่อยตีทยอยตีเมืองขึ้นที่พม่าปกครอง ตั้งแต่ลำปาง ลำพูน จนกระทั่งนครเชียงใหม่ ในที่สุดพระองค์ก็ได้ตีทัพพม่าจนถอยพ่ายออกไปจากแผ่นดินล้านนาได้สำเร็จ เมืองเถินจึงไม่ได้เป็นทางผ่านของกองทัพอีก ต่อมาเมื่อถึงแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงสถาปนาพระเจ้ากาวิละขึ้นเป็นพระเจ้าเชียงใหม่พระองค์ที่ 1 และได้ทยอยผู้คนที่ย้ายถิ่นสงครามรวมทั้งผู้คนต่างเมืองที่ได้เทครัวจากการทำศึกสงครามมาอยู่ในเมืองเถิน มีผู้คนมาอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองเมืองหนึ่งของล้านนาและเมืองลำปางตราบนานเท่านาน

เช่นเดียวกับ บริเวณพื้นที่บ้านแม่ทุเลา คนในชุมชนตั้งชื่อตามคลองแม่น้ำแม่ทุเลา เนื่องจากในอดีต คลองแห่งนี้เป็นที่เจรจาสงบศึก การสู้รบระหว่างเหล่าทัพ จึงมีความเชื่อว่าเป็นบริเวณที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ ทุเลาลงไปได้ นอกจากนั้นยังมีประวัติเล่าขานต่อว่า ครั้งอดีตชาวตำบลกลางดง (อำเภอทุ่งเสลี่ยม) ได้เดินทางไปยังอำเภอวังไม้ขอน หรืออำเภอสวรรคโลกในปัจจุบัน และระหว่างทางชาวบ้านก็มักจะแวะพักที่คลองสำราญ เมื่อชาวบ้านพักจนพอหายเหนื่อย จึงเรียกว่า ทุเลาหรือหายเหนื่อยแล้วก็จะออกเดินทางต่อ สถานที่แห่งนี้จึงได้ชื่อว่าบ้านแม่ทุเลา

นอกจากนี้ เส้นทางสายประวัติศาสตร์ระหว่างเมืองเถินหรือเมืองเขลางค์ หรือ อิงคปัฐ จังหวัดลำปาง และอำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เมื่อ 700 กว่าปีก่อน คือ เป็นเมืองหน้าด่านของล้านนา และเป็นเส้นทางผ่านของกองทัพ บางคราวก็ตกอยู่ในอำนาจของเชียงใหม่ บางคราวก็ขึ้นอยู่กับพม่า บางคราวก็ต้องยอมให้ทัพอยุธยาเดินผ่าน ชาวเมืองเถินได้รับความเดือดร้อนกับกองทัพที่ผ่าน จึงเป็น เมืองร้างเป็นระยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อพระเจ้าตากสินได้ขับไล่พม่าออกไป และเวลาทำสงครามก็ยกทัพ ไปทางอื่น ไม่ผ่านเถินอีก จึงทำให้เถินสงบมีผู้คนมากขึ้น **ช่องหอรบเป็นกำแพงกันเขตแดนระหว่างอาณาจักรล้านนากับอาณาจักรสุโขทัยแห่งนี้** (ดังภาพที่ 54) คือเส้นทางจากบ้านแม่พู่ ต้องผ่านด่านช่องหอรบแห่งนี้ ถึงจะเข้าเขตเมืองสุโขทัยได้ กำแพงกันเขตแดนระหว่างอาณาจักรล้านนา กับอาณาจักรสุโขทัย ในอดีต ณ บ้านหอรบ ตำบลเวียงมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เป็นอีกหนึ่งสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์ ปัจจุบันยังหลงเหลือซากกำแพงโบราณให้เห็นกัน เป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง กับอำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย (พรรช, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563)

ภาพที่ 54 ซ่องหอรบเป็นกำแพงกันเขตแดนระหว่างอาณาจักรล้านนากับอาณาจักรสุโขทัย

อย่างไรก็ตาม คนบ้านทุ่งเสลี่ยมอีกส่วนหนึ่งเป็นชาวไทพวน ที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว เมื่อประมาณ พ.ศ.2370 หรือเมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา ผ้าชิ้นลาวที่พบในล้านนา ส่วนหนึ่งได้แก่ ผ้าทอของกลุ่มชาวไท คือ กลุ่มไทพวน ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และที่อำเภอตรอน อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ลักษณะของตัวผ้าชิ้นไทพวนเป็นลายมุก ในแนวเส้นยืนและมีตีนจกที่ทอด้วยการประดิษฐ์ลวดลายอย่างละเอียดวิจิตรยิ่ง

ปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2563) ผู้คนยังคงดำรงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน เช่น ในยามหมดหน้านาก็ทำอาชีพเสริมเหมือนเช่นในอดีต ดังคำที่ว่า "หญิงทอผ้า ชายตีเหล็ก" ผู้ชายจะมีหน้าที่ตีเหล็ก เช่น บุญ กุมาร อายุ 70 ปี (สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) เล่าว่า “การตีเหล็กเป็นการสืบทอดวิชาลูกผู้ชาย เมื่อเสร็จหน้าทำนา ลุงต้องยกค้อนฟาดทั้งมาตั้งแต่อายุ 16 จน 70 ปี เรียนมาจากพ่อเป็นชาวไทพวนหาดเสี้ยว” บางครั้งเมื่อเสร็จหน้าทำนาผู้ชายจะมีหน้าที่ในการหาฝ้ายให้ผู้หญิงในครอบครัวของตนเอง และผู้หญิงจะมีหน้าที่ในการทอผ้า โดยเฉพาะผ้าชิ้นตีนจก ซึ่งต้องใช้ความวิริยะในการจกด้วยมือ โดยใช้ขนเม่นจกด้ายสีต่าง ๆ ให้เกิดเป็นลวดลายทั้งผืน เด็กผู้หญิงจะมีการเรียนรู้การทอผ้าจากภายในครอบครัว เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกสาว พี่สาวถ่ายทอดให้น้องสาว ทุกครอบครัวจึงมีทุกทอผ้าได้ถนัดบ้านทุกหลัง (สุนทรี, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) ดังนั้น วัฒนธรรมประเพณีของของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จึงเป็นรูปแบบผสมผสานระหว่างคนชาวเหนือ และชาวไทพวนที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว

4.1.2 ประวัติการแบ่งพื้นที่ในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านสามหลัง ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่ง

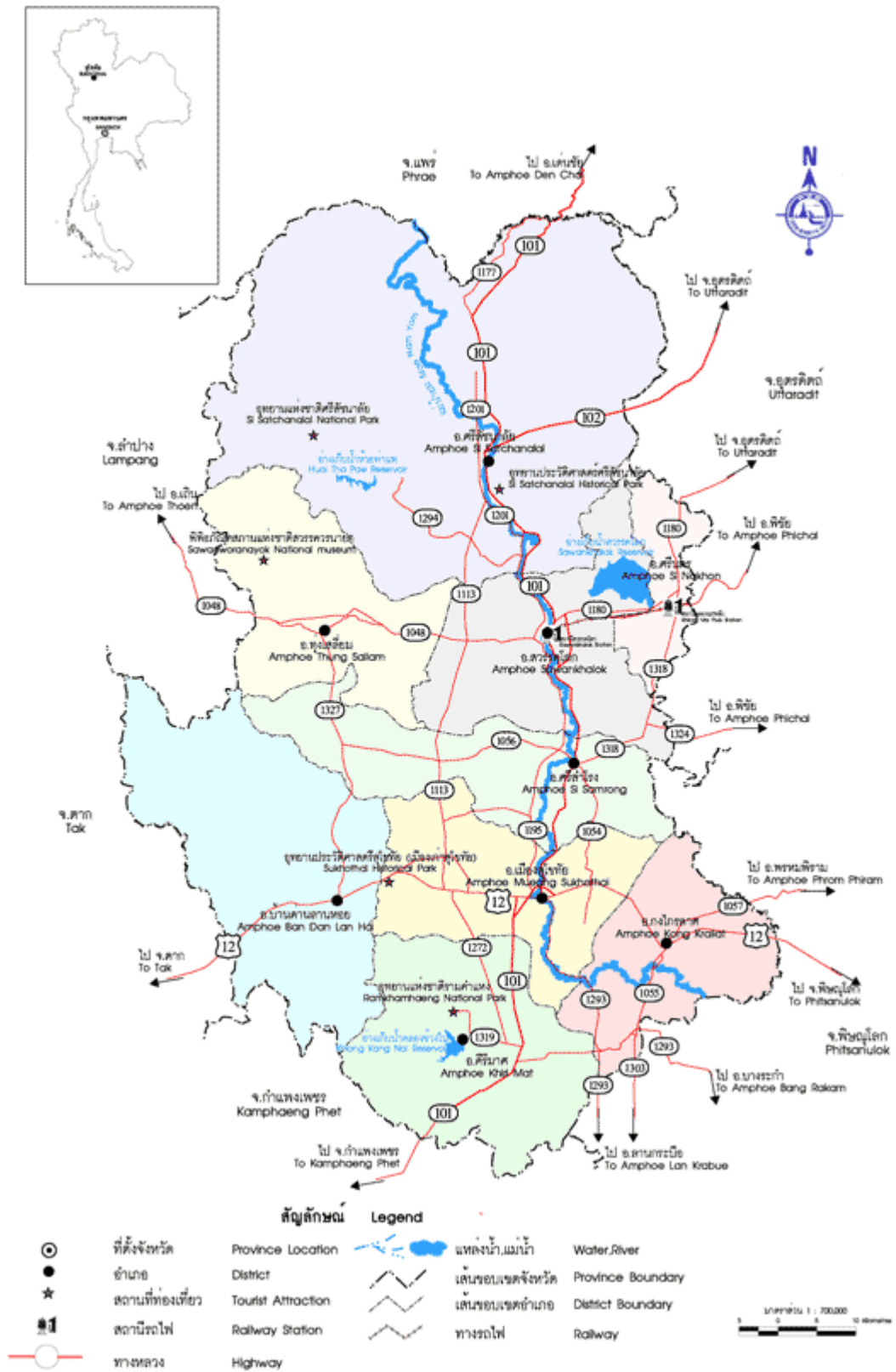
ของตำบลไทยชนะศึก ต่อมาเมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอพยพมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จึงได้แยกออกมาเป็นตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

พ.ศ. 2428 ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง 31 สิงหาคม พ.ศ.2500 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2500 ตั้งตำบลไทยชนะศึก กิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก 15 กันยายน พ.ศ.2514 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2514 ตั้งตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล ในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม และเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2527 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ตั้งตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม

พ.ศ.2529 คนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลไทยชนะศึก ซึ่งส่วนหนึ่งอพยพมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จึงได้แยกออกมาเป็นตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เมื่อปี พ.ศ.2529 วัฒนธรรมประเพณีของจึงเป็นรูปแบบผสมผสานของคนชาวเหนือ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอทุ่งเสลี่ยม ซึ่งประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านใหม่ หมู่ 2 บ้านใหม่ หมู่ 3 บ้านใหม่ หมู่ 4 บ้านสามหลัง หมู่ 5 บ้านสามหลัง หมู่ 6 บ้านสามหลัง หมู่ 7 บ้านสามหลัง และหมู่ 8 บ้านใหม่ไทยเจริญ ดังที่ ผู้ใหญ่หมู่ 5 เล่าว่า “มันเดิมทีคำว่าบ้านสามหลังเนี่ย มันก็ตั้งแต่ตรงโน้นมานะ ตำบลกลางดงมา มันก็ไล่ มันก็ไล่แบ่งย่อยมาไง คือช่วงแรกตำบลกลางดงก่อนนะ คือเขาเรียกว่าหัวบ้านเลยนะ อพยพจากเถินปุ๊บมาอยู่ตรงกลางดง จากกลางดงมาปุ๊บก็จะขยายแนว คือหมายถึงว่าแตกครอบครัวออกมาทางนั้นนะ จากกลางดงมาทางสวรรคโลกเนี่ย เรียกว่าจากเหนือลงใต้ไง ก็คือบุกเบิกทำมาหากินกันมาเรื่อย ๆ ไง ก็ถามมาไง มาทำมาแล้วก็ทำไร พวกถั่ว มันสำปะหลัง ข้าวโพด อย่างเงี้ย แต่อ้อยนี่ฟังจะทำที่หลังที่ว่าเป็นจริงเป็นจัง ที่บริษัทเอกชนอะไรมันมาลงตรงศรีสัช ก็เลยมีโคกตำมีการทำอ้อยที่ว่าเยอะหน่อย ถ้าหลัก ๆ หน่อยเนี่ยข้าว 70-80 เปอร์เซ็นต์นะ จะทำข้าวแล้วก็กลุ่มอ้อย แต่ถั่ว ข้าวโพดเนี่ย คือรองรับจากที่ว่าแห้งแล้งจากทำนาไม่ได้ ตรงไหนที่เป็นดอนที่ว่ามีพืชไร่หน่อย ก็คือเลี้ยงมาทำเป็นไร ก็คือพวกถั่ว พวกข้าวโพด อย่างเงี้ย” (ผู้ใหญ่หมู่ 5, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563)

พ.ศ.2539 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ขึ้นในพื้นที่ และเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2551 ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2563)

ประมาณ พ.ศ.2552 เริ่มต้นการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์พรรณธรรมาดี เล่าว่า “โครงการต้นกล้าอาชีพ เป็นของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มันเหมือนคล้าย ๆ กับบัตรประชาชน พวกมวลชน พวกทำผ้า ทำดอกไม้อะไรประมาณนี้ เขาลงทุกพื้นที่ที่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาแล้วก็มีพวกสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานบางที่บางจุดแล้วก็มีสารพัดช่างก็มี คนที่เรียนได้ค่าเรียนวันละ 100 กว่าบาท หลังจากเรียนจบต้องทำถ่ายรูปโครงการส่งว่าทำจริงนะ พื่ออยากเรียนทำขนมแต่พอไปเรียนจริงมันเต็ม คนพาไปก็เลยเอาไปลงศิลปะผ้าก็เลยต้องเรียนเพราะว่ามันได้เงินด้วยไง คนที่ทำงานถ่ายภาพพีก็เลยขอรายชื่อไปจดทะเบียนกลุ่มอาชีพเย็บผ้า คือทั้งตำบลมารวมกันตรงนี้” (พรรณธรรมาดี, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563)

ภาพที่ 55 แผนที่จังหวัดสุโขทัย

ที่มา: <http://www.oceansmile.com/N/Sukhothai/Sukhothai2.htm>

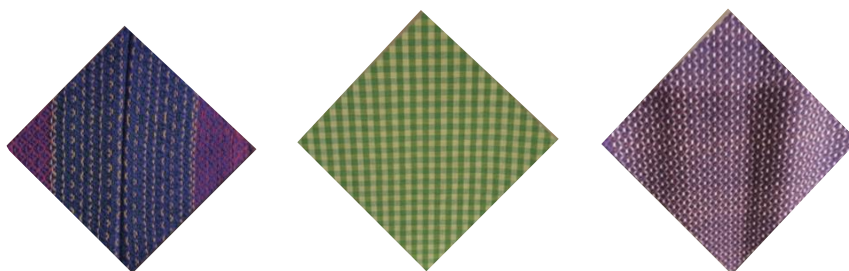

ภาพที่ 56 แผนที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/อำเภอทุ่งเสลี่ยม/media/ไฟล์:Amphoe_6409.svg

4.2 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอกู่เสียม จังหวัดสุโขทัย

คนในชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลไทยชนะศึก ซึ่งส่วนหนึ่งอพยพมาจากอำเภอลำปาง จึงมีวัฒนธรรมเป็นรูปแบบผสมผสานระหว่างคนชาวเหนือ และชาวไทพวนที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง ประเทศลาว คนในชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ และตำบลไทยชนะศึก รวมทั้งชาวอำเภอกู่เสียม ด้วยอำเภอกู่เสียมเป็นอำเภอเดียวของจังหวัดสุโขทัย ที่มีวัฒนธรรมแบบชาวเหนือหรือชาวล้านนา ทั้งภาษาพูด วิถีการดำรงชีวิต และอาหารการกิน รวมถึงการแต่งกาย ที่ส่วนใหญ่จะนิยมแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง เช่น ผ้าฝ้าย และผ้าทอ (พรรษร, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) จากการลงพื้นที่ภาคสนาม พบว่าลวดลายผ้าทอที่ปรากฏบนผ้าฝ้าย และผ้าทอเท่านั้น ได้แก่ ลายขวาง ลายขั้ว และลายดอกแก้ว (ดังภาพที่ 57) ลวดลายเหล่านี้ บางลายก็มีชื่อเรียกสืบทอดกันมาหลายชั่วคน เช่น ลายขวาง เป็นลายทางยาวที่แทรกด้วยยืนสีแดงหรือสีดำเป็นระยะที่สะท้อนให้เห็นถึงเชื้อสาย เหล่ากอ เผ่าพันธุ์คนเกิดเชื้อสายเดียวกัน ลายดอกแก้ว เป็นการเรียกชื่อตามดอกไม้ในท้องถิ่น และลายขั้ว เป็นเรียกชื่อตามลักษณะของการทอที่คล้ายกับการสานลายขั้ว

ภาพที่ 57 ลายขวาง ลายขั้ว และลายดอกแก้ว

การทอผ้าที่ประสบการณืของคนในชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ที่สืบเนื่องกันมาในชุมชน สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและเครือญาติมีการให้ความหมาย การใช้สี และความเชื่อผ่านลวดลายผ้าและการทอผ้าของคนในชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ทั้งลายขวาง ลายขั้ว และลายดอกแก้ว ทั้งสามลวดลายมีลักษณะเป็นผ้าทอยกดอก และผ้าพื้น ดังที่ ผู้ใหญ่หมู่ 5 เล่าว่า “ที่เยอะ ๆ มีที่หลงเหลือทุกวันนี้มีแค่วัน ผ้าขาวม้า ที่เห็นหลัก ๆ ส่วนมากเขาจะทอเป็นชิ้นเนอะ แล้วแต่เขาจะเอาไปเย็บไปตัดอะไร ส่วนมากเมื่อก่อนเห็นที่เป็นชิ้น แล้วเอามาประกบกันแล้วก็เย็บเป็นเสื้อแหวกคอ แล้วมันง่าย ๆ ด้วยนะ แหวกคอมันไม่มีปก ถ้าเป็นชิ้นผ้าผืนเดียวแล้วมาประกบทำเป็นแขนโผล่ออกมา ผมเห็นอย่างนี้ เห็นบ่อย” (ผู้ใหญ่หมู่ 5, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) จากประเด็นดังกล่าว ผ้าทอมือในท้องถิ่นจึงอาจมองได้หลายมิติ เนื่องจากผ้าทอไม่ได้เป็นเพียงเครื่องนุ่งห่มประดับร่างกายหรือการแสดงเอกลักษณ์ของผู้สวมใส่เท่านั้น หากแต่ผ้าทอยังสะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติด้านคุณธรรม มิติด้านเพศ มิติด้านความเชื่อ และมิติด้านการอนุรักษ์และการสืบทอดความหมายของการทอผ้าจึงมีมุมมองที่หลากหลาย ดังนี้

4.2.1 มิติด้านคุณธรรม ผ้าทอเป็นงานที่ทำในยามว่างหลังจากการทำนา หรืองานอื่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นผลผลิตจากความสามัคคีของคนในครอบครัว การทอผ้าถือเป็นอัตลักษณ์ของผู้หญิงที่ต้องต้องผลิตเครื่องนุ่งห่มด้วยฝ้าย ผู้ชายจะมีหน้าที่เก็บฝ้ายทั้งที่ปลูกเองในไร่ข้าวหรือที่ขึ้นตามธรรมชาติมาให้ฝ้ายหญิง ผ้าทอแบบดั้งเดิมจะใช้สี มีความกว้างของผ้าทอไม่มากขนาดประมาณ 1 ศอก เป็นลายแฉง ลายขัด และลายดอกแก้ว เพื่อใช้ในการทำผ้าห่ม และย่าม สีที่ใช้ของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์จะมี 3 สี คือ สีดำ สีขาว และสีแดง โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับสี ดังนี้ สีดำ หมายถึง สีที่ป้องกันภัยหรืออันตรายต่าง ๆ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์สดใส และสีแดง หมายถึงอันตรายหรือการหวงห้าม ดังภาพที่ 58

ภาพที่ 58 สีดำ สีขาว และสีแดงที่ปรากฏในลวดลายผ้าทอมือ

4.2.2 มิติด้านเพศ การทอผ้าเป็นงานของผู้หญิง และเสียงของกี่ทอผ้าที่กระทบกันออกมาเป็นพื้นผ้าล้วนถูกผลิตขึ้นจากแรงกายและหยาดเหงื่อของผู้หญิง ความสวยงามของผ้าทอล้วนถูกผลิตขึ้นจากแรงกาย และหยาดเหงื่อของผู้หญิง ความสวยงามของผ้าทอจะเป็นที่รำลึกถึงฝีมือในการทอผ้า สามารถเสริมรายได้ให้แก่ครัวเรือนอีกทางหนึ่ง

4.2.3 มิติด้านความเชื่อ ประเพณีเป็นวิถีชีวิต และวิธีการคิดของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม เป็นอำเภอหนึ่งในเก้าอำเภอของจังหวัดสุโขทัย ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากอำเภออื่น ๆ เนื่องจากเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ซึ่งมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ผ้าทอมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องทอผ้า เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ใช้ทอผ้า ซึ่งทำให้ครอบครัวมีผ้าไว้ใช้สอย นอกจากนี้ ผ้าทอยังสัมพันธ์กับวิถีชีวิตทั้งชายและหญิง คือ การทอผ้าเพื่อตัดเย็บเป็นย่ามใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นเอกลักษณ์ของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ดังภาพที่ 59

ภาพที่ 59 การใช้ยามของผู้หญิงในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

4.2.4 มิติด้านการอนุรักษ์และการสืบทอด คนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ให้ความสำคัญกับการสืบทอดการทอผ้าผ่านทางครอบครัวและเครือญาติจากรุ่นสู่รุ่น และการถ่ายทอดเฉพาะกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางความรู้ของคนทอผ้า ทั้งยังเป็นการฝึกหัดและการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางเครือญาติอีกด้วย การทอผ้าจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง เด็กผู้หญิงจะมีการเรียนรู้การทอผ้าจากภายในครอบครัว เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกสาว พี่สาวถ่ายทอดให้น้องสาว ยายถ่ายทอดให้หลายสาว ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้รู้จักถึงหน้าที่ของผู้หญิงที่ต้องทอผ้าด้วยความพากเพียร อุทิศสละ และอดทน ในขณะเดียวกันยังเป็นการรักษาภูมิปัญญาของชุมชนไว้ ดังภาพที่ 60

ภาพที่ 60 ผู้หญิงทอผ้าในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

4.3 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

การรวมตัวของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย สู่กระบวนการปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก การรวบรวมองค์ความรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นจากคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน ขั้นตอนที่สอง การร่วมวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางในการอนุรักษ์ลวดลายผ้าท้องถิ่น และขั้นตอนที่สาม สรุปทเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

4.3.1 ขั้นตอนที่แรก การรวบรวมองค์ความรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นจากคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน ลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ทั้งลายแสลง ลายขัด และลายดอกแก้ว ทั้งสามลวดลายมีลักษณะเป็นผ้าทอยกดอก และผ้าพื้น ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของคนในชุมชนที่ได้สั่งสมประสบการณ์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมาทั้งในด้านการ

ใช้สี ลวดลาย และการทอผ้า สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังที่ พรพรรณ มาตี เล่าว่า “ผ้าทอพื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของเรา คือลายดอกแก้ว ลายแส เป็นลายดั้งเดิมที่ยังเป็นเอกลักษณ์ของเรา คนเฒ่าคนแก่ยังหีบฝ้าย (การนำดอกฝ้ายป้อนเข้าเครื่องหีบเพื่อแยกเมล็ด และปุยฝ้ายออกจากกัน) ปั่นฝ้าย ทำเป็นเส้นด้าย ทอเป็นผืนแบบโบราณ อีกทั้งคนในอำเภอทุ่งเสลี่ยมเป็นอำเภอเดียวของจังหวัดสุโขทัย ที่ยังมีวัฒนธรรมแบบชาวเหนือหรือแบบล้านนา ทั้งภาษาพูด วิธีการดำรงชีวิต อาหารการกิน รวมถึงการแต่งกาย ชาวบ้านจะนิยมแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง มีทั้งผ้าฝ้าย และผ้าทอ” (พรพรรณ, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) จากประเด็นดังกล่าว พบว่า ลายดอกแก้ว ลายแส เป็นลวดลายผ้าดั้งเดิมของคนในอำเภอทุ่งเสลี่ยม บางลวดลายได้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก บางลวดลายคนในชุมชนมีการรื้อฟื้นจากคนเฒ่าคนแก่ และบางลวดลายกำลังสูญหายไปจากความทรงจำของคนในชุมชน

4.3.2 ขั้นตอนที่สอง การร่วมวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางในการอนุรักษ์ลวดลายผ้าท้องถิ่น คนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการทอผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและสร้างรายได้ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชน และมีความเป็นศิลปะในการทอผ้าในรูปแบบของตนเอง มีเทคนิคการทอผ้า ปัญหาของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ช่องทางการจัดจำหน่าย และการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้ชุมชนสามารถผลิตสินค้าของตนเอง ปัญหาเหล่านี้อาจทำให้ผ้าทอมือที่เป็นภูมิปัญญาของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์อาจขาดการสืบทอด ดังนั้นการอนุรักษ์การทอผ้ามือทั้งลายแส ลายขีด และลายดอกแก้ว อันเป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากชุมชนอื่น อาจต้องมีการเสริมสร้างการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ จึงเป็นการอนุรักษ์ให้ผ้าทอมือคงอยู่กับคนในชุมชนต่อไป

4.3.3 ขั้นตอนที่สาม สรุบบทเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากลวดลายผ้าทอมือของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ดังคำบอกเล่าของ พรพรรณ มาตี เล่าว่า “นั่นแหละที่จะทำอยู่นะ มีคนถามเยอะเพราะที่มีตุ้มหูเยอะตัวเกี้ยวอะ แล้วที่มีผ้าตีนจกเยอะ ที่โรงเรียนสามหลัง อาพี้แกก็จะมีเด็กที่พ้องกับคลองสบัดชัย เขาอยากทำเครื่องประดับจากผ้าให้เด็กเอาไปใส่กับชุดที่เขาทำได้ เวลาทีมงานพ้องคล้ายกับตอนที่ร้านสุโขทัย พวกปิ่นก็สามารถเอาไปปักผมได้ พวกผู้หญิงในหมู่บ้านก็เอาไปทำไปใส่ได้ เพราะเดียวมีการแสดงเราจะใช้นางรำของหมู่บ้าน ประจำหมู่บ้านก็มีลอยกระทง กินข้าวฉลาก แล้วก็งานประเพณีทุกประเพณี ที่ว่าสุดก็ข้าวฉลากนี้แหละ แล้วก็จะมีผู้สูงอายุด้วย” (พรพรรณ, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) พบว่า ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องประดับจากผ้าทอมือเพื่อใช้ในประเพณีของหมู่บ้าน และเป็นการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย รวมทั้งให้ลูกหลานในชุมชนมาเรียนรู้ และได้เข้าใจถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

4.4 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย

4.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายที่ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด โดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาอธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการแบบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้/เดือน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายที่ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุโขทัย เป็นข้อคำถามมาตราส่วน (Rating Scale) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ ด้านประโยชน์การใช้สอย และด้านการจัดจำหน่าย

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้/เดือน โดยแสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่าความถี่ และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
			n = 30
เพศ	ชาย	0	0.00
	หญิง	30	100.00
	รวม	30	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
	21 – 30 ปี	0	0.00
	31 – 40 ปี	2	6.67
	41 – 50 ปี	12	40.00
	51 – 60 ปี	12	40.00
	61 ปีขึ้นไป	4	13.33
	รวม	30	100.00
วุฒิการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	26	86.67
	ระดับปริญญาตรี	4	13.33
	มากกว่าระดับปริญญาตรี	0	0.00

ข้อมูลทั่วไป	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
	อื่น ๆ	0	0.00
	รวม	30	100.00
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	0	0.00
	รับราชการ	1	3.33
	ธุรกิจส่วนตัว	2	6.67
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	0.00
	พนักงานเอกชน	0	0.00
	แม่บ้าน	11	36.67
	เกษตรกร	14	46.66
	อื่น ๆ	2	6.67
	รวม	30	100.00
รายได้/เดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	70.00
	10,000 – 15,000 บาท	5	16.67
	15,001 – 20,000 บาท	0	0.00
	มากกว่า 20,000 บาท	4	13.33
	รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ช่วงอายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.33 และช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.67 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.33 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 46.67 อาชีพแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 36.67 อาชีพธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 6.67 อาชีพอื่น ๆ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 6.67 และอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.33 ส่วนใหญ่มีรายได้/เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70 รายได้/เดือน 10,000 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.67 และรายได้/เดือน 20,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.33

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ ด้านประโยชน์การใช้สอย และด้านการจัดจำหน่าย

ตารางที่ 4.2 ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัย เรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูล	ความพึงพอใจ					(S.D)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ พึง พอใจ
	มาก ที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
1 ความสวยงาม ของผลิตภัณฑ์	25 (83.33)	5 (16.67)	-	-	-	0.38	4.83	มาก ที่สุด
2 ความคิด สร้างสรรค์ของ ผลิตภัณฑ์	22 (73.33)	8 (26.67)	-	-	-	0.45	4.73	มาก ที่สุด
3 ลวดลายของ ผลิตภัณฑ์	22 (73.33)	8 (26.67)	-	-	-	0.45	4.73	มาก ที่สุด
4 สีสันท ผลิตภัณฑ์	21 (4.70)	9 (0.47)	-	-	-	0.47	4.70	มาก ที่สุด
5 ขนาดและ สัดส่วนมีความ เหมาะสม	20 (66.67)	9 (30.00)	1 (3.33)	-	-	0.56	4.63	มาก ที่สุด
ค่าเฉลี่ย							4.73	มาก ที่สุด

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 3 ลวดลายของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 4 สีสันทผลิตภัณฑ์ และลำดับสุดท้ายขนาดและสัดส่วนมีความเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.83, 4.73, 4.73, 4.70, และ 4.63 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูล	ความพึงพอใจ						(S.D)	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)				
1. วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ	24 (80.00)	6 (20.00)	-	-	-	0.49	4.63	มากที่สุด	
2. วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม	23 (76.67)	7 (23.33)	-	-	-	0.48	4.67	มากที่สุด	
3. วัสดุมีความคงทนต่อการใช้งาน	19 (63.33)	11 (36.67)	-	-	-	0.49	4.63	มากที่สุด	
ค่าเฉลี่ย							4.64	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ อันดับที่ 2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม และอันดับสุดท้ายวัสดุที่มีความคงทนต่อการใช้งาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63, และ 4.63 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ด้านประโยชน์ใช้สอย								n = 30
ข้อมูล	ความพึงพอใจ					(S.D)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความ พึง พอใจ
	มาก ที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
1. การใช้สวมใส่ใน ภาสต่าง ๆ	16 (53.33)	11 (36.67)	3 (10.00)	-	-	0.48	4.66	มาก ที่สุด
2. การนำไปเป็น ของขวัญของที่ ระลึก	17 (56.67)	12 (40.00)	1 (3.33)	-	-	0.57	4.53	มาก ที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์ สามารถสวมใส่เข้า กับชุดต่าง ๆ ได้	14 (46.67)	16 (53.33)	-	-	-	0.51	4.47	มาก ที่สุด
ค่าเฉลี่ย							4.55	มาก ที่สุด

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ อันดับที่ 2 การนำไปเป็นของขวัญของที่ระลึก และอันดับสุดท้าย ผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้ ที่ค่าเฉลี่ย 4.66, 4.53, และ 4.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ด้านการจัดจำหน่าย								n = 30
ข้อมูล	ความพึงพอใจ					(S.D)	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
1. ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs	13 (43.33)	17 (56.67)	-	-	-	0.38	4.43	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP	15 (50.00)	15 (50.00)	-	-	-	0.45	4.50	มากที่สุด
3. งานจัดแสดงสินค้าเครื่องประดับ	19 (63.33)	10 (33.33)	1 (3.33)	-	-	0.56	4.60	มากที่สุด
4. ตลาดออนไลน์	14 (46.67)	13 (43.33)	3 (10.00)	-	-	0.67	4.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย							4.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายทางถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ด้านการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 งานจัดแสดงสินค้าเครื่องประดับอันดับที่ 2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP อันดับที่ 3 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs และอันดับสุดท้ายตลาดออนไลน์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.43, และ 4.37 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล โดยสามารถสรุปผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้ ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ในประเด็นต่อไปนี้

5.1.1.1 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

5.1.1.2 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

5.1.1.3 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

5.1.2 สรุปผลการวิจัย

5.1.2.1 การศึกษาลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ทั้งลายแขง ลายขัด และลายดอกแก้ว ทั้งสามลวดลายมีลักษณะเป็นผ้าทอยกดอก และผ้าพื้น ลวดลายผ้าท้องถิ่นดังกล่าวเราอาจมองได้หลายมิติ เนื่องจากผ้าทอไม่ได้เป็นเพียงเครื่องนุ่งห่มประดับร่างกายหรือการแสดงเอกลักษณ์ของผู้สวมใส่เท่านั้น หากแต่ผ้าทอยังสะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติด้านคุณธรรม มิติด้านเพศ มิติด้านความเชื่อ และมิติด้านการอนุรักษ์และการสืบทอด ความหมายของการทอผ้าจึงมีมุมมองที่หลากหลาย ดังนี้

1) มิติด้านคุณธรรม ผ้าทอเป็นงานที่ทำในยามว่างหลังจากการทำงาน หรืองานอื่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นผลผลิตจากความสามัคคีของคนในครอบครัว การทอผ้าถือเป็นอัตลักษณ์ของผู้หญิงที่ต้องต้องผลิตเครื่องนุ่งห่มด้วยฝ้าย ผู้ชายจะมีหน้าที่เก็บฝ้ายทั้งที่ปลูกเองในไร่ข้าวหรือที่ขึ้นตามธรรมชาติมาให้ฝ้ายหญิง ผ้าทอแบบดั้งเดิมจะใช้กี่ มีความกว้างของผ้าทอไม่มากขนาดประมาณ 1 ศอก เป็นลายแขง ลายขัด และลายดอกแก้ว เพื่อใช้ในการทำผ้าห่ม และย้อม สีที่ใช้ของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์จะมี 3 สี คือ สีดำ สีขาว และสีแดง โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับสี ดังนี้ สีดำ หมายถึง สีที่

ป้องกันภัยหรืออันตรายต่าง ๆ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์สดใส และสีแดง หมายถึงอันตรายหรือการหวงห้าม

2) มิติด้านเพศ การทอผ้าเป็นงานของผู้หญิง และเสียงของก๊อผ้าที่กระทบกัน ออกมาเป็นผืนผ้าล้วนถูกผลิตขึ้นจากแรงกายและหยาดเหงื่อของผู้หญิง ความสวยงามของผ้าทอล้วนถูกผลิตขึ้นจากแรงกาย และหยาดเหงื่อของผู้หญิง ความสวยงามของผ้าทอจะเป็นที่รำลือถึงฝีมือในการทอผ้า สามารถเสริมรายได้ให้แก่ครัวเรือนอีกทางหนึ่ง

3) มิติด้านความเชื่อ ประเพณีเป็นวิถีชีวิต และวิธีการคิดของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม เป็นอำเภอหนึ่งในเก้าอำเภอของจังหวัดสุโขทัย ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากอำเภออื่น ๆ เนื่องจากเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากอำเภออื่น จังหวัดลำปาง ซึ่งมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ผ้าทอมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องทอผ้า เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ใช้ทอผ้า ซึ่งทำให้ครอบครัวมีผ้าไว้ใช้สอย นอกจากนี้ ผ้าทอยังสัมพันธ์กับวิถีชีวิตทั้งชายและหญิง คือ การทอผ้าเพื่อตัดเย็บเป็นยามใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นเอกลักษณ์ของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

4) มิติด้านการอนุรักษ์และการสืบทอด คนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ให้ความสำคัญกับการสืบทอดการทอผ้าผ่านทางครอบครัวและเครือญาติจากรุ่นสู่รุ่น และการถ่ายทอดเฉพาะกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางความรู้ของคนทอผ้า ทั้งยังเป็นการฝึกหัดและการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางเครือญาติอีกด้วย การทอผ้าจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง เด็กผู้หญิงจะมีการเรียนรู้การทอผ้าจากภายในครอบครัว เช่น แม่ถ่ายทอดให้ลูกสาว พี่สาวถ่ายทอดให้น้องสาว ยายถ่ายทอดให้หลานสาว ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้รู้จักถึงหน้าที่ของผู้หญิงที่ต้องทอผ้าด้วยความพากเพียร อุทิศสละ และอดทน ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการรักษาภูมิปัญญาของชุมชนไว้

5.1.2.2 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

การรวมตัวของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย สู่กระบวนการปฏิบัติการเรียนรู้ชุมชน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก การรวบรวมองค์ความรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นจากคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน ขั้นตอนที่สอง การร่วมวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางในการอนุรักษ์ลวดลายผ้าท้องถิ่น และขั้นตอนที่สาม สรุบบทเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

1) ขั้นตอนที่สอง การรวบรวมองค์ความรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นจากคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน ลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ทั้งลายแสลง ลายขัด และลายดอกแก้ว ทั้งสามลวดลายมีลักษณะเป็นผ้าทอยกดอก และผ้าพื้น ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของคนในชุมชนที่ได้สั่งสมประสบการณ์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร พัฒนา และถ่ายทอดสืบทอดกันมาทั้งในด้านการใช้สี ลวดลาย และการทอผ้า สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

2) ขั้นตอนที่สอง การร่วมวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางในการอนุรักษ์ลวดลายผ้าท้องถิ่น คนในตำบลเขาแก้วศรีบูรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการทอผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและสร้างรายได้ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชน และมีความเป็นศิลปะในการทอผ้าในรูปแบบของตนเอง มีเทคนิคการทอผ้า ปัญหาของคนในตำบลเขาแก้วศรีบูรณ์คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ช่อง

ทางการจัดจำหน่าย และการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้ชุมชนสามารถผลิตสินค้าของตนเอง ปัญหาเหล่านี้อาจทำให้ผ้าทอมือที่เป็นภูมิปัญญาของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อาจขาดการสืบทอด ดังนั้นการอนุรักษ์การทอผ้ามือทั้งลายแขง ลายขัด และลายดอกแก้ว อันเป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากชุมชนอื่น อาจต้องมีการเสริมสร้างการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ จึงเป็นการอนุรักษ์ให้ผ้าทอมือคงอยู่กับคนในชุมชนต่อไป

3) ขั้นตอนที่สาม สรุปบทเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากลวดลายลายผ้าทอมือของคนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ดังคำบอกเล่าของ พรรษร มาตี เล่าว่า “นั่นแหละพี่จะทำอยู่นะ มีคนถามเยอะเพราะพี่มีตุ้มหูเยอะตัวเกี่ยวอะ แล้วพี่มีผ้าตีนจกเยอะ ที่โรงเรียนสามหลัง อาพี่แกก็จะมึงเด็กที่พ้องกับคลองสับตัดชัย เขาอยากทำเครื่องประดับจากผ้าให้เด็กเอาไปใส่กับชุดที่เขารำได้ เวลาทำงานพ้องคล้ายกับตอนที่รำสุโขทัย พวกปิ่นก็สามารถเอาไปปักผมได้ พวกผู้หญิงในหมู่บ้านก็เอาไปทำไปใส่ได้ เพราะเดี๋ยวมีการแสดงเราจะใช้นางรำของหมู่บ้าน ประจำหมู่บ้านก็มีลวดลายกระหนก กินข้าวฉลาก แล้วก็งานประเพณีทุกประเพณี ที่ว่าสุดท้ายข้าวฉลากนี้แหละ แล้วก็จะมีผู้สูงอายุด้วย” (พรรษร, สัมภาษณ์เมื่อมิถุนายน 2563) พบว่า ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องประดับจากผ้าทอมือเพื่อใช้ในประเพณีของหมู่บ้าน และเป็นการสร้างรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย รวมทั้งให้ลูกหลานในชุมชนมาเรียนรู้ และได้เข้าใจถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

5.1.2.3 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.67 ประกอบอาชีพเกษตร คิดเป็นร้อยละ 41.66 และมีรายได้/เดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.67

2) ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านการจัดจำหน่าย สรุปผลได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 3 ลวดลายของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 4 สีสันทนของผลิตภัณฑ์ และอันดับสุดท้ายขนาดและสัดส่วนมีความเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.83, 4.73, 4.73, 4.70, และ 4.63 ตามลำดับ

ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ อันดับที่ 2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม และอันดับสุดท้ายวัสดุที่มีความคงทนต่อการใช้งาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63, และ 4.63 ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ อันดับที่ 2 การนำไปเป็นของขวัญของที่ระลึก และอันดับสุดท้ายผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้ ที่ค่าเฉลี่ย 4.66, 4.53, และ 4.47 ตามลำดับ

ด้านการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 งานจัดแสดงสินค้าเครื่องประดับ อันดับที่ 2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP อันดับที่ 3 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs และอันดับสุดท้ายตลาดออนไลน์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.43, และ 4.37 ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

5.2.1 ลดรายจ่ายต้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

การศึกษาความหมายและลดรายจ่ายต้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย สะท้อนความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ สะท้อนความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาและความสัมพันธ์ระหว่างผ้าทอกับความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม สะท้อนความสัมพันธ์ของครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทในการสืบทอดภูมิปัญญาผ่านบทบาทของผู้หญิงจากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างผ้าทอกับช่วงชีวิตของคน และสะท้อนถึงความวิริยะอุตสาหะของคนผ่านกระบวนการทอผ้า ลดรายจ่ายต้องถิ่นทั้งลายแฉง ลายขัด และลายดอกแก้ว จึงสะท้อนภาพ "หญิงทอผ้า ชายตีเหล็ก" ของคนในชุมชนเขาแก้วศรีสมบูรณ์ที่มีการสืบทอด "มรดกทางภูมิปัญญา" ที่มากกว่าของล้าค่า แต่คือการส่งต่อ "เจตนารมณ์" จากรุ่นสู่รุ่น

ผ้าทอในความหมายของคนทอผ้าในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย คือของใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นงานยามว่างที่แสดงถึงความอดุสาหะ และสามารถนำมาเป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้และอาชีพ โดยผ่านนโยบายส่งเสริมของผู้นำชุมชน กลุ่มทอผ้าสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะผ้าทออันเป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาของคนไทยที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน ส่วนในด้านการทอผ้าแบบดั้งเดิม คือ การทอผ้าเป็นย้อมและผ้าฝืน ใน

ปัจจุบันยังคงได้รับความนิยมทั้งชายและหญิง คนในชุมชนมีการปรับประยุกต์ด้านผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้และทำให้กลุ่มทอผ้ายืนหยัดได้จนถึงปัจจุบัน

5.2.2 ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

ปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ พบว่าจากการผลิตผ้าทอเพื่อใช้ในครัวเรือน เช่น ยาม ไปสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้วิจัย ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชนในตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย พบว่า คนในชุมชน และผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ เช่น การรวมกลุ่มเพื่อพูดคุยถึงความเป็นมา จุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุง ปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนยังไม่มี การส่งเสริม และสนับสนุนให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมทางการตลาด

5.2.3 ความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

5.2.3.1 ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 3 ลวดลายของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 4 สีสันทนของผลิตภัณฑ์ และอันดับสุดท้ายขนาดและสัดส่วนมีความเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.83, 4.73, 4.73, 4.70, และ 4.63 ตามลำดับ เพราะเป็นลวดลายดั้งเดิมของคนในชุมชนทั้งลายแสลง ลายขัด และลายดอกแก้ว สามารถนำมาไปประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบ สอดคล้องกับ ดวงใจ (2562). งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาลวดลายผ้าของวัฒนธรรมไทยทรงดำเพื่อการออกแบบเครื่องประดับจากบ้านหัวเขาเงิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” ที่นำลวดลายผ้าท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ และเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ที่สามารถทำได้จริง มีความแข็งแรง และสามารถใช้งานในชีวิตประจำวันได้

5.2.3.2 ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ อันดับที่ 2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม และอันดับสุดท้ายวัสดุที่มีความคงทนต่อการใช้งาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63, และ 4.63 ตามลำดับ เพราะวัสดุที่นำมาประดิษฐ์เป็นผ้าในท้องถิ่น สามารถเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้คนในชุมชน แต่ผ้าทอมือของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นผ้าฝ้ายและผ้าหน้าแคบอยู่ที่ประมาณ 30 เซนติเมตร จึงมีจำกัดในการออกแบบและการตัดเย็บ สอดคล้องกับ ทรงพันธ์ (2558) งานวิจัยเรื่อง “ฝ้ายกนครศรีธรรมราชเพื่อประยุกต์สู่การออกแบบเครื่องประดับ” ที่มีการเพื่อประยุกต์ผ้ามาเป็นวัสดุในการออกแบบเครื่องประดับ มุ่งเน้นลวดลายกรวยเชิงที่ปรากฏบนผืนผ้าที่มีความโดดเด่นในการใช้เส้นพุ่งพิเศษ โดยใช้เส้นเงินหรือทองสอดประสานในเนื้อผ้าทำให้เกิดลักษณะโดดเด่นสะดุดตา ซึ่งทำให้รูปแบบเครื่องประดับมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากสินค้าในท้องตลาด อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของชุมชน

5.2.3.3 **ด้านประโยชน์ใช้สอย** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ อันดับที่ 2 การนำไปเป็นของขวัญของที่ระลึก และอันดับสุดท้ายผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้ ที่ค่าเฉลี่ย 4.66, 4.53, และ 4.47 ตามลำดับ เพราะคนในชุมชนได้ลงมือปฏิบัติงานจริง เกิดการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ สามารถสร้างทักษะให้แก่ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม สอดคล้องกับ ใจภักดี (2562). งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจกแม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน” ที่เป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดแนวคิดใหม่ และถ่ายทอดผลการวิจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์สู่สาธารณะเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสินค้าตามนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์

5.2.3.4 **ด้านการจัดจำหน่าย** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 งานจัดแสดงสินค้าเครื่องประดับ อันดับที่ 2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP อันดับที่ 3 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs และอันดับสุดท้ายตลาดออนไลน์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.43, และ 4.37 ตามลำดับ เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ทางกลุ่มมีการจัดตั้งการถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับลูกหลานและคนในชุมชน สอดคล้องกับ สุภารีย์ (2555) งานวิจัยเรื่อง “กรอบแนวคิดทางการออกแบบเครื่องประดับเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผ่านการสื่อความหมายด้วยรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์” ที่เน้นการออกแบบเครื่องประดับจากผ้าไทย โดยการสร้างเรื่องราวหรือที่มาให้คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมกับผลิตภัณฑ์ที่จะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างรายได้ในเชิงพาณิชย์ศิลป์ โดยเพื่อเป็นทางเลือกในการออกแบบให้กับกลุ่มลูกค้าในแต่ละวัยและเป็นแนวทางศึกษาและพัฒนาให้ช่างผู้ผลิตผู้ประกอบการ และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นงานวิจัยที่ทำให้เห็นวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ รวมทั้งบทบาทชายหญิงที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรม "ดั้งเดิม" ได้แบ่งบทบาทของเพศชายและเพศหญิงให้แตกต่างกันมาก โดยถือว่าผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งมีพลังกำลังมากทำหน้าที่ที่หนักที่แสดงถึงความ เป็นชายที่ต้องทำหน้าที่ดูแลปกป้อง และคุ้มครองสังคม สังคมจึงยกย่องผู้ชายในฐานะบทบาทของผู้คุ้มครอง ส่วนผู้หญิงนั้นเป็นเพศอ่อนแอ มีความนุ่มนวลละเอียดอ่อน ผู้หญิงจึงทำหน้าที่ทอผ้า และสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่จะทำให้เห็นการเชื่อมโยงคนในครอบครัวและเครือญาติ ถือเป็นกฎกติกาจนกลายเป็นบรรทัดฐานของแต่ละสายตระกูล ภายใต

ความสัมพันธ์เหล่านี้ก่อให้เกิดการช่วยเหลือกัน การจัดการชุมชน และความเป็นเครือญาติในสายตระกูลที่ยังคงอยู่ การศึกษาครั้งนี้จะทำให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางความเชื่อของคนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ซึ่งอาจนำแนวการวิเคราะห์ไปใช้ในการศึกษาสังคมคนสุโขทัยในมุมมองหรือพื้นที่ต่าง ๆ ได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยอาจนำไปกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐทั้งในระบบการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ระบบการศึกษาในระดับต่าง ๆ ควรจัดให้มีหลักสูตรรายวิชาที่ส่งเสริมการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในชุมชน โดยเฉพาะการทอผ้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ ที่ยังมั่นคงแนบแน่นในสังคมคนสุโขทัย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อของคนในชุมชน ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยหรือข้อจำกัดของแต่ละชุมชนแล้ว ก็คงจะเป็นการยากที่จะทำให้การพัฒนาชุมชนโดยรวมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือซึ่งการศึกษาครั้งต่อไป อาจเป็นมุมมองในระบบเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมโดยเชื่อมโยงกับบริบทอื่น ๆ ที่กว้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางในวงวิชาการและงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสืบไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2554. **นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร
ปีงบประมาณ พ.ศ.2554.** กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากภาครัฐ. 2561. **Academic Focus.** เอกสารวิชาการ.
กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2559. **SME 4.0 รายงานประจำปี 2559.** กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.
- จักรปักคอม. ม.ป.ป. **ภาพเครื่องปักดิจิตอล.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/cakrpakxhm/>, 14 กันยายน 2563.
- จิรวัดน์ พิระสันต์. 2557. **ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้.** พิษณุโลก : ดาวเงิน.
- จุฑาทิพย์ รัตนนราพันธ์. 2554. **การตกแต่งเสื้อผ้า.** กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ใจภักดิ์ บุรพเจตนา. กันยายน – ธันวาคม 2559. “การประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจก
แม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน,” **วารสาร
ศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ.** 9(3). 1720 -1738.
- ใจภักดิ์ บุรพเจตนา. มกราคม-มิถุนายน 2559. “การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทของที่ระลึกของ
ชุมชนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย,” **วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.** 7(1). 146 – 159.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง พัทณี จันทร์ศิริ พิมพา นวลสุวรรณค์ มุกดาวรรณ สังข์สุข และพัชราภรณ์ อนุกุล. 2561.
“การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา
จังหวัดเชียงใหม่,” **มนุษยศาสตร์สาร.** 19 (1). 208 - 236.
- ดวงใจ อูชชิน. 2562. “การศึกษาลวดลายผ้าของวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อการออกแบบเครื่องประดับ
จากบ้านหัวเขาเงิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี,” **รายงานการวิจัย RMUTPCON สาขา
สถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปกรรม และงานสร้างสรรค์.** หน้า 268 – 275.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2547. **ทุนสังคม และทุนวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจ และการจัดการยุคใหม่.**
พิษณุโลก : คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เทคโนโลยีสารสนเทศ. 2556. **ภาพการปักหน้าเดียว.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://mingalabachinchom.blogspot.com/2013/11/blog-post_13.html, 15 กันยายน 2563.
- เทพ Shop. ม.ป.ป. **ภาพลูกปัดเซรามิก.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.handicraftlover.net/product/478/>, 15 กันยายน 2563.
- เทพ Shop. ม.ป.ป. **ภาพเชือกฝ้าย.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://porpieng.lnwshop.com/product/312/>, 16 กันยายน 2563.
- ไทยรัฐออนไลน์. 2559. **การปักไหมทอง.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/681388>, 16 กันยายน 2563.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บริษัททรีโอ เทรดดิ้ง จำกัด. ม.ป.ป. ภาพเครื่องพิมพ์ดีดจิจิตอลแบบฟอยล์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.triotrading.co.th/th/aboutus.php>, 14 กันยายน 2563.
- ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง. 2557. การปักผ้าด้วยแล่ง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.facebook.com/photo/?fbid=879438355428370&set=pcb.879439558761583>, 16 กันยายน 2563.
- ประเวศ วะสี. 2530. ความสุขถ้วนหน้า. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ประเวศ วะสี. 2534. การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ประสาธ เมืองเฉลิม. มกราคม – มีนาคม 2546. “วิทยาศาสตร์ศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น,” วารสารศูนย์บริการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(1). 65 - 68.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พจนาน เอื้องไพบูลย์. 2546. การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : การศึกษาแบบพหุกรณี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรหม มาตี. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม สุโขทัย, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561.
- พรหมพิริยะ พนาสนธิ์. กรกฎาคม - ธันวาคม 2556. “รูปแบบการสร้างความรู้พื้นฐานของชุมชนเพื่อการอาชีพทำนาของชาวบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี,” วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก. 8 (1). 55 - 69.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. 2552. ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิด เทคนิค และกระบวนการ (Community Of Practice /COP). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียว พงษ์ศักดิ์ชาติ, ชุตติมา มาลัย, นิตติยา น้อยสีภูมิ และมนัสวี จำปาเทศ. กันยายน - ธันวาคม 2562. “การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพตามภูมิปัญญาท้องถิ่น,” วารสารพยาบาลทหารบก. 20 (3). 44 - 53.
- มธุวีริญจ์ เทพกิจ. 2555. องค์ความรู้ภูมิปัญญาประณีตศิลป์โรงเรียนช่างฝีมือในวัง (หญิง). ศึกษาศาสตรดุษฎีนิพนธ์. สาขาวิชาการศึกษาดลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์. นครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ร้านชุดผ้าไทยในไอจี. 2562. ภาพการแทรกผ้า. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.trueplookpanya.com/blog/content/70887/-blog-womfassty-womfas-wom->, 15 กันยายน 2563.
- ร้านวุฒิตกแต่ง. ม.ป.ป. ภาพชายครุยสำเร็จ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://wutdecorate.com/trimming.php>, 16 กันยายน 2563.
- เรื่องเดช ปันเขียนชัย. 2542. นิทานพื้นบ้านลาว เล่ม 1. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โรงพิมพ์ผ้าดิจิตอล ผลิต พิมพ์ ตัด เย็บ สกรีน ครบวงจร. ม.ป.ป. ภาพการพิมพ์ดิจิตอลแบบ เบิร์นเอ้าท์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.muaygarment.com/content/15597/ประเภทการพิมพ์สกรีน>, 14 กันยายน 2563.
- วชิรวัชร งามละม่อม. 2558. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม. ปทุมธานี : สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM.
- วัฒนธรรม จุฑะวิภาต. 2555. ผ้าทอกับวิถีชีวิตคนไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วารุณี ชินวินิจกุล. 2549. กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา ชุมชนไม้เรียง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2562. ภาพเพชรเทียม. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.commercenewsagency.com/news/2457>, 15 กันยายน 2563.
- สารธ ไร่จประสพสันติ. 2540. สารธ ไร่จประสพสันติ คุณค่าชีวิต คุณค่าผ้าหาดเสี้ยว. กรุงเทพฯ : สกุลไทย.
- สารธ พิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ. 2562. ผ้าทอตีนจกมรดกวัฒนธรรม : งามล้ำผ้าตีนจก. กรุงเทพฯ : มิวเซียมไทยแลนด์.
- สามารถ จันทร์สุรย์. 2534. “ภูมิปัญญาชาวบ้าน,” ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- สายหยุด ภูปุย และปิยะ สร้อยอุดม. 2553. ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ : การพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การبيبเอ็น. รายงานการวิจัย. กาลสินธุ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาลสินธุ์.
- สุภาวดี สายแหว. 2558. ลวดลายผ้าสู่ประเพณีอีสาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสรี พงศ์พิศ. 2536. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. 2563. รายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. ลำพูน : องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อรรถพงษ์ ประดิษฐพงษ์. มกราคม-มิถุนายน 2560. “ผ้าตีนจกเมืองน่าน,” วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(2). 124 – 133.
- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์. 2560. **หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา สุ่มังเกษตร. 2553. **ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ : ฐานข้อมูลหมอยาพื้นบ้าน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์.** กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. 2544. **มิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่นด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2539. **ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2540. **ภูมิปัญญาชาวบ้านสู่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2544. **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการเรียนรู้และปรับตัวของชาวบ้าน.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2546. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เอี่ยม ทองดี. 2542. **ข้าว : วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง.** กรุงเทพฯ : มติชน.
- อุทิศ ทาหอม, พิชิต วันดี และสำราญ ชูระตา. 2558. “ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์,” วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. (หน้า 44 - 59). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Avisly. ม.ป.ป. **ภาพเครื่องพิมพ์ดีดจิตอลแบบทรานสเฟอร์.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://avisly.blogspot.com/p/heat-transfer-system.html>, 14 กันยายน 2663.
- Bourdieu, P. 1986. The Forms of Capital. In J. G. Richardson (Ed.), **Handbook of Theory and Research for the Capital.** (241 - 258). New York: Greenwood Press.
- Deedee. ม.ป.ป. **ภาพลูกบิดแบบปล้อง.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.deedee.co.th/products/bead/-42/bd0084.html>, 14 กันยายน 2563.
- D.I.Y SuppliesStore. ม.ป.ป. **ภาพลูกบิดโลหะ.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.diysuppliesstore.com/product/2179/>, 15 กันยายน 2563.
- D.I.Y SuppliesStore. ม.ป.ป. **ภาพพู่แบบกลม.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.diysuppliesstore.com/product/658/>, 16 กันยายน 2563.
- Dress Up Boutique. 2559. **ภาพการแทรกเป็นหางปลา.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.facebook.com/dressupboutiqueatchan/photos/pcb.1095007433885467/1095007283885482/>, 15 กันยายน 2563.

บรรณานุกรม (ต่อ)

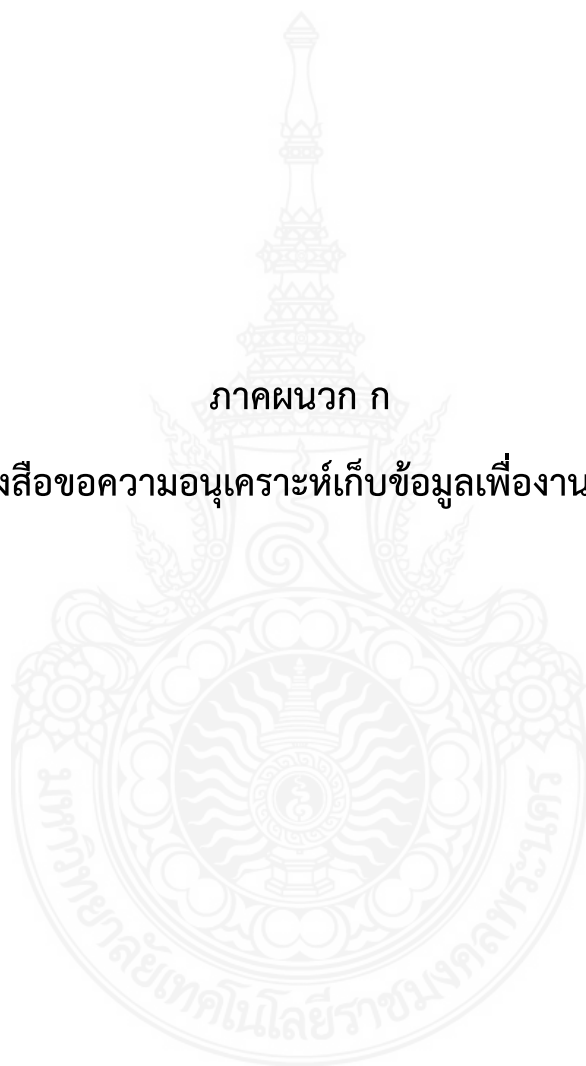
- East Flowers. ม.ป.ป. ภาพเทคนิคการเขียนด้วยสี. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.east-flowers.com/>, 14 กันยายน 2563.
- Griswold, W. 2004. **Cultures and Societies in a Changing World**. Thousand Oaks : Pine Forge Press.
- Jookjik. 2550. ภาพชายครูยประดิษฐ์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://topicstock.pantip.com/jatujak/topicstock/2007/10/J5922374/J5922374.html>, 16 กันยายน 2563.
- Jutoonshop. ม.ป.ป. ภาพการเย็บหม้อค. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.jutoonshop.com/product/57026/>, 15 กันยายน 2563.
- My home. 2562. ภาพการปักสองหน้า. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.baanlaesuan.com/75911/diy/diy101/instagram-embroiderer/2>, 15 กันยายน 2563.
- Pantip. 2556. ภาพการปักแรเงา. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://pantip.com/topic/30716248/desktop>, 16 กันยายน 2563.
- Printedlibrary. ม.ป.ป. ภาพการพิมพ์ดิจิทัลแบบDigital Printing. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://printedlibrary.wordpress.com/digital-printing/>, 14 กันยายน 2563.
- Simmihandicraft. ม.ป.ป. ภาพพู่แบบมัด. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.simmihandicrafts.com/contactus>, 16 กันยายน 2563.
- Tooldebeads.com. 2561. ภาพลูกปัดแบบกลม. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.tooldebeads.com/product/1522/>, 14 กันยายน 2563.
- Tooldebeads.com. 2561. ภาพลูกปัดไม้. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.tooldebeads.com/product/7235/>, 14 กันยายน 2563.
- Tooldebeads.com. 2561. ภาพลูกปัดทรงหยดน้ำ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.tooldebeads.com/product/1869/>, 15 กันยายน 2563.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๕๗๒

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย

เรียน นายเทศมนตรี ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ด้วย ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในกรณีนี้ ดิฉันและคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยในพื้นที่ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๓ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สิทะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/๑๖๓๑

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย

เรียน กำนันตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ด้วย ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในกรณีนี้ ดิฉันและคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยในพื้นที่ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๓ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ บ้านสามหลัง ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย

ด้วย ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุโขทัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการนี้ ดิฉันและคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยในพื้นที่ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๓ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สิทะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๓๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๕๗๑

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่องานวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์
อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ด้วย ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้นทุนสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้นทุนสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้นทุนสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในกรณี ดิฉันและคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขออนุญาตขอทราบข้อมูลเพื่องานวิจัยในพื้นที่ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๓ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๒๐๒๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตใช้อาคารอเนกประสงค์ (SML) ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน - กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เพื่อจัดกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ โครงการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ บ้านสามหลัง ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ดร.สุวดี ประดับ และนายกิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในการนี้ ดิฉันและคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขออนุญาตใช้อาคารอเนกประสงค์ (SML) ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน - กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เพื่อจัดกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีสหะวัฒน์กุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒ โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๒๐๘๔

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเข้าร่วมอบรมโครงการวิจัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓
เรียน หัวหน้ากลุ่มวิชาทอผ้าทอชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม
จังหวัดสุโขทัย

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายที่ท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิชาทอผ้าทอชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ดร.สุวดี ประดับ และนายกิตติ ยอดอ่อน นั้น

ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญ หัวหน้าและสมาชิกกลุ่มวิชาทอผ้าทอชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย จำนวน ๓๐ คน เข้าร่วมอบรมโครงการวิจัยดังกล่าว ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ อาคารอเนกประสงค์ (SML) ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน - กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒน์กุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒ โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ... สวทช.บริหารธุรกิจวิศวกรรมศาสตร์.....

ที่... นค.๒๒๖/๒๕๖๓..... วันที่... ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓.....

เรื่อง... ขอลความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย (นักวิชาการ).....

เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ด้วย ข้าพเจ้า ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนบาทถ้วน) เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ มีความประสงค์ขอลความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ดิฉัน ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขอโปรดพิจารณาการลงนามในหนังสือขอลความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา
๒. อาจารย์วรัญชลิย์ ทวีชัย
๓. อาจารย์อัจฉราวรรณ ณ สงขลา
๔. อาจารย์ ดร.กนกวรรณ ใจหาญ
๕. อาจารย์ยงยุทธ ผันแปรจิตร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ลงนาม

เรียน ผู้ช่วยคณบดี
เพื่อโปรดพิจารณา
ศิริจันทร์
๒๕ มิ.ย ๖๓

สุชีรา ๑๐๐๖๓

(ดร.สุชีรา ผ่องใส)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ลงนามแล้ว

เรียน คณบดี
เพื่อโปรดพิจารณา

ศิริจันทร์
๒๙ มิ.ย ๖๓

ศิริจันทร์

(นางปิยะธิดา สิริวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์.
๒๕ มิ.ย. ๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.....

ที่ อว.๐๖๕๒.๐๓/ ๑๖๑๒ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดขยะท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดขยะท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดขยะท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.....

ที่ อว.๑๖๕๒.๑๓/ ๑๖๑๓ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....

เรียน อาจารย์วีรณชสิทธิ์ ทวีชัย

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดทลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดทลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดทลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(นางปิยะธิดา สีทะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๖๑๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
เรียน อาจารย์อัจฉรวรรณ ณ สงขลา

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดรายจ่ายต้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวิฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๖๑๕

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.กนกวรรณ ใจหาญ

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒน์กุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๖๖๖

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
เรียน อาจารย์ยงยุทธ ผันแปรจิตร์

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดขยะท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดขยะท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดขยะท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีทะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์.....

ที่..บค.๒๒๗/๒๕๖๓.....วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย (ชุมชน).....

เรียน คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

ด้วย ข้าพเจ้า ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ได้รับอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนบาทถ้วน) เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินโครงการวิจัยดังกล่าวข้างต้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ดิฉัน ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย จึงขอโปรดพิจารณาการลงนามในหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในชุมชนตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑. นางพรพรรณ	มาตี
๒. นางนิตยา	บันดิต
๓. นางสาวสายฝน	ใจงาม
๔. นางมิ่งแก้ว	ปะละมา
๕. นางสุรินทร์	เที่ยงรัตน์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาลงนาม

เรียน ผู้ช่วยคณบดี
เพื่อโปรดพิจารณา
ตั้งชื่อ
๒๓ ก.ค. ๖๓

(ดร.สุชีรา ผ่องใส)
หัวหน้าโครงการวิจัย

ลงนามแล้ว

(นางปิยะธิดา สิทธิวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
๒๕ ก.ค. ๖๓

เรียน คณบดี
เพื่อโปรดพิจารณา

๒๓ ก.ค. ๖๓

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๘๔๔

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เรียน นางพรพรรณ มาดี

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีทะวัฒนกุล)

คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๘๕๐

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เรียน นางนิตยา บันดิต

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวันกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๘๕๓

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
เรียน นางสาวสายฝน ใจงาม

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดรายจ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดรายจ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๕๕/๑

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เรียน นางมิ่งแก้ว ปะละมา

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดทลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลดทลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลดทลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวัฒน์กุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ที่ อว ๐๖๕๒.๐๓/ ๑๕๕๒

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
๑๖๘ ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวรินทร์ เที้ยงรัตน์

ตามที่ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย เรื่อง ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ การอบรมเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดการเรียนรู้ลวดลายผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เลขสัญญาที่ ๖๓๐๗๑ โดยมี อาจารย์ ดร.สุชีรา ผ่องใส หัวหน้าโครงการวิจัย และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ อาจารย์ ดร.สุวดี ประดับ และอาจารย์กิตติ ยอดอ่อน นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางปิยะธิดา สีหะวิฒนกุล)
คณบดีคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

งานวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๘๘ ต่อ ๕๖๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๖๕ ๓๘๐๐

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ ดร.สุชีรา ผ่องใส โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๖๙๐๔ ๐๒๗๒

ภาคผนวก ค

ภาพการลงพื้นที่ภาคสนามระยะที่ 1

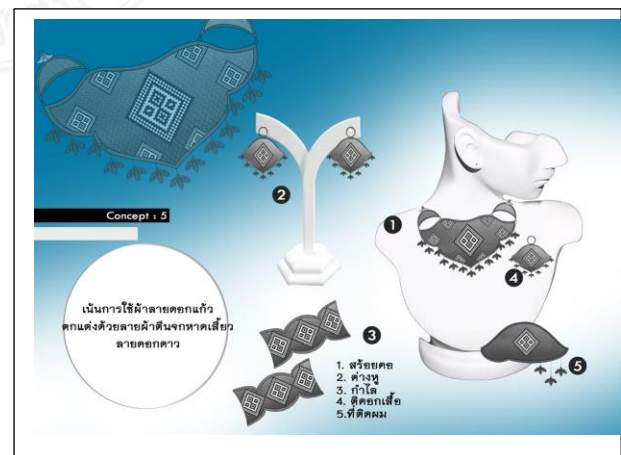
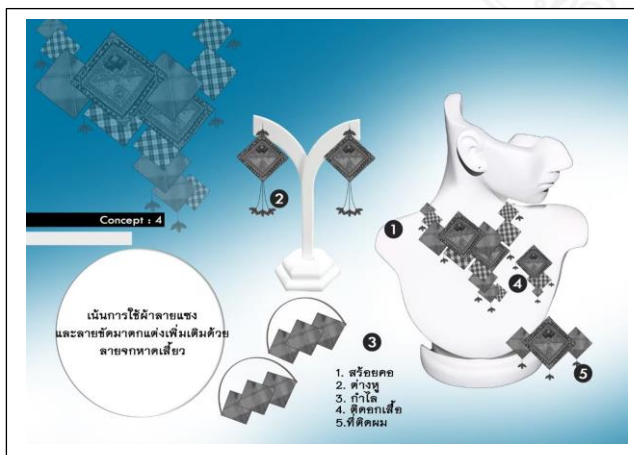
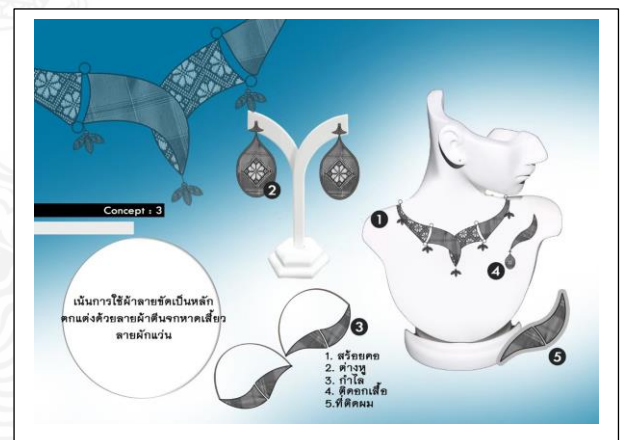
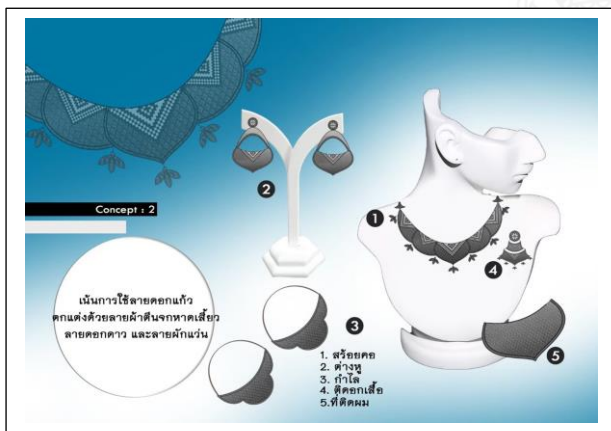
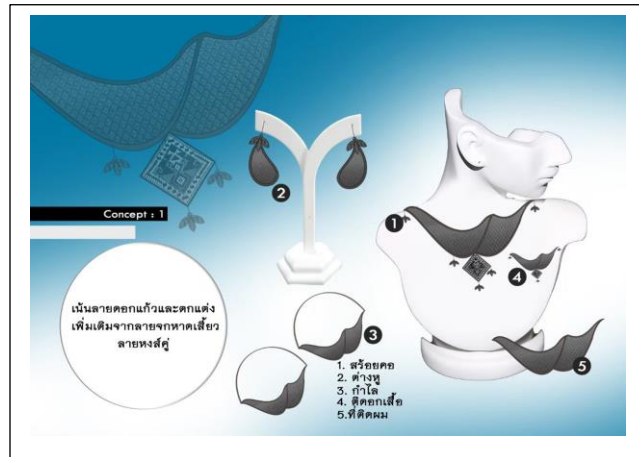

การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การออกแบบเครื่องประดับ

ภาคผนวก ง
ภาพการลงพื้นที่ภาคสนามระยะที่ 2

การถ่ายทอดผลผลิตผ้าท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ และการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย

การคืนข้อมูลสู่ชุมชน

โครงการวิจัยเรื่อง

ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าโฮม

รองศาสตราจารย์จุมพฏเนียบผ้าและสิริประสิทธิ์จุมพฏจากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

- ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าของทางกลุ่มผ้าโฮมเป็นผ้าและสิริประสิทธิ์จุมพฏจากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
- เป็นปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลดรายจ่ายท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ โดยได้รวมกำลังกับนักวิจัยในฐานที่เป็นพันธมิตรของงานชุมชน ทั้งในด้านความเป็นมา ความหมาย และการใช้สื่อลดรายจ่าย การศึกษาลดรายจ่ายจากความทรงจำของชนเผ่าชนก

ลายแซง

ลายขิด

ลายดอกแก้ว

ปรากฏทั้งลายดอกแก้ว ลายแซง และลายขิดเป็น ลวดลายดั้งเดิมของคนในอำเภอทุ่งเสลี่ยมบาง ลวดลายได้ประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ของใช้และของ ที่ระลึก เช่น ยาน ผ้าฝ้าย และที่รองจาน

RMUTP

ยินดีต้อนรับ

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พร้อมคณะ

การประชุมสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
วาระพิเศษ “ตรวจเยี่ยมมหาวิทยาลัย พบปะสภามหาวิทยาลัยและผู้แทนคณาจารย์”

วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (ศูนย์ทเวอส์)

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) **ดร.สุชีรา ผ่องใส**
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) **Sucheera Phongsai, Ph.D.**
ตำแหน่งปัจจุบัน **อาจารย์**
หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ ไปรษณีย์
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์โชติเวช
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ.
10300
โทรศัพท์ 0-2665-3777 ต่อ 5652
โทรสาร 0-2665-3800
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) **sucheera.p@rmutp.ac.th.**
ประวัติการศึกษา
ปริญญาเอก **ปร.ด. ปรัชญาคุณภิวัตน์ (วัฒนธรรมศึกษา)**
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
กศ.ม. การศึกษามหาบัณฑิต (ทัศนศิลป์ศึกษา)
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาโท **กศ.บ. การศึกษามหาบัณฑิต (ทัศนศิลป์ศึกษา)**
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาตรี **กศ.บ. การศึกษามหาบัณฑิต (ทัศนศิลป์ศึกษา)**
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุ
สาขาวิชาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) **ดร.สุวดี ประดับ**
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) **Suwadee Pradab, Ph.D.**
ตำแหน่งปัจจุบัน **อาจารย์**
หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ ไปรษณีย์
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์โชติเวช
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ.
10300
โทรศัพท์ 0-2665-3777 ต่อ 5652
โทรสาร 0-2665-3800
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) **suwadee.p@rmutp.ac.th.**

ประวัติย่อผู้วิจัย (ต่อ)

ประวัติการศึกษา	
ปริญญาเอก	ปร.ด. ปรัชญาดุชนฎิบัณฑิต (ทัศนศิลป์และการออกแบบ) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ปริญญาโท	กศ.ม. การศึกษามหาบัณฑิต (ทัศนศิลป์ศึกษา) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาตรี	ศษ.บ. ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศิลปทัศนกรรม) คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุ	สาขาวิชาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) **นายกิตติ ยอดอ่อน**
 ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Kitti Yord-on
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
 หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ ไปรษณีย์
 คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ศูนย์โชติเวช
 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ.
 10300
 โทรศัพท์ 0-2665-3777 ต่อ 5652
 โทรสาร 0 -2665-3800
- อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) Kitti.y@rmutp.ac.th.
ประวัติการศึกษา	
ปริญญาโท	คศ.ม. คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
ปริญญาตรี	คศ.บ. คหกรรมศาสตรบัณฑิต
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุ	สาขาวิชาสังคมวิทยา กลุ่มวิชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น